ULUSLARARASI İLİŞKİLER KONSEYİ

ANTALYA BİLİM ÜNİVERSİTESİ

SEKİZİNCİ ULUSLARARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ

3-6 Mayıs 2018

Side, Antalya

BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

http://www.uik.org.tr
https://www.antalya.edu.tr

ULUSLARARASI İLİŞKİLER KONSEYİ DERNEĞİ

VIII. ULUSLARARASI İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI VE EĞİTİMİ KONGRESİ

BİLDİRİ KİTAPÇIĞI

Bu kitapçığın yayın hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir ve izinsiz çoğaltılıp kullanılamaz.

3-6 Mayıs 2018

Antalya-Side

Yayına Hazırlayanlar:

Faruk Çakır

Sabri Deniz Tığlı

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği, Kadir Has Üniversitesi Araştırma Merkezleri Binası, Yazar Orhan Kemal Sokak, No:7, Kat:2, 34083, Fatih, İstanbul

uik@uik.org.tr

BİLİM KURULU *(İsim Sırasıyla)*

Prof. Dr. Beril Dedeoğlu
Galatasaray Üniversitesi

Prof. Dr. Çağrı Erhan
Altınbaş Üniversitesi

Doç. Dr. Erdem Denk
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Ersel Aydınlı
Bilkent Üniversitesi

Prof. Dr. Esra Hatipoğlu
Nişantaşı Üniversitesi

Prof. Dr. Gencer Özcan
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Meltem Müftüler Baç
Sabancı Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Aydın *(Başkan)*
Kadir Has Üniversitesi

Prof. Dr. Özlem Tür
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Şuhnaz Yılmaz
Koç Üniversitesi

Prof. Dr. Şule Kut
Okan Üniversitesi

DÜZENLEME KURULU *(İsim Sırasıyla)*

Dr. Öğr. Üyesi Burak Toygar Halistoprak
Antalya Bilim Üniversitesi

Dr. Cihan Dizdaroğlu
Kadir Has Üniversitesi

Doç. Dr. Senem Aydın Düzgit
Sabancı Üniversitesi

Prof. Dr. Sinem Akgül Açıkmeşe *(Başkan)*
Kadir Has Üniversitesi

Prof. Dr. Tarık Oğuzlu
Antalya Bilim Üniversitesi

Doç. Dr. Zeynep Alemdar
Okan Üniversitesi

KONGRE ASİSTANLARI

Faruk Çakır – Fırat Avcı – Gökçe Gezer – Gül Oral – Müge Dalkıran
Kadir Has Üniversitesi

GÖREVLİ ÖĞRENCİLER

Çağlar Öztürk – Efe Alabaş – Furkan Dur – Mervenur Nazlı – Öykü Karakuş – Şevket Sefa
Antalya Bilim Üniversitesi

SUNUŞ/ÖNSÖZ

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği (UİK) kurulduğu 2004'ten bugüne kadar Uluslararası İlişkiler disiplinin gelişimine ve yaygınlaşmasına katkı sağlamayı amaçlıyor. UİK yayın faaliyetleriyle, araştırma projeleriyle ve ulusal ve uluslararası çeşitli kongreler ve panellerle bu amacı doğrultusunda çalışmaya devam ediyor.

Uluslararası İlişkiler Konseyi'nin 2005'ten bu yana gelenek haline getirdiği Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi'nin sekizincisini bu yıl Antalya'da düzenliyoruz. Türkiye'de Uluslararası İlişkiler disiplininde çalışan akademisyenleri, uzmanları ve öğrencileri bir araya getirip disiplinin güncel tartışmalarını ve yeni gelişmeleri paylaşacakları bir alan oluşturma hedefiyle yapılan bu Kongre'de 32 panele yer verilmiştir. Bu panellerle ilgili ayrıntılı bilgi ve detaylara kitapçığın program ve bildiri özeti bölümlerinden ulaşabilirsiniz.

Panellerin dağılımının gösterdiği üzere Uluslararası İlişkiler disiplini ve alt alanları, bölge çalışmaları, dış politika analizi ve özel oturumlar gibi birçok farklı düzeyde etkinliği de bu sene bünyesinde bulunduran Kongre, farklı açılardan da Türkiye'de Uluslararası İlişkiler disiplinin gelişmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Genç akademisyenlerin teşvik edilmesi ve alanda öne çıkan genç akademisyenlerin ödüllendirilmesini hedefleyen UİK Teşvik Ödülü ve alanda duayen olan hocalarımıza saygıyı ifade eden Ustalara Saygı Ödülü de Kongre kapsamındaki etkinlikler olarak anılabilir.

UİK ve Antalya Bilim Üniversitesi işbirliğiyle düzenlenen Sekizinci Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi'ne destek veren Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Dergisi, Nişantaşı Üniversitesi, Altınbaş Üniversitesi ve Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi ile tüm katılımcılara teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mustafa Aydın
Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ/ÖNSÖZ _____ ***I***

İÇİNDEKİLER _____ ***II***

PROGRAM _____ ***1***

BİLDİRİ ÖZETLERİ _____ ***17***

Panel 2A _____ **17**

ULUSLARARASI İLİŞKİLER DİSİPLİNİNİN ALT-ALANLARI VE TARTIŞMALARI-I _____ 17

Fransa'da Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Çalışmaları: Uluslararası İlişkileri Anglo-Amerikan Yaklaşımların Ötesinde Düşünmek _____ 17

Marjinal Bir Akademik Disiplin Olarak Fransa'da Uluslararası İlişkiler _____ 18

Uluslararası İlişkilerde Bölgesel Çalışmalar: Orta Asya Örneği _____ 19

İzlek Bağımlılığının Güneydoğu Asya Ülke İncelemelerine Olası Katkısı: Tayland _____ 20

Panel 2B _____ **21**

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-I: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Kantitatif Yöntem ve Yaklaşımlar _____ 21

Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Öğrencilerinin İstatistik Dersi Kazanımlarının Ölçümü _____ 21

Sosyal Bilim Öğrencilerinin Nicel Yöntem Sorunu: Beklentiler ve Yetkinlik Kıyaslaması _____ 22

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Yöntem ve Araştırma Tasarımının Alt Alan Ayrışmasındaki Rolü: Bölge Çalışmaları Örneği _____ 23

Araştırma Sorusu Merkezli Nicel Yöntem Dersi Tasarımı: Siyaset Bilimi için Veri Analizi Dersi Örneği? _ 23

Uluslararası İlişkiler Öğrencisi ve Matematik Korkusu: Ampirik bir İnceleme _____ 24

Panel 2C _____ **25**

Uluslararası İlişkilerde Kuramsal Çalışmalar: İngiliz Okulu _____ 25

İngiliz Okulu: Temel Varsayım, Yaklaşımlar ve Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları İçin Fırsatlar 25

Türkiye'de İngiliz Okulu Çalışmaları: Sistematik Bir Literatür Özeti _____ 26

Güvenlik Çalışmaları ile İngiliz Okulu Kuramı Arasında bir Köprü: Dünya Toplumu Yaklaşımı _____ 26

İngiliz Okulu'nun Enerji Alanına Uygulanması: Enerji Güvenliği Toplumu _____ 27

Panel 2D _____ **28**

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-I: Çevre, Sağlık, Kalkınma _____ 28

Antroposen ya da Kapitalosen? Uluslararası İlişkilerde Çevre Çalışmalarını Yeniden Düşünmek _____ 28

Uluslararası İlişkilerde Küresel Çevre Sorunları ve Eğitimi _____ 29

Enerji Güvenliği, İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Kalkınma: Küresel ve Bölgesel Dinamikler Işığında Türkiye'nin Rolü _____ 30

Uluslararası İlişkilerde Küresel Sağlık ve Güvenlik _____ 30

Panel 3A _____ **31**

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-I _____ 31

Dünyada ve Türkiye'de Afrika Çalışmaları _____ 32

Türkiye'de Nordik Çalışmaları _____ 33

Türkiye'de Latin Amerika Çalışmaları: Uluslararası İlişkilerin 'Uzak Batısı' _____ 33

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmalarının Yeri: Türkiye'de Yükseköğretimde Avrasya Çalışmaları ___ 34

Panel 3B _____ **35**

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-II: Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik, İstihbarat ve Savaş __ 35

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Okunması _____ 35

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Savaş 35
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik 37

Panel 3C 39

Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-I 39
Uluslararası İlişkiler Disiplininde Fikir Adacıkları: Bir 'Co-Citation' Ağ Analizi 39
Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi 39
2008-2017 Yılları Arasında Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayınlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme 41

Panel 3D 42

Kriz, Belirsizlik ve Küresel Güç Değişimi Döneminde Avrupa Birliği'nin Dış Politikasını Yeniden Düşünmek 42
Kıbrıs'ta Adil bir Çözüm Önündeki Temel Engellere Karşılaştırmalı bir Bakış 43
Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba Politikası 44

Panel 4A 45

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-II: Bütünleşme ve Dış Politika Çalışmalarında 'Politik Ekonomi' 45
Küreselleşmenin Gerilemesi Tartışması: Popülizm ve Ekonomik Küreselleşme İlişkisi 45
Kriz ve Artan Popülizm: Polonya ve Macaristan Örnekleri 46
Avrupa-Türkiye Siyasi Gerginlikleri Gölgesinde Ekonomik İlişkilerin Analizi 47
Türk Dış Politikasının Siyasi İktisadı: Tarihsel ve Yapısal Bakış 48

Panel 4B 49

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-III 49
Kavram ve Kuramlarla İlk Temas: Uluslararası İlişkilere Giriş Derslerinde Yaklaşım ve Yöntemler 49
Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Yenilikçilik Kültürü 50
Film Üzerinden Uluslararası İlişkileri Anlamak ve Anlatmak 51
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Alışılmışın Dışına Çıkmak: Zombi İstilası ve Taht Oyunları Simülasyonlarının Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Öğretimine Etkileri 51

Panel 4D 52

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-III: Brexit'in Hukuki ve Siyasi Etkileri 52
Brexit'in Bölgeselciliğe Etkisi 52
Brexit ve Avrupa Birliği'nden Çekilmenin Hukuki ve Uygulamadaki Boyutu 53
Brexit'in Türkiye Üzerindeki Hukuki Etkisi 54
Brexit Sonrası Farklılaştırılmış Bütünleşmenin Hukuki Açıdan Değerlendirmesi 54

Panel 5A 55

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-III 55
Bir Uluslararası Tarihsel Sosyoloji Denemesi: Alman Merkezi Devletinin Tarihselleştirilmesi 55
Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Bir Metodoloji Denemesi: Braudel'in Üç Katlı Zamanı 56
Uluslararası İlişkilerden Sosyal Psikolojiye Bir Bakış Örneği: Kuzey İrlanda Rehabilitasyon Süreci 58
Türkiye'de Uluslararası Politik Ekonomi: Disiplindeki Gelişim ve Temel Dinamikler 58

Panel 5B 59

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-IV 59
Türkiye Üniversitelerine Bağlı Stratejik Araştırma Merkez ve Enstitülerinin Bir Karşılaştırması 59
Türkiye'deki Üniversitelerde Bölge Stratejik Araştırma Merkezlerinin İşlevselliği: En Başarılı 20 Üniversite Karşılaştırması 60

Panel 5C 61

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-II: Avrupa Çalışmaları 61
Akademisyenlerin Türkiye-AB İlişkileri Sürecine Bakışı: Türkiye'deki Üniversitelerde Bir Alan Çalışması 61
Türk Üniversitelerinde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Disiplininde Çalışan Akademisyenlerin Avrupa Birliği Konusuna Yönelik Çalışmalarının Analizi 61
Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri ve Eğitim Hareketliliği 62

Panel 5D 63
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-IV: Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler 63
Bilişimsel Uluslararası İlişkiler: Programlama ve Kodlama Temelli Metotları Disipline Ne Katabilir? 63
Veri ve Yapay Zeka Arasında Uluslararası İlişkilerin Yeri Var mı? 64
Uluslararası Sözleşmelerin Dijital Boyutu 65
Ulusal Güvenlik ve Savunma Alanında Nöro-Bilim ve Nöro-Teknoloji 65

Panel 6A 66
Uluslararası İlişkiler Çalışmak-I 66
Akademi Dışındaki Uzmanların Uluslararası İlişkiler Alanına Katkıları 66
Diplomasi Çalışmaları 67
Uluslararası İlişkiler Alanında Göreve Yeni Başlayan Akademisyenlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri 68

Panel 6B 69
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-III: Avrupa ve Komşu Bölgeler 69
Farklılaştırılmış Entegrasyon Kavramı ve AB'nin Dış Politika Aktörlüğüne Etkisi 69
Avrupa ve Geniş Akdeniz Bölgesi: Seninle ya da Sensiz Olmaz 69
Avrupa ve Karadeniz İlişkileri: Farklılaşan İlişkiler 70
Kosova'nın (Olasılıksız) Avrupa Birliği Üyeliği: Farklı Yöntemler, Farklı Yaklaşımlar 71

Panel 7A 72
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-IV 72
Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Kavramların Yaşam Eğrileri: İslamofobi Örneği 72
Din ve Uluslararası İlişkiler Disiplini: Dünyada ve Türkiye'de Gidişat Üzerine 73
Uluslararası İlişkilere Başka Dünyalardan Bakmak: Bilim Kurgu ve Uluslararası İlişkiler 74
Dört Cenaze, Bir Uluslararası Toplum: Devletsel Cenaze Törenleri ve Uluslararası Toplumun Pratiksel Bazda Yeniden Yaratılışı 75

Panel 7B 76
Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-II: Dergilerin Mutfağına Bakış 76
Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayın Yapmak: Rakamlar, Değerlendirme Süreçleri, Örnek Olaylar 76
Perceptions Dergisi: Editoryal Değerlendirme Sürecinin Analizi 77
All Azimuth Tecrübesi: Çevreden Kaliteli Araştırma Yayınlama Mücadelesinin Editoryal Analizi 77
Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi: Avrupa Entegrasyonu Çalışmaları Alanında Bilimsel Dergi Çıkarmak 77

Panel 7D 78
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-V 78
Yeni Savaşlardan Melez Savaşa: Rakip mi Tamamlayıcı mı? 78
Çatışma Sonrası Ülkelerde Güvenlik Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması: Afganistan ve Irak 78
Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamlarına İlişkin Kavramsal Bir Analiz: IŞİD 80
İç Savaştan Devlet Başkanlığı Seçimine: Birleşmiş Milletler Liberya Misyonunun Güvenlik Reformundaki Rolü 81

Panel 8A 82
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-V: Uluslararası İlişkiler ve Cinsiyet 82

Uluslararası İlişkiler ve Kadın 82
Masada Neden Daha Fazla Kadın? Feminist Yaklaşımlar ve Siyasete Kadın Katılımının Olası Farklı Açıklamaları 84
Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kadın Akademisyen Olmak 85
Ulus-ötesi Silahlı Çatışmalar ve Cinsel Saldırı Suçları: Suriye Savaşı ve DEAŞ Örneği 85

Panel 8B 86
Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-IV: Türkiye Çalışmaları 86
Türkiye Çalışmaları Merkezlerini Haritalandırmak 86
Bir Yumuşak Güç Unsuru Olarak Sınır-Aşan Eğitim ve ABD'deki Türkiye Çalışmaları Merkezleri 86
Türkiye'de 'Diaspora' Çalışmaları: Bir Analiz Çerçevesi 87
Post-Sovyet Ülkelerde Türkiye Çalışmaları 87

Panel 8D 88
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VI: Göç ve Vatandaşlık 88
Düzensiz Göç: Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir İşbirliği Konusu 88
1951 Uluslararası Göç Olgusuna Etkisi Cenevre Konvansiyonu'nun 89
Vatandaşlık Normları ve Siyasi Katılım: Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma 90
Türkiye'de Göç Rejimi 90

Panel 9A 92
Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-VI 92
Uluslararası İlişkiler Disiplininde Strateji ve İstihbarat Çalışmaları: MSÜ ve ATASAREN Örnekleri 92
Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Kavramı: Bir Ders İçeriği Önerisi 93
Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı ve Etik: Gerçekçilik Perspektifinden bir Değerlendirme 93

Panel 9B 95
Uluslararası İlişkiler Çalışmak-II: Doktora Öğrencileri Tezlerini Anlatıyor 95
Toplumsal Güvenlik Teorisine Sektörel Bir Yaklaşım: Baas Dönemi Irak Örneği 95
Kapitalizmin Dönüşüm Dinamikleri Işığında Rusya Petrol Politikası: Rosneft İncelemesi 96

Panel 9D 97
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VII: Ortadoğu'da Siyaset, Vatandaşlık ve Aidiyet 97
Ortadoğu'da Kimliğe Dayalı Kadın Hareketinin Olanakları ve Sınırları: Türkiye ve Tunus Örneği 97
Politik Aksiyon Yoluyla Siyasete Katılım: İstanbul Park Forumları 98
İran Yeşil Hareketi İçerisinden İranlı Gençlik 99

İNDEKS* *100

PROGRAM

3 MAYIS 2018 – PERŞEMBE

Tüm gün	Antalya havaalanına varış ve Jacaranda Side Oteli'ne transfer
16.00-17.00	Kayıt ve İkram
17.00-17.30	**Açılış Konuşmaları** ➢ *Hamza Kandur, Prof. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi Rektör Yardımcısı* ➢ *Mustafa Aydın, Prof. Dr., Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği Başkanı*
17.30-18.00	**UİK Teşvik Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması** ➢ *Özge Zihnioğlu, Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi* *Ödül Sponsorları* *Altınbaş Üniversitesi* *Antalya Bilim Üniversitesi* *Uluslararası İlişkiler Konseyi*
18.00–19.00	**Ustalara Saygı Paneli** ***Prof. Dr. Ali L. Karaosmanoğlu'nun Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Gelişimine Katkıları*** **Moderatör:** Sinem Akgül Açıkmeşe, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi ➢ *Ersel Aydınlı, Prof. Dr., Bilkent Üniversitesi* ➢ *Tarık Oğuzlu, Prof. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi* *Panel Sponsorları* *Antalya Bilim Üniversitesi* *Uluslararası İlişkiler Konseyi*
19.00-19.30	**Ustalara Saygı Ödülü Takdimi ve Ödül Konuşması**

	➢ *Ali L. Karaosmanoğlu, Prof. Dr., Dış Politika ve Barış Araştırmaları Merkezi*
19.30	Kongre Fotoğrafı
20.00	Akşam Yemeği

4 MAYIS 2018 – CUMA

09.00-10.30	**Panel 1** ***Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplini*** **Moderatör:** Esra Hatipoğlu, Prof. Dr., Nişantaşı Üniversitesi ➢ *'Siyasiyat'tan 'Diplomasi ve Dış Münasebetler'e Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininin Kavramsal Tarihi* Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi ➢ *Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi* Serhat Güvenç, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi
10.30-11.00	Kahve Arası
11.00-12.30	**Panel 2A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-I*** **Moderatör:** Alpaslan Özerdem, Prof. Dr., Coventry Üniversitesi ➢ *Fransa'da Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Çalışmaları: Uluslararası İlişkileri Anglo-Amerikan Yaklaşımların Ötesinde Düşünmek* Merve Özdemirkıran Embel, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi ➢ *Marjinal Bir Akademik Disiplin Olarak Fransa'da Uluslararası İlişkiler* Cem Savaş, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkilerde Bölgesel Çalışmalar: Orta Asya Örneği* Serdar Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ➢ *İzlek Bağımlılığının Güneydoğu Asya Ülke İncelemelerine Olası Katkısı: Tayland Örneği* Sanem Özer, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi

Panel 2B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-I: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Kantitatif Yöntem ve Yaklaşımlar

Moderatör: Ebru Canan Sokullu, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

- *Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Öğrencilerinin İstatistik Dersi Kazanımlarının Ölçümü*
  Emre Erdoğan, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi
- *Sosyal Bilim Öğrencilerinin Nicel Yöntem Sorunu: Beklentiler ve Yetkinlik Kıyaslaması*
  Yüksel Alper Ecevit, Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi
- *Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Yöntem ve Araştırma Tasarımının Alt Alan Ayrışmasındaki Rolü: Bölge Çalışmaları Örneği*
  Derya Göçer Akder, Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- *Araştırma Sorusu Merkezli Nicel Yöntem Dersi Tasarımı: Siyaset Bilimi için Veri Analizi Dersi Örneği?*
  Uğur Özdemir, Dr., Edinburgh Üniversitesi
- *Uluslararası İlişkiler Öğrencisi ve Matematik Korkusu: Ampirik bir İnceleme*
  Ebru Canan Sokullu, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Çiğdem Kentmen Çin, Doç. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi

Panel 2C

Uluslararası İlişkilerde Kuramsal Çalışmalar: İngiliz Okulu

Moderatör: Balkan Devlen, Doç. Dr., Kopenhag Üniversitesi

- *İngiliz Okulu: Temel Varsayım, Yaklaşımlar ve Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları İçin Fırsatlar*
  Ali Onur Tepeciklioğlu, Arş. Gör. Dr., Ege Üniversitesi
- *Türkiye'de İngiliz Okulu Çalışmaları: Sistematik Bir Literatür Özeti*
  Murat Demirel, Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- *Güvenlik Çalışmaları ile İngiliz Okulu Kuramı Arasında bir Köprü: Dünya Toplumu Yaklaşımı*
  Burak Toygar Halistoprak, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

	➢ *İngiliz Okulu'nun Enerji Alanına Uygulanması: Enerji Güvenliği Toplumu* Dicle Korkmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi **Panel 2D** ***Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-I: Çevre, Sağlık, Kalkınma*** **Moderatör:** Haldun Yalçınkaya, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ➢ *Antroposen ya da Kapitalosen? Uluslararası İlişkilerde Çevre Çalışmalarını Yeniden Düşünmek* Yelda Erçandırlı, Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkilerde Küresel Çevre Sorunları ve Eğitimi* Ceren Uysal Oğuz, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi; Senem Atvur, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi ➢ *Enerji Güvenliği, İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Kalkınma: Küresel ve Bölgesel Dinamikler Işığında Türkiye'nin Rolü* Şuhnaz Yılmaz, Doç. Dr., Koç Üniversitesi; Duygu Sever, Arş. Gör., Koç Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkilerde Küresel Sağlık ve Güvenlik* Betül Yavuz, Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
12.30-14.00	Öğle Yemeği
14.00-15.30	**Panel 3A** ***Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-I*** **Moderatör:** Tarık Oğuzlu, Prof. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi ➢ *Dünyada ve Türkiye'de Afrika Çalışmaları* Elem Eyrice Tepeciklioğlu, Arş. Gör. Dr., Yaşar Üniversitesi ➢ *Türkiye'de Nordik Çalışmaları* Evren Küçük, Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi ➢ *Türkiye'de Latin Amerika Çalışmaları: Uluslararası İlişkilerin 'Uzak Batısı'* Atakan Yılmaz, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Cem Savaş, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Emre Eldem, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmalarının Yeri: Türkiye'de Yükseköğretimde Avrasya Çalışmaları* Habibe Özdal, Dr. Öğr. Üyesi, Okan Üniversitesi

Panel 3B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-II: Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik, İstihbarat ve Savaş

Moderatör: Birgül Demirtaş, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

- *Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Okunması*
  Nihat Ali Özcan, Doç. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
- *Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Savaş*
  Öner Akgül, Dr. Öğr. Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi
- *Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik*
  Haluk Karadağ, Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi

Panel 3C

Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-I

Moderatör: Ali Şevket Ovalı, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

- *Uluslararası İlişkiler Disiplininde Fikir Adacıkları: Bir 'Co-Citation' Ağ Analizi*
  Emre Erdoğan, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi
- *Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi*
  Elvan Çokişler, Dr., Adnan Menderes Üniversitesi
- *2008-2017 Yılları Arasında Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayınlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme*
  Yaşar Sarı, Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi; Caner Kalaycı, Arş. Gör., Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Panel 3D
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-II

Moderatör: Cihan Dizdaroğlu, Dr., Kadir Has Üniversitesi

- *Kriz, Belirsizlik ve Küresel Güç Değişimi Döneminde Avrupa Birliği'nin Dış Politikasını Yeniden Düşünmek*
  Sinem Kocamaz, Doç. Dr., Ege Üniversitesi
- *Kıbrıs'ta Adil bir Çözüm Önündeki Temel Engellere Karşılaştırmalı bir Bakış*
  Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi
- *Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba Politikası*

	Mehmet Sait Dilek, Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi
15.30-16.00	Kahve Arası
16.00-17.30	**Panel 4A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-II: Bütünleşme ve Dış Politika Çalışmalarında 'Politik Ekonomi'*** ***Moderatör:*** *Sait Akşit, Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi* ➢ *Küreselleşmenin Gerilemesi Tartışması: Popülizm ve Ekonomik Küreselleşme İlişkisi* Elif Uzgören, Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ➢ *Kriz ve Artan Popülizm: Polonya ve Macaristan Örnekleri* Sait Akşit, Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi ➢ *Avrupa-Türkiye Siyasi Gerginlikleri Gölgesinde Ekonomik İlişkilerin Analizi* Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Kalkınma, Göç ve Sosyal Politikalar Derneği (DEMIS) ➢ *Türk Dış Politikasının Siyasi İktisadı: Tarihsel ve Yapısal Bakış* İnan Rüma, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi **Panel 4B** ***Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-III*** **Moderatör:** Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., İzmir Politika Merkezi ➢ *Kavram ve Kuramlarla İlk Temas: Uluslararası İlişkilere Giriş Derslerinde Yaklaşım ve Yöntemler* Merve Özdemirkıran Embel, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Yenilikçilik Kültürü* Halil Kürşad Aslan, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi ➢ *Film Üzerinden Uluslararası İlişkileri Anlamak ve Anlatmak* Gökçe Balaban, Dr. Öğr. Üyesi, Okan Üniversitesi ➢ *Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Alışılmışın Dışına Çıkmak: Zombi İstilası ve Taht Oyunları Simülasyonlarının Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Öğretimine Etkileri* Seçkin Barış Gülmez, Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi **Panel 4C**

	Türk Dış Politikası-I **Moderatör:** Sinem Kocamaz, Doç. Dr., Ege Üniversitesi ➢ *Türk Dış Politikasına Dair Kamuoyu Tutumları: Küresel, Bölgesel ve Yerel Tercihler: 2017 ve 2018* Özgür Özdamar, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi ➢ *1980'ler ve 1990'larda Türkiye-Suriye İlişkilerine Siyasal İslam ve Müslüman Kardeşlerin Etkisi* Behlül Özkan, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi ➢ *Türkiye'nin Münhasır Ekonomik Bölge Algısı ve Doğu Akdeniz'deki Statünün Analizi* Ersoy Önder, Dr., Girne Amerikan Üniversitesi ➢ *Türk Dış Politikasında 'Soydaş' Kavramı* Fırat Yaldız, Doç. Dr., Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı **Panel 4D** ***Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-III: Brexit'in Hukuki ve Siyasi Etkileri*** **Moderatör:** Sanem Baykal, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi ➢ *Brexit'in Bölgeselciliğe Etkisi* Tuğrul Arat, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi ➢ *Brexit ve Avrupa Birliği'nden Çekilmenin Hukuki ve Uygulamadaki Boyutu* İlke Göçmen, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi ➢ *Brexit'in Türkiye Üzerindeki Hukuki Etkisi* Emriye Özlem Şeker, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi ➢ *Brexit Sonrası Farklılaştırılmış Bütünleşmenin Hukuki Açıdan Değerlendirmesi* Merve Ağzıtemiz, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi
17.30-18.00	Kahve Arası
18.00-19.30	**Panel 5A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-III*** **Moderatör:** Özge Zihnioğlu, Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi ➢ *Bir Uluslararası Tarihsel Sosyoloji Denemesi: Alman Merkezi Devletinin Tarihselleştirilmesi* Bihter Çarhoğlu, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Bir Metodoloji Denemesi: Braudel'in Üç Katlı*

Zamanı
Merve Mesçioğlu Fedai, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi

- *Uluslararası İlişkilerden Sosyal Psikolojiye Bir Bakış Örneği: Kuzey İrlanda Rehabilitasyon Süreci*
  Yusuf Çınar, Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi
- *Türkiye'de Uluslararası Politik Ekonomi: Disiplindeki Gelişim ve Temel Dinamikler*
  Seçkin Köstem, Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi; Ömer Faruk Şen, Bilkent Üniversitesi

Panel 5B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-IV

Moderatör: Burak Toygar Halistoprak, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

- *İkinci Üniversite Fırsatı ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Sistemi Uluslararası İlişkiler Bölümü Bilimsel Araştırma Projeleri*
  Erhan Akdemir, Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi
- *Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Sisteminde Öğretim Teknikleri: E-Seminer, Video Konferans, Simülasyon, Özet Video, Soru Çözümü Örnekleri, Alıştırma Soruları, MOOCs (AKADEMA Örneği)*
  Volkan Şeyşane, Arş. Gör., Anadolu Üniversitesi
- *Türkiye Üniversitelerine Bağlı Stratejik Araştırma Merkez ve Enstitülerinin Bir Karşılaştırması*
  Mehmet Osman Çatı, Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- *Türkiye'deki Üniversitelerde Bölge Stratejik Araştırma Merkezlerinin İşlevselliği: En Başarılı 20 Üniversite Karşılaştırması*
  Pınar Yürür, Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Panel 5C

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-II: Avrupa Çalışmaları

Moderatör: Çağrı Erhan, Prof. Dr., Altınbaş Üniversitesi

- *Türkiye'de Avrupa Çalışmalarının Dünü, Bugünü, Yarını*
  Atila Eralp, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Politikalar Merkezi
- *Akademisyenlerin Türkiye-AB İlişkileri Sürecine Bakışı: Türkiye'deki Üniversitelerde Bir Alan Çalışması*
  Emirhan Göral, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi; Muzaffer Dartan, Prof. Dr.,

	Marmara Üniversitesi; E. Serra Yurtkoru, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi ➢ *Türk Üniversitelerinde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Disiplininde Çalışan Akademisyenlerin Avrupa Birliği Konusuna Yönelik Çalışmalarının Analizi* Füsun Özerdem, Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ➢ *Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri ve Eğitim Hareketliliği* İdil Aybars, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi **Panel 5D:** ***Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-IV: Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler*** **Moderatör:** Emre Erdoğan, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi ➢ *Bilişimsel Uluslararası İlişkiler: Programlama ve Kodlama Temelli Metotları Disipline Ne Katabilir?* Hamid Akın Ünver, Dr. Öğr. Üyesi, Kadir Has Üniversitesi ➢ *Veri ve Yapay Zeka Arasında Uluslararası İlişkilerin Yeri Var mı?* Salih Bıçakcı, Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi ➢ *Uluslararası Sözleşmelerin Dijital Boyutu* Selin Çetin ➢ *Ulusal Güvenlik ve Savunma Alanında Nöro-Bilim ve Nöro-Teknoloji* Aşkın İnci Sökmen Alaca, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi
20.00	Akşam Yemeği

5 MAYIS 2018– CUMARTESİ

09.00-10.30	**Panel 6A** ***Uluslararası İlişkiler Çalışmak-I*** **Moderatör:** Zeynep Alemdar, Doç. Dr., Okan Üniversitesi ➢ *Projeci Akademisyen: İyi, Kötü ve Çirkin* Alpaslan Özerdem, Prof. Dr., Coventry Üniversitesi ➢ *Akademi Dışındaki Uzmanların Uluslararası İlişkiler Alanına Katkıları* Bezen Balamir Coşkun, Doç. Dr., İzmir Politika Merkezi ➢ *Diplomasi Çalışmaları* Ali Engin Oba, Prof. Dr., Çağ Üniversitesi

	➢ *Uluslararası İlişkiler Alanında Göreve Yeni Başlayan Akademisyenlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri* Murat Demirel, Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi **Panel 6B** ***Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-III: Avrupa ve Komşu Bölgeler*** **Moderatör:** D. Arıkan Açar, Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi ➢ *Farklılaştırılmış Entegrasyon Kavramı ve AB'nin Dış Politika Aktörlüğüne Etkisi* Sanem Baykal, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi ➢ *Avrupa ve Geniş Akdeniz Bölgesi: Seninle ya da Sensiz Olmaz* D. Arıkan Açar, Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi ➢ *Avrupa ve Karadeniz İlişkileri: Farklılaşan İlişkiler* Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Kalkınma, Göç ve Sosyal Politikalar Derneği (DEMIS) ➢ *Kosova'nın (Olasılıksız) Avrupa Birliği Üyeliği: Farklı Yöntemler, Farklı Yaklaşımlar* Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Berrina Sharri **Panel 6C** ***II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Dış Politikası*** **Moderatör:** Meliha Altunışık, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➢ *II. Abdülhamid'in Dış Politikasının Gerçekçiliği* Teyfur Erdoğdu, Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi ➢ *II. Abdülhamid Döneminde 'Düvel-i Muazzama'nın Osmanlı Siyaseti* Bülent Arı, Prof. Dr., YÖK Başkanlığı ➢ *Sultan ve Başkan: II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı-ABD İlişkileri* Çağrı Erhan, Prof. Dr., Altınbaş Üniversitesi
10.30-11.00	Kahve Arası
11.00-12.30	**Panel 7A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-IV*** **Moderatör:** Salih Bıçakcı, Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Kavramların Yaşam Eğrileri: İslamofobi Örneği* Ebru Canan Sokullu, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Zekeriya Tüzen, Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

- *Din ve Uluslararası İlişkiler Disiplini: Dünyada ve Türkiye'de Gidişat Üzerine*
  Birol Başkan, Dr. Öğr. Üyesi, Georgetown Üniversitesi-Katar
- *Uluslararası İlişkilere Başka Dünyalardan Bakmak: Bilim Kurgu ve Uluslararası İlişkiler*
  Itır Toksöz, Dr. Öğr. Üyesi, Doğuş Üniversitesi
- *Dört Cenaze, Bir Uluslararası Toplum: Devletsel Cenaze Törenleri ve Uluslararası Toplumun Pratiksel Bazda Yeniden Yaratılışı*
  Deniz Kuru, Dr. Öğr. Üyesi, Türk-Alman Üniversitesi

Panel 7B

Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-II: Dergilerin Mutfağına Bakış

Moderatör: Ali L. Karaosmanoğlu, Prof. Dr., Dış Politika ve Barış Araştırmaları Merkezi

- *Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayın Yapmak: Rakamlar, Değerlendirme Süreçleri, Örnek Olaylar*
  Ali Şevket Ovalı, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi
- *Perceptions Dergisi: Editoryal Değerlendirme Sürecinin Analizi*
  Birgül Demirtaş, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
- *All Azimuth Tecrübesi: Çevreden Kaliteli Araştırma Yayınlama Mücadelesinin Editoryal Analizi*
  Ersel Aydınlı, Prof. Dr., Bilkent Üniversitesi
- *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi: Avrupa Entegrasyonu Çalışmaları Alanında Bilimsel Dergi Çıkarmak*
  Sanem Baykal, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

Panel Sponsorları

Uluslararası İlişkiler Dergisi

Uluslararası İlişkiler Konseyi

Panel 7C

Türk Dış Politikası-II: Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Geçmişi ve Geleceği

Moderatör: Senem Aydın Düzgit, Doç. Dr., Sabancı Üniversitesi

- *Avrupa'yı Yeniden Yazmak: Türkiye Tarihinde Avrupa Şüpheciliğinin Kökenleri ve İhtilafları*
  Senem Aydın Düzgit, Doç. Dr., Sabancı Üniversitesi; Alp Eren Topal, Dr., Koç

	Üniversitesi; Bahar Rumelili, Doç. Dr., Koç Üniversitesi ➢ *Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Geleceği Üzerine: İşbirliği'nden Çatışmaya* Atila Eralp, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Politikalar Merkezi; Asuman Göksel, Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➢ *Türkiye ve Avrupa Birliği Güvenlik Anlayışlarının Evrimi: Çıkarlar, Tehditler, Söylemler* Soli Özel, Öğr. Gör., Kadir Has Üniversitesi ➢ *Halka Rağmen Halk İçin: Türkiye-AB İlişkilerinde Bir Yıkıcı Güç Olarak Kamuoyu* Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi **Panel 7D** ***Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-V*** **Moderatör:** Füsun Özerdem, Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ➢ *Yeni Savaşlardan Melez Savaşa: Rakip mi Tamamlayıcı mı?* Hasan Deniz Pekşen, Öğr. Gör., Okan Üniversitesi ➢ *Çatışma Sonrası Ülkelerde Güvenlik Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması: Afganistan ve Irak* Cenker Korhan Demir, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi ➢ *Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamlarına İlişkin Kavramsal Bir Analiz: IŞİD* Mehmet Kurum, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi ➢ *İç Savaştan Devlet Başkanlığı Seçimine: Birleşmiş Milletler Liberya Misyonunun Güvenlik Reformundaki Rolü* Engin Avcı, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi
12.30-14.00	Öğle Yemeği
14.00-15.30	**Panel 8A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-V: Uluslararası İlişkiler ve Cinsiyet*** **Moderatör:** Serhat Güvenç, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler ve Kadın* Özlem Özdemir, Dr., Jandarma Genel Komutanlığı ➢ *Masada Neden Daha Fazla Kadın? Feminist Yaklaşımlar ve Siyasete Kadın*

Katılımının Olası Farklı Açıklamaları
Duygu Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi

- *Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kadın Akademisyen Olmak*
  Zuhal Yeşilyurt Gündüz, Prof. Dr., TED Üniversitesi; Birgül Demirtaş, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
- *Ulus-ötesi Silahlı Çatışmalar ve Cinsel Saldırı Suçları: Suriye Savaşı ve DEAŞ Örneği*
  Gözde Turan, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

Panel 8B

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-IV: Türkiye Çalışmaları

Moderatör: Muzaffer Şenel, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Şehir Üniversitesi

- *Türkiye Çalışmaları Merkezlerini Haritalandırmak*
  Muzaffer Şenel, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Şehir Üniversitesi
- *Bir Yumuşak Güç Unsuru Olarak Sınır-Aşan Eğitim ve ABD'deki Türkiye Çalışmaları Merkezleri*
  Helin Sarı Ertem, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- *Türkiye'de 'Diaspora' Çalışmaları: Bir Analiz Çerçevesi*
  Radiye Funda Çamkıran Karadeniz, Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi
- *Post-Sovyet Ülkelerde Türkiye Çalışmaları*
  Vügar İmanbeyli, Doç. Dr., İstanbul Şehir Üniversitesi

Panel 8C

Türk Dış Politikası-III

Moderatör: Mitat Çelikpala, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi

- *Türkiye'nin Orta Asya Politikası*
  Hayriye Kahveci, Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Işık Kuşçu, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- *Türkiye'nin Güney Kafkasya Politikası*
  Ayça Ergun, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- *Türkiye-Rusya İlişkilerinde Avrasya Kavramının Yeri*
  Yaşar Sarı, Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- *Türkiye'nin Enerji Güvenliği ve Avrupa Birliği ile Bütünleşme*
  Dicle Korkmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

	Panel 8D ***Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VI: Göç ve Vatandaşlık*** **Moderatör:** Selcen Öner, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi ➢ *Düzensiz Göç: Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir İşbirliği Konusu* H. Deniz Genç, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi ➢ *1951 Cenevre Konvansiyonu'nun Uluslararası Göç Olgusuna Etkisi* Melih Görgün, Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi ➢ *Vatandaşlık Normları ve Siyasi Katılım: Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma* Cerem I. Cenker, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi; Didem Çakmaklı, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi ➢ *Türkiye'de Göç Rejimi* Enes Ayaşlı, Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi; Berk Esen, Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi
15.30-16.00	Kahve Arası
16.00-17.30	**Panel 9A** ***Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-VI*** **Moderatör:** Özgür Özdamar, Doç. Dr., Bilkent Üniversitesi ➢ *Savaş Çalışmaları ve Türkiye* Mesut Uyar, Prof. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler Disiplininde Strateji ve İstihbarat Çalışmaları: MSÜ ve ATASAREN Örnekleri* Kaan Kutlu Ataç, Dr.; Serkan Sert, Milli Savunma Üniversitesi ➢ *Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Kavramı: Bir Ders İçeriği Önerisi* Serhat Erkmen, Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ➢ *Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı ve Etik: Gerçekçilik Perspektifinden bir Değerlendirme* Gökçen Yavaş, Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi **Panel 9B** ***Uluslararası İlişkiler Çalışmak-II: Doktora Öğrencileri Tezlerini Anlatıyor***

Moderatör: Gencer Özcan, Prof. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi

- *Toplumsal Güvenlik Teorisine Sektörel Bir Yaklaşım: Baas Dönemi Irak Örneği*
  Gökçe Gezer, Kadir Has Üniversitesi
- *Kapitalizmin Dönüşüm Dinamikleri Işığında Rusya Petrol Politikası: Rosneft İncelemesi*
  Mühdan Sağlam, Ankara Üniversitesi

- *AB'nin Sınır Bölgelerindeki Kayıt ve Kimlik Saptama Merkezlerinde Biyopolitik Uygulamalar*
  Müge Dalkıran, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Panel 9C

Türk Dış Politikası-IV

Moderatör: Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

- *Türk-Alman İlişkileri: Gergin İşbirliğinden Yumuşamaya mı?*
  Mehmet Öcal, Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi
- *Avrupa'da Popülist Siyasal Söylemin Bir Aracı Olarak Türkiye ve Türk Göçmenler*
  Gökay Özerim, Doç. Dr., Yaşar Üniversitesi; Selcen Öner, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi
- *1999'dan Günümüze Türkiye'deki Siyasal Partilerin Avrupa Siyasal Partileri ile İlişkileri*
  Ersin Embel, Dr., Ankara Üniversitesi

Panel 9D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VII: Ortadoğu'da Siyaset, Vatandaşlık ve Aidiyet

Moderatör: Zeynep Alemdar, Doç. Dr., Okan Üniversitesi

- *Ortadoğu'da Kimliğe Dayalı Kadın Hareketinin Olanakları ve Sınırları: Türkiye ve Tunus Örneği*
  Serpil Açıkalın Erkorkmaz, Marmara Üniversitesi
- *Politik Aksiyon Yoluyla Siyasete Katılım: İstanbul Park Forumları*

	Hande Ramazanoğulları, Dr., Okan Üniversitesi ➢ *İran Yeşil Hareketi İçerisinden İranlı Gençlik* Alev Irmak Kurtulmuş, Arş. Gör., Okan Üniversitesi
17.30–18.00	Kahve Arası
18.00-20.00	**Panel 10** ***UİK Özel Oturumu: Türk Dış Politikasının Dünü, Bugünü, Yarını*** **Moderatör:** Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi ➢ Meliha Altunışık, Prof. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi ➢ Soli Özel, Öğr. Gör., Kadir Has Üniversitesi ➢ İlhan Uzgel, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi E. Öğretim Üyesi ➢ Şule Kut, Prof. Dr., Okan Üniversitesi *Panel Sponsorları* *Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi* *Uluslararası İlişkiler Konseyi*
20.00-20.30	**Değerlendirme ve Kapanış Oturumu** Mustafa Aydın, Prof. Dr., Kadir Has Üniversitesi
20.30	Akşam Yemeği
6 MAYIS 2018 – PAZAR	
Tüm Gün	Serbest Zaman ve Dönüş

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Panel 2A

ULUSLARARASI İLİŞKİLER DİSİPLİNİNİN ALT-ALANLARI VE TARTIŞMALARI-I

Fransa'da Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Çalışmaları: Uluslararası İlişkileri Anglo-Amerikan Yaklaşımların Ötesinde Düşünmek

Merve Özdemirkıran-Embel, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi

Bilimsel bir çalışma alanı olarak sınırları uzun süre çizilemeyen, siyaset bilimi, hukuk, tarih ve hatta ekonomi gibi baskın disiplinlerin gölgesinde kalan Uluslararası İlişkiler Fransa'da bilimsel özerkliğine Anglosakson dünyaya kıyasla çok geç kavuştu. Uİ ifadesi bir Fransız üniversitesi tarafından verilen bir siyaset bilimi diplomasında, o da ancak yan dal olarak, ilk kez 1987'de yer alabildi. 2000'lerin başına kadar Uİ alanı kendi meslek kuruluşlarını, derneklerini kuramadı. Yukarıda sıralanan temel disiplinlerden ayrışmasını sağlayacak özgün kavram ve metotlar üretebilmesi ve bu "Amerika menşeli yeni" alana karşı şüpheci ve dışlayıcı bir tavrı olan Fransız sosyal bilimler dünyasında özerk bir disiplin haline gelmesi uzun sürdü. Bir yandan diplomasi tarihi, uluslararası hukuk ve bölgesel çalışmaların içine serpiştirilmiş halde ve son derece heterojen bir yapıda olmaları diğer yandan da A.J.R Groom'un ifadesiyle II. Dünya Savaşı sonrasında Fransız akademyasının kendini hapsettiği linguistik sınırlar ve Fransızca konuşulan alandan çıkmayı reddeden tutumu, Anglosakson dünyada ve İngilizce olarak yeşeren Uİ çalışmalarının Fransa'da gelişmesini yavaşlattı. Her ne kadar Hans Morgenthau'nun çağdaşı ve Uİ teorilerinde Anglosakson yazında sıklıkla ve övgüyle anılan Fransız politolog R. Aron ve onun halefi S. Hofmann disiplinin Fransa'da ortaya çıkmasına büyük katkı sağlamış olsalar da gerek kendilerini takip edenlerin yukarıda sözü edilen dağınıklık ve heterojenliğin içinden çıkamamaları gerekse her ikisinin de Amerikan realizmini Fransa'ya taşımaktan öte bir katkı yapmamakla eleştirilmeleri Uİ'nin Anglosakson dünyayla eş zamanda ilerlemesini engelledi.

Yavaş ve zor olmakla birlikte Uİ disiplini Fransa'da bilimsel özerkliğe kavuşabildi ve sonunda Fransız akademyasında kabul görerek yer buldu. 2000'lerin başına kadar resmi bilim kuruluşları ve pek çok üniversite tarafından ayrı bir ana disiplin olarak tanınmayan Uİ, bugün Fransa'nın çeşitli kentlerinde daha da önemlisi ülkenin en prestijli üniversitelerinde kendi

adına kürsüleri olan bağımsız ve oldukça revaçta bir sosyal bilim alanı haline geldi. Bertrand Badie, Marie-Claude Smouts, Guillaume Devin gibi isimlerin 1990'ların sonuyla birlikte Uİ'de teori ve metot konularında Frankofon dünyanın sınırlarını aşan bilimsel üretimleri Fransız Uİ alanının başta Anglo-Amerikan ekol olmakla birlikte dünyadaki Uİ çalışmalarıyla bütünleşmesini sağladı.

Ne var ki Fransa'da Uİ alanındaki bu nitelikli bilimsel üretim Türkiye'de neredeyse hiç takip edilmez. Genellikle bahane edilen dil bariyeri bir yana, Uİ alanında çalışan az sayıdaki frankofon araştırmacı bile gerek teori ve metot gerekse eğitim yaklaşımları (ders kitabı ve konu seçimi, ders içeriğinde önceliklerin belirlenmesi, kullanılan örnekler, vs.) bakımından Anglo-Amerikan ekolünü izlemektedir. Bu tebliğde 2000'lerin başından itibaren hızlı bir gelişme içine giren Fransa'daki Uİ çalışmalarının disipline kattığı kavramsal yenilikler ve bu ülkedeki metoda ilişkin yaklaşımlar hatırlatılarak Fransa'daki Uİ eğitiminin güncel durumu ile Uİ akademisyenlerin akademinin genelindeki konumları ele alınacaktır. Tebliğin amacı Türkiye'de çok az bilinen Fransız Uİ yaklaşımlarını alanın uzmanlarının dikkatine ve ilgisine sunmak, alandaki tartışmaların çeşitlenmesine ve zenginleşmesine katkı sağlamaktır.

Marjinal Bir Akademik Disiplin Olarak Fransa'da Uluslararası İlişkiler

Cem Savaş, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi

Bu bildirinin amacı, Uluslararası İlişkiler disiplininin Fransız'daki yerini kavramak ve eleştirel bir durum tespitinde bulunarak çağdaş Fransız Uluslararası İlişkiler alanının ayırtedici özelliklerini incelemektir. Küresel ölçekte etkin bir dış politika hedefine sahip bir ülke olarak Fransa'ya has bir uluslararası ilişkiler söyleminin varlığı literatürde tartıştılan bir konudur. (Charillon, 2015) Bununla bağlantılı olarak, bir yandan Fransa dünya çapında bir diplomatik etki kurmaya çalışırken diğer yandan da oldukça çelişkili bir biçimde Fransa'da Uluslararası İlişkiler pek gelişmemiş ve sorunlu bir disiplin olarak görülmektedir. (Chillaud, 2009) İngiltere ve ABD örneklerinden çeşitli yönlerle ayrılan Fransa'da Uluslararası İlişkiler deyim yerindeyse marjinal bir disiplin olarak nitelendirilebilir. Anglosakson dünyadaki « stratejik etütler », « savaş kuramları », « güvenlik çalışmaları » ya da « kalkınma çalışmaları » gibi spesifik araştırma alanlarının aksine Fransız Uluslararası İlişkiler disiplini hukuk, coğrafya, tarih, siyaset bilimi gibi birçok farklı disiplinin kapsamında ikincil bir konumda ele alınmakta ve ayrı bağımsız bir disiplinden ziyade tarih, hukuk veya siyaset bilimi gibi sosyal ve insani bilimlerin uğraştığı bir araştırma nesnesi haline gelmektedir. (Holeindre, 2013) Öte yandan, Fransa'da Uluslararası İlişkiler kimi yazarlarca bir « Kavşak-Disiplin » (Roche, 2002) olarak nitelendirilebilse de Fransız Uluslararası İlişkiler toplululuğu son derece bölünmüş ve heterojen bir yapıya sahiptir. Aslında, Uluslararası kamu hukuku ile diplomasi

tarihi arasında sıkışıp kalmış olan Fransız Uluslararası İlişkiler disiplininin temel sorunu bir şekilde alanın siyaset bilimiyle iç içe girmesi ve bu durumun disiplinin bağımsız bir şekilde gelişimine ket vurması olarak ifade edilebilir. Diğer yandan, araştırma ve yayın üretiminden çok ders verme üzerine kurulu atipik bir eğitim sistemine sahip olan Fransa'da, atama ve yükselme kriterleri bağlamında Uluslararası İlişkiler alanında doktora yapanların siyaset bilimi veya hukuk alanında doktora yapanlara göre yükselme şansı daha düşüktür. Düşünce kuruluşları açısından ise Fransız Uluslararası İlişkiler alanı oldukça merkezi ve kısıtlı olmasının yanı sıra Üniversite ve Üniversite dışındaki araştırma merkezlerindeki belli başlı sorunlar arasında az sayıda yayının çıkarılması, uluslararası ilişkiler yayınlarındaki fransızca merkezlilik, İngilizce konuşan ülkelerdeki disiplinle ilgili tartışmalarından habersiz kalma şeklinde kendini gösteren bir dışa kapalılık sayılabilir.

Uluslararası İlişkilerde Bölgesel Çalışmalar: Orta Asya Örneği

Serdar Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de uluslararası ilişkiler bölümünde yürütülen Orta Asya bölgesine yönelik çalışmaların niteliği, yüksek lisans ve doktora konusu olarak Türk öğrencilerin bölgeye yönelik ilgi düzeyleri, saha çalışması konusunda ciddi bir yetersizliğin olması ve ilgili bölgeye yönelik sadece yazılı kaynaklardan yararlanılmasının bölge uzmanı olarak yetişmede yarattığı sıkıntılar ele alınacaktır. Bu çalışma aynı zamanda Türk devletlerinin Sovyetler Birliği'nin dağılmasından günümüze çokça eleştirilen bölgesel işbirliği çabalarını. Alman felsefeci Arthur Schopenhauer'un bahsettiği "kirpi ikilemi" ile inceleyerek, Orta Asya çalışmalarında üzerinde hiçbir araştırma yapılmamış bir konuya değinecektir. Orta Asya Türk devletleri arasındaki kültürel, dilsel, dinsel, tarihsel ve bağımsızlık sonrası kurulan ekonomik bağların bu devletlerin bol dikenli ilişkiyi sürdürmesini sağlayan en önemli motivasyon olduğunu varsayan bu çalışma, Orta Asya devletlerinin Sovyet döneminin ayrıştırıcı politikasından uzaklaşarak benzer dil, din ve kültürel avantajları değerlendirip bir arada olabilme iradesini sürdürülebilir şekilde ortaya koyabildiler mi, ya da bir araya geldikçe aslında birbirlerinden daha da mı uzaklaştılar gibi sorulara cevap arayacaktır. İki bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde ülkemizdeki uluslararası ilişkiler bölümlerinde yürütülen Orta Asya çalışmalarının niceliği ve niteliği, ikinci bölümde ise Schopenhauer'un 1851 yılında yayınladığı Parerga ile Paralipomena adlı eserdeki kirpi ikileminden hareketle Orta Asya devletleri arasındaki bölgesel işbirliği girişimleri ve kirpi ikileminin bölgesel ilişkilere uyarlanması ele alınacaktır. Çalışmada ayrıca konunun derinlemesine araştırılması ve literatüre katkı sağlaması amacıyla ilave sorular sorulacaktır. Bu sorular:

- Türk dünyası, Türk dili konuşan devletler için stratejik bir derinlik ve güvenilir bir savunma unsuru haline gelmiş midir?

- Türk devletleri arasındaki ilişkilerin gerçek manada stratejik ortaklık seviyesine çıkabilmesi için daha ne kadar süre geçmesi gerekecektir?
- Bağımsız Türk devletlerinin hepsi ortak bir platformda buluşmadığı müddetçe hiçbir bölgesel ve küresel gelişmeye karşı ortak tavır koyamazlar sözü daha ne kadar geçerliliğini devam ettirecektir? Kim tam birlik konusunda ne yapmaktadır?
- Bağımsız Türk devletlerinin her türden bütünleşme çabalarına her zaman temkinli yaklaştıkları bir sır değilken, Türk devletlerinin yıllardır süren yakınlaşma çabaları eğersiz ve amasız bir şekilde ne zaman vücut bulacaktır?
- Bölgeye ilgi duyan Türk öğrenciler için gerekli kaynak ve lojistik imkânlar neden kısıtlı ve görece yanlıdır?

İzlek Bağımlılığının Güneydoğu Asya Ülke İncelemelerine Olası Katkısı: Tayland Örneği

Sanem Özer, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi

Çin Halk Cumhuriyeti'nin büyüyen ekonomik gücü ve bölge ülkeleri ile gelişen ilişkileri geçtiğimiz on yıl içerisinde Doğu ve Güneydoğu Asya'ya ilginin artmasına neden olmuştur. Çeşitli çalışmalarda bölge daha çok gelişmekte olan ekonomileri ve küresel ekonomik krizlerin yarattığı bölgesel etkileri ile ele alınmaktadır. Yine bölge ülkelerinin güvenlik açısından ABD ile ilişkileri üzerinde durulmaktadır. Tarihi kurumsalcılık açısından incelendiğinde her biri büyük farklılıklar sergileyen bölge ülkelerinin sadece bölgesel kurumsallaşma boyutuyla değil ülke bazında da araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma bölgeye ve bölge ülkelerine ilgi duyan öğrenci ve araştırmacılar açısından izlek bağımlılığının siyasi krizlerle başa çıkma, demokratik kurumsallaşma ve siyasi parti, ordu ve sivil toplum kurumlarının karşılıklı etkileşimi gibi süreçlerin açıklanmasına olası katkısı değerlendirilecektir. İzlek bağımlılığı teorisinin kullanımı için Güneydoğu Asya ülkeleri içerisinden Tayland seçilmiştir.

Tayland, anayasal monarşisi ve parlamenter demokrasisi tüm Güneydoğu Asya ülkeleri içerisinde demokratik ve ekonomik kalkınmaya en yakın duran ülke olarak algılanmakla birlikte içerisinde barındırdığı sınıfsal çatışma ordu destekli kraliyetçi elitlerle onların bürokrasisi, küresel kapitalizmi benimsemiş işadamı siyasetçilerle onların karşısında toprağını yitirmekten endişe duyan köylüler nezdinde görünürlük kazanmıştır. Tayland sık sık yaşanan kitlesel protestolar, askeri müdahaleler ve başarısız koalisyon hükümeti kurma girişimleriyle anılmaktadır. Dışarıdan bakan bir gözlemci için Tayland siyasetini kavramak çeşitli güçlükler içermekte ve iktidarın dağılımına etki eden tarihsel deneyimin içinde barındırdığı toplumsal ve kültürel esasların açıklanmasına ihtiyaç duymaktadır.

Siyasi krizler kurumsal değişim için alan ve fırsat yaratsa da eğer ülkeler reform için yeni şablonlar çıkarıp bunları siyasi krizden doğan boşlukta uygulamaya koyamazsa, varolan siyaset ve kurumsal yörüngelerin bu krizlerden daha da güçlenerek çıktığı yorumları yapılmaktadır. İzlek bağımlılığının Tayland'ta da nispeten canlı bir sivil topluma rağmen krizlerin neden daha demokratik, şeffaf ve hesap verir bir siyaset anlayışı yerine ordu ve bürokrasinin siyasetteki ağırlığını, ve kutuplaşmış bir toplumu beslediğini açıklamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yeni kalkınma yörüngelerine ilişkin bilgiden yoksun ancak reform taraftarı elitler kalkınma sürecinin getirdiği zorluklar ile başa çıkamazken siyasi ve ekonomik kaynakları var olan sistem ve süreçlere yönlendirerek öteden beri ola gelen iktidar dağılımı şekillerini güçlendirmekte ve hatta varolan sistem ile özdeşleştirilen hali hazırdaki siyasi ve ekonomik kazançları da arttırmakta olabilirler. Tayland hem izlek bağımlılığının kullanımı hem de Güneydoğu Asya ülkelerinin analizi açısından ilgi çekici bir örnek sunacaktır.

Panel 2B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-I: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Kantitatif Yöntem ve Yaklaşımlar

Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi Öğrencilerinin İstatistik Dersi Kazanımlarının Ölçümü

Emre Erdoğan, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi

Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler ve/Veya Siyaset Bilimi programlarını incelediğimizde, 2016 yılı itibariyle 19 üniversitede lisans düzeyinde istatistik dersinin müfredatta yer aldığını görmekteyiz. İstatistik konularını da içerdiğini varsaydığımız araştırma yöntemleri dersi ise 34 üniversitede müfredatta yer almaktadır. Elimizdeki veri tabanında 42 programın kayıtlı olduğu göz önünde tutulursa, istatistik müfredatına yeterince yer verildiğini söyleyemeyiz. Buna paralel olarak, sadece Uluslararası İlişkiler Programlarına odaklandığımızda, bu programları tercih eden öğrencilerin matematik düzeylerinin de görece düşük olduğunu görmekteyiz. 2017 yılıu için devlet üniversitelerindeki Uluslararası İlişkiler programlarına kayıt olan öğrencilerin LYS matematik ortalamaları 80 üzerinden 10.5, vakıf

üniversitelerindeyse 80 üzerinden 13 olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla programları tercih eden öğrencilerin başlangıçtaki matematik bilgileri de düşük denebilecek düzeydedir.

Böyle bir ortamda, istatistik müfredatının kazanımları nelerdir? Daha önemlisi, istatistik müfredatının kazanımı öğrencilerin genel ders başarıları ya da lise eğitim düzeyleriyle ilişkili midir? Hangi konularda kazanımlar daha fazla ya da daha azdır? Derse devam etme ile kazanımlar arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?

Bu soruları yanıtlamak amacıyla, İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde IR213 derslerini alan öğrenciler üzerinde uygulanan Ön Test ve Son Test çalışmalarından yola çıkarak bir dizi istatistiksel analiz yapılacaktır. Çalışmanın sonucunda İstatistiksel okur yazarlık kazanımları için standart bir testin geliştirilip geliştirilmeyeceği tartışılacaktır.

Sosyal Bilim Öğrencilerinin Nicel Yöntem Sorunu: Beklentiler ve Yetkinlik Kıyaslaması

Yüksel Alper Ecevit, Dr. Öğr. Üyesi, Çukurova Üniversitesi

Sosyal bilimlerde yapılan araştırmaların nicel yöntemlerin araçlarına duyduğu ihtiyaç artarken araştırmacıların yetkinlikleri de artıyor. Ancak sosyal bilimciler bu araştırmalarını ve bulgularını lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğrencilere aktarırken önemli bir direnç ile karşılaşmakta. Bir yandan okuduğu bilim dalı konusunda ilerleme kaydetmek isteyen öğrenciler, bir yandan da bu anlamda nicel yöntemlei uygulamaktan kaçınmaktalar. Bu direncin önemli bir sebebi araştırma yöntemi olarak anlatılan derslerin nicel konulara değindiğinde konunun esası olan 'sosyal' olma olgusundan koptuğuna dair inançtan kaynaklanıyor. Bu varsayımın aşılabilmesi için nicel yöntemlerin eğitiminin etkin bir şekilde gerçekleşmesi gerekmekte. Fakat bu etkin eğitim modelinin temel unsuru olan 'güdülenmiş' ve 'istekli' öğrenci hazır bulunmadığı durumda ortaya kopuk bir iletişim çıkıyor. Dolayısıyla karşımızda iç içe geçmiş bir sorunlar ağı var. SBUİ bölümlerinin bunu aşabilmesi için sorunun doğru tespitinin yapılması ve öğrencilerin yaşadığı süreçleri anlaması gerektiğini düşünüyorum. Bu çalışmamızda, lisans ve yüksek lisans eğitimi sunan devlet ve vakıf üniversitesinin SBUİ bölümlerindeki öğrencilerin istek ve güdülerini etkileyen faktörler üzerine bir araştırma planlanmaktadır. Öğrencilerin yetkinliğinin ve beklentilerinin farklı bölüm ve derecelerde anket ve derinlemesine mülakatlar ile karşılaştırıldığı bu çalışmada etkin öğrenimi sağlayan ve engelleyen süreçler tartışılacaktır.

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Öğretiminde Yöntem ve Araştırma Tasarımının Alt Alan Ayrışmasındaki Rolü: Bölge Çalışmaları Örneği

Derya Göçer Akder, Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler (SBUİ) içerisinde öğrencilerin rağbet ettiği alt alanlardan biri Bölge Çalışmalarıdır. Bölge Çalışmaları aslında içerik olarak bağımsız da düşünülebilir ve dünyada özellikle yüksek lisans ve doktora düzeyinde ana bilim dalı olarak bağımsız örnekleri mevcuttur. Türkiye'de ise bağımsız kimliği halen çok zayıftır ve esasen SBUİ'ye içkin olarak hem öğretim üyeleri hem de öğrenciler tarafından tahayyül edilir. Öğrencilerin dikkat çekici bir biçimde ana akım SBUİ konularından bölge çalışmalarını ayrıştırırken özellikle yöntem ve araştırma tasarımını ayraç olarak kullandığını görüyoruz. Nitel yöntemlere ağırlık veren, 'sahayı' nitel olarak tasarlayan ve araştırma sorularını daha betimleyici ya da süreçler üzerinden ortaya koyan çalışmaları, bir coğrafya odağı da varsa (bu odak aslında zayıf ya da hatta değişebilir bile olsa) bölge çalışmaları olarak tanımladıklarını görüyoruz. Bu sunuş 8 senedir yüksek lisans ve doktora düzeyinde bölge çalışmalarında kuram, yöntem ve araştırma tasarımı derslerinden edinilmiş tecrübeleri/gözlemleri ve yüksek lisans ve doktora öğrencileriyle yapılacak online anket sonuçlarını bir araya getirerek SBUİ için önemli olan bölge çalışmaları alt dalını tanımlada yöntemin önemini ortaya koyacaktır. Bunun yanı sıra, nicel ve nitel yöntemlerle lisans düzeyinden getirilen tanışıklığın öğrencinin araştırma performansına bölge çalışmaları özelinde etkisini anlamaya çalışacaktır. Henüz net olarak ortaya konmamış, anket üzerinden araştıracağımız iddiamız şudur ki: genelde lisans düzeyinde alınan derslerdeki nicel nitel dengesinin iyi gözetilmemesi ve yöntemin yanı sıra araştırma tasarımına dair ders ve tartışmanın eksikliği, öğrencinin hem girdiği alanı kavramasını hem de araştırmacı kimliğini geliştirmesini engellemektedir. Ayrıca SBUİ'nin tanımına dair daha temelden bir karışıklığa sebep olmaktadır. Yöntemlerin disipliner ayrımlara tekabül ettiği yanılsamasını özelikle de 'mixed methods' yaklaşımı bu kadar yükselirken ele almanın Türkiye'de SBUİ müfredatı için yararlı bir tartışma olacağına inanıyoruz.

Araştırma Sorusu Merkezli Nicel Yöntem Dersi Tasarımı: Siyaset Bilimi için Veri Analizi Dersi Örneği?

Uğur Özdemir, Dr., Edinburgh Üniversitesi

Sosyal bilimlerde nicel yöntemlerin öğretiminde karşılaşılan en önemli pedagojik sorunlardan birisi, talebelerin, bu derste kendilerine öğretilen yöntemlerin faydasız olduğuna dair sahip oldukları önyargılardır. Sosyal bilim eğitimi almanın, ‘matematikten kurtulmak’ olarak algılana geldiği lisans düzeyinde, bu sorun daha ciddi boyutlarda kendini göstermekte. Öyle ki, talebeler bu tür dersleri angarya olarak görmekte, neredeyse kategorik bir tavır olarak

dersten hoşlanmamaya çalışmakta ve bu durum da dersin talebelere olan faydasını son derece düşürmekte. Bu makale, nicel yöntemlerin, gerçek sosyal bilimsel araştırma soruları etrafında talebelere sunulmasının, bu sorunun en etkili çözümü olduğunu savunuyor. Bir başka deyişle, sosyal bilim talebelerine sunulan nicel yöntem derslerinde, nicel metotların değil, sosyal bilimin merkezde olması gerektiğini iddia ediyor. Bu çerçeve, Siyaset Bilimi 2.sınıf veri analizi dersinin tasarlanması üzerinden örneklendirilmekte ve, ders sırasında karşılaşılabilecek sorunlar ve olası çözümleri tartışılmakta. Ayrıca, bu türden bir derse uygun ölçme ve değerlendirme araçlarının tasarlanmasına dair önerilerde bulunulmakta. Son olarak, veri analizi derslerinde kullanılacak bilgisayar yazılımının seçimi ve, bilgisayarlı uygulamaların dersle bütünleştirilmesine dair farklı stratejiler tartışılmakta.

Uluslararası İlişkiler Öğrencisi ve Matematik Korkusu: Ampirik bir İnceleme

Ebru Canan Sokullu, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Çiğdem Kentmen Çin, Doç. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler disiplini hem sözel hem de sayısal yetenek ve becerileri geliştirmeye ve bu yönler kuvvetli öğrencilere yönelik bir çalışma alanıdır. Türkiye'de matematik düşünmenin, istatistikî analiz yapabilmenin ve sistemli bir araştırma tasarlayıp bilimsel verileri yorumlama yeteneklerine sahip olmanın ne denli önemli olduğunu içselleştirmemiş öğrencilerin bu bölümü okumayı tercih ettikleri gözlenmektedir. Uluslararası ilişkiler aktörlerinin davranışlarını (dış politika yapıcısının aldığı savaş ya da barış kararlarını, seçmenlerin oy verme davranışlarını, çok uluslu firmaların yatırım ve istihdam tercihlerini, göçmenlerin ev sahibi toplumlara yöneltebileceği meydan okuma ve fırsatları, siyasi partilerin kampanya ve manifestolarının seçmenler üzerindeki etkilerini uluslararası, ulusal ve bireysel analiz düzeylerinde büyük verilerle inceleyip yorumlayabilmek için nicel bilgi ve becerilerin öğrenilmesi gerekmektedir. Uluslararası İlişkiler öğrencilerinin korktukları ve zor buldukları nicel ağırlıklı derslerde edinilecek bilgi ve beceriler bu öğrencileri verilere dayalı gerçekliklerden yola çıkarak aktör davranışları ve tercihlerini anlamalarına olanak verecektir. Bu çalışma Uİ bölümü öğrencilerine araştırma yöntemleri, matematik, istatistik gibi nicel derslerin etkin olarak nasıl öğretilebileceği ve sevdirilebileceğini tartışmaktadır. Çalışma öncelikle Uİ müfredatında niceliksel derslerin ve yöntemin önemi ve betimsel olarak bu derslerin Türk üniversitelerindeki ağırlığı, sayısal ağırlıklı derslerin Uİ öğrencileri tarafından algılanan zorlukları, bu derslerin özellikle Uİ öğrencilerinin yanı sıra Siyaset Bilimi ve Avrupa Birliği Çalışmaları gibi sözel bölümlerde okuyan lisans öğrencilerinin akademik ve profesyonel yetkinliklerine katkılarını, öğrencilerin korkularının altında yatan unsurları Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümündeki öğrencilerle yürüttükleri nicel dersler ile ilgili algı, tutum ve tercihleri üzerine yapılan anket çalışmasının ampirik sonuçları ışığında ele almaktadır. Çalışmada ayrıca nicel derslerde öğretim

yöntemleri ve araçlarının neler olabileceği konularında yol gösterici olacak ve örgün öğretim yöntemlerinin dizaynı için öneriler geliştirilmeye çalışılmakta; eğitmenin öğrencilerinin kişilik ve bireysel öğrenme şekillerini tanıması gerektiği ve farklı kişilik ve becerilere sahip öğrencilere hitap edebilecek öğretim tekniklerine dair önerilerde de bulunulmaktadır.

Panel 2C

Uluslararası İlişkilerde Kuramsal Çalışmalar: İngiliz Okulu

İngiliz Okulu: Temel Varsayım, Yaklaşımlar ve Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Çalışmaları İçin Fırsatlar

Ali Onur Tepecikliođlu, Arş. Gör. Dr., Ege Üniversitesi

Bu tebliğ Uluslararası İlişkilerde İngiliz okulu olarak adlandırılan teorik yaklaşımın temel varsayım, kavram ve uluslararası ilişkileri ele alış biçimini ortaya koyarak bu ekolün Türkiye'de Uluslararası İlişkiler çalışmalarına ne gibi açılımlar getirebileceğini tartışmayı hedeflemektedir. İngiliz okulunun ontolojik ve metodolojik çoğulculuk, uluslararası sistem, uluslararası toplum ve dünya toplumu gibi temel kavramları ve çoğulculuk/dayaışmacılık, uluslararası toplumun genişlemesi, devlet merkezcilik gib çağdaş tartışmaları kısaca aktarıldıktan sonra okulun Türkiye uluslararası ilişkileri için ne gibi fırsat ve kısıtlara sahip olduğu ortaya konacaktır.

Tebliğin iddiası Türk dış politikasında ve Türkiye'de uluslararası ilişkiler çalışmalarında sıklıkla tartışılan dış politikada eksen kayması, bölgesel ilişkilerin geleceği ve uluslararası politikada söz sahibi olma gibi konuların İngiliz okulunun dünya toplumu, bölgesel uluslararası toplum ve uluslararası toplum gibi kavramlarıyla yakından ilişkili olduğudur. Bir diğer ifade ile İngiliz okulunun genel uluslararası ilişkiler anlayışının ve bu kavramların Türkiye'nin uluslararası ilişkilerini anlamaya ve açıklamaya yardımcı olabileceği öne sürülmektedir. Örneğin eksen kayması konusu Türkiye'nin hangi dünya toplumuna ait olduğu bağlamında tartışılabilir. Benzer biçimde bölgesel ilişkilerin geleceği Türkiye'nin ait olduğu birden fazla (Avrupa ve Orta Doğu) bölgesel uluslararası toplumlarının dinamikleri ve temel kurumları vasıtasıyla tartışılabilir. Yien uluslararası politikada daha fala söz sahibi olma iddiası uluslararası toplumun işlerliğini sağlayan diplomasi, büyük güçler yönetimi ve güçler dengesi gibi kurumları çerçevesinde açıklanabilir.

Öte yandan İngiliz okulunun genel kabul gören devlet merkezcilik, Avrupa merkezcilik ve uluslararası ekonomiyi göz ardı etme gibi kısıtları Türkiye'de uluslararası ilişkiler çalışmalarına yapacağı katkıyı da kısıtlamaktadır.

Türkiye'de İngiliz Okulu Çalışmaları: Sistematik Bir Literatür Özeti

Murat Demirel, Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

İngiliz Okulu Kuramı uluslararası ilişkileri anlama/açıklama hususunda disiplin içerisinde artan bir ilgi görmektedir. Bu kuram, paralel olarak Türkiye'de de giderek daha fazla tartışılmaktadır. Bu tebliğ ile İngiliz Okulu Kuramının Türkiye'deki uluslararası ilişkiler disiplini içerisindeki konumu, yapılan eğitim ve yayınlar çerçevesinden değerlendirilecektir. Öncelikle, ülkemizdeki üniversitelerin uluslararası ilişkiler programları dahilinde verilen teori derslerinde hangi oranda İngiliz Okulu kuramına yer verildiği sunulacak ve İngiliz Okulu kuramına dair açılan dersler ortaya konacaktır. İkinci olarak İngiliz Okulu Kuramı kapsamında yazılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri nitelik ve nicelik olarak incelenecektir. Daha sonra, Türkiye'deki uluslararası ilişkiler camiası üyeleri tarafından İngiliz Okulu kuramına dair yapılmış olan yayınların bir derlemesi sunulacaktır. Son kısımda, yapılan eğitim çalışmaları ve yayınlar ışığında genel bir değerlendirme yapılacaktır.

Güvenlik Çalışmaları ile İngiliz Okulu Kuramı Arasında bir Köprü: Dünya Toplumu Yaklaşımı

Burak Toygar Halistoprak, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

İngiliz Okulu (İO), Uluslararası İlişkiler (Uİ) disiplini içerisinde literatürde ağırlığı olan ve disiplinin geneline farklı alanlarda katkıda bulunmuş bir kuramsal çerçevedir. Ne var ki, Uİ disiplinin alt disiplinlerinden biri olan Güvenlik Çalışmaları alanında, Okul'un katkısının sınırlı olduğu görülmektedir. Buzan (2015) bu sınırlılığa dikkat çekmiş ve İngiliz Okulu'nun kapsamlı ve yer yer eklektik olan kuramsal çerçevesinin Güvenlik Çalışmaları'na uygun bir çalışma alanı sunduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda, İO araştırmacılarını, bu kuramsal çerçeveden yararlanarak Güvenlik Çalışmaları'na katkıda bulunmaya davet etmektedir. Bu tebliğ, Buzan'ın (2015) çağrısından yola çıkarak, İO ile Güvenlik Çalışmaları arasında köprü olabilecek bir kuramsal yaklaşım ortaya koymayı amaçlamaktadır. Buna göre, İO'nun Dünya Toplumu kavramının Güvenlik Çalışmaları'nın özellikle barış inşası pratiklerinin analizinde kullanılabilecek bir kuramsal içerik sunduğu argümanı geliştirilmektedir. Dünya toplumu kavramının farklılaşan normatif referanslar, faillik ve kimlik ana parametrelerinin barış inşası pratiklerinin analizinde kullanılması amaçlanmaktadır.

İngiliz Okulu'nun Enerji Alanına Uygulanması: Enerji Güvenliği Toplumu

Dicle Korkmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

Bu çalışmada Barry Buzan'ın İngiliz Okulu'na ilişkin yaklaşımı temel alınarak Aalto (2009) ve Aalto ve Korkmaz-Temel (2012, 2014) tarafından geliştirilen "enerji güvenliği toplumu" kavramı, Türkiye'nin Enerji Topluluğu'yla ilişkilerine uygulanmaktadır. Enerji Topluluğu, Avrupa Birliği'nin enerji alanındaki kurallarını ve kaidelerini üçüncü ülkelere yaygınlaştırmak amacıyla kurduğu bir Topluluk olup Türkiye gözlemci statüde kalmaya devam etmektedir. Türkiye'nin doğal gaz politikasında söz sahibi aktörlerin Enerji Topluluğu hakkındaki pozisyonlarını incelemeyi amaçlayan bu çalışma, söz konusu aktörlerin tutumlarının nasıl bir bütünleşmeye imkân verdiğini sorgulamaktadır. Bunun için kullanılan "enerji güvenliği toplumu", devlet ve devlet-dışı aktörlerce oluşturulan bir toplum olup söz konusu aktörler enerji ilişkilerini yürütmek için toplumun siyasi, hukuki ve ekonomik yapılarına uygun hareket etmektedirler.

İngiliz Okulu'nun ve Barry Buzan'ın İngiliz Okulu yorumunun enerji alanına uyarlanmasının iki önemli avantajı bulunmaktadır. Öncelikle İngiliz Okulu'nun realizm, rasyonalizm ve devrimcilikten oluşan "üç geleneği", enerji alanındaki çatışma veya işbirliği gibi farklı ilişkilerin tek bir çerçevede analiz edilmesine olanak sağlamaktadır. Buzan'ın "üç geleneği" gözden geçirerek üç unsuru farklı bütünleşme modelleri olarak yorumlaması, Enerji Topluluğu'nun nasıl bir bütünleşme öngördüğünü ve Türkiye'nin tercih ettiği bütünleşme çeşidini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Ayrıca, Buzan'ın devlet ve devlet-dışı aktörleri uluslararası toplum içerisinde değerlendirmesi de Türkiye'de yer alan farklı aktörleri analize dahil etmemize ve tercih ettikleri bütünleşme çeşidini araştırmamıza imkan sağlamaktadır. İkinci olarak, İngiliz Okulu'nun "birincil kurum" kavramı enerji alanındaki farklı kavrayışların geniş bir çerçevede ele alınmasına imkan vermektedir. Birincil kurumlar, Buzan'a göre, toplumun temel karakterini ve amacını belirlemekte olup bütünleşme çeşidini tespit etmemize yardımcı olmaktadır. Birincil kurumlar, genel olarak jeopolitik, enerji ekonomisi ve çevre perspektifinden analiz edilmekte olan enerji çalışmalarında aynı anda birden fazla unsuru araştırmaya dahil ederek çerçeveyi genişletmektedir.

Çalışmada İngiliz Okulu'nun "birincil kurum" kavramı kullanılarak Enerji Topluluğu'nun öngördüğü bütünleşme çeşidi tespit edilmekte ve Türkiye'nin bu bütünleşmeye yönelik tutumunu belirleyen öğeler belirlenmektedir. Bunun için, Türkiye'deki devlet ve devlet-dışı aktörlerin doğalgaz piyasalarının serbestleştirilmesi konusundaki anlatıları Emery Roe'nun (1994) ve Pertti Alasuutari (1995)'nin "anlatı analizi" yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma, farklı aktörlerin Türkiye'nin Enerji Topluluğu'na gözlemci statüsünün sürmesi konusunda

hemfikir olduğunu ortaya koymakta ve Avrupa Birliği ile Türkiye'deki aktörler arasındaki "egemenlik" kavramındaki uyumsuzluğun Türkiye'nin üyeliğine engel olduğunu iddia etmektedir. Bu kapsamda, İngiliz Okulu'nun birincil kurumlarından "egemenlik" kavramı Georg Sørensen'in "egemenlik" anlayışı temelinde enerji alanına uyarlanmakta ve ayrıntılı olarak analiz edilmektedir.

Çalışma, daha öncesinde Avrupa Birliği-Rusya enerji ilişkilerine ve Avrupa Birliği'nin doğal gaz alanındaki bütünleşmesine uygulanan "enerji güvenliği toplumu" kavramını Türkiye'nin Enerji Topluluğu'yla ilişkilerine uygulamakta ve İngiliz Okulu'nun "birincil kurum" kavramının enerji alanına uyarlanmasını geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Panel 2D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-I: Çevre, Sağlık, Kalkınma

Antroposen ya da Kapitalosen? Uluslararası İlişkilerde Çevre Çalışmalarını Yeniden Düşünmek

Yelda Erçandırlı, Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Antroposin yeni bir jeolojik dönemi ifade eden ve bu kapsamda biyosferin "insan aktivitileri" ile değiştirildiği anlamına gelen bir kavram olarak Uluslararası İlişkiler (Uİ) literatürüne girmiştir. *Antroposin* kavramını Uİ'e dahil eden eleştirel (inşacı ve yapısalcı-sonrası) çevre çalışmalarının ortak noktasını çevre sorunlarını ortaya çıkaran toplumsal yapılar yerine fail odaklı bir yaklaşım getirmeleri oluşturmaktadır. Bu çalışma öncelikli olarak çevre sorunlarının ancak gerçek yapılar ve bu sorunları ortaya çıkaran mekanizmalar (nedensel ilişkiler) çerçevesinde düşünüldüğü zaman soruna yönelik alternatif çözümler üretilebileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışma çevre sorunlarının anlaşılmasında tarihsel maddi yapılar ile çevre sorunları arasındaki diyalektik ilişkinin nasıl anlaşılması gerektiğine yönelik Marxist sosyolog Jasen Moore tarafından geliştirilen *Kapitalosin* kavramını kullanmayı önermektedir. *Antroposin* yükselen çevre sorunlarına ilişkin kültürel ve birey odaklı bir değişimi savunmakta iken; *Kapitalosin* bir yandan çevresel sorunların kapitalist üretim tarzı ile ilişkisine ve tarihselliğine vurgu yaparak yapısal bir değişimi savunmakta; öte yandan çevre sorunlarının farklı mekan ve toplumsal koşullar altında ne denli etkiler yarattığına odaklanmaktadır. Kısacası, *Antroposin* herhangi bir yapıyı ifade etmezken, *Kapitalosin* yapısal bir durumu ifade etmekte ve yapısal değişimin gerekliliğini

vurgulamaktadır. Bu açıdan, devlet-sermaye ve çevre sorunları arasındaki ilişkinin Uİ analizlerine dahil edilmesi alternatif bir bakış açısı sunacaktır.

Bu kapsamda, bu çalışma öncelikli olarak *Antroposin* ve *Kapitalosin* arasındaki farklılıklara yönelik kavramsal ve yöntemsel bir analiz yapacaktır. Çalışmanın ikinci kısmında eleştirel çevre çalışmalarının ne ölçüde indirgemeci bir yaklaşım geliştirdikleri ortaya koyulmaya çalışarak, çalışma Marxist kavrasallaştırmanın olası katkılarını değerlendirerek sonuçlandırılacaktır.

Uluslararası İlişkilerde Küresel Çevre Sorunları ve Eğitimi

Ceren Uysal Oğuz, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi; Senem Atvur, Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi

Küresel çevre sorunları ya da ekolojik kriz 21. yüzyılda uluslararası sistemin ve aktörlerin gündeminde üst sıralara yükselmiştir. Küresel ısınma ve iklim değişikliği, su krizi, kirlilik, biyolojik çeşitliliğin azalması, doğal kaynaklar üzerindeki baskı gibi giderek artan insan kaynaklı (antropojenik) sorunlar sınır aşan nitelikleri ve etkileri nedeniyle diğer küresel sorunlarla da eklemlenerek özellikle devletlerin tek başlarına çözemeyecekleri boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenle ekolojik kriz politik, ekonomik ve toplumsal etkileriyle uluslararası yapıyı ve aktörleri değiştirme potansiyeline sahip bir meydan okuma olarak belirginleşmektedir. Çoğunlukla barındırdığı çatışma riski ile gündeme gelen ekolojik sorunlar, kaçınılmaz olarak uluslararası müzakere ve işbirliği sürecini zorunlu kılmaktadır.

Ekolojik sorunlar 20. yüzyılının son çeyreğinden itibaren uluslararası gündem içinde yer almaya başlamış; 1972'de Stockholm'de düzenlenen BM Çevre Konferansı bir dönüm noktası olmuştur. Bu tarihten itibaren ekolojik konular uluslararası gündem içinde daha çok tartışılmaya başlansa da çevre sorunları katlanarak büyümektedir. Özellikle iklim değişikliğinin etkilerinin daha çok gözlemlenmeye başladığı bu süreçte, Uluslararası İlişkiler disiplini de dahil akademik çalışmalar yoğunlaşmıştır. Bilimsel çalışmaların yanında devletlerin, uluslararası örgütlerin, çok uluslu şirketlerin, sivil toplum örgütlerinin ve bireylerin katılımıyla gerçekleşen çok paydaşlı küresel müzakereler kamuoyunun konuya duyarlılığını artırmıştır. Bu yüzden 2015 Paris İklim Zirvesi sonunda 197 devletin imzaladığı anlaşmanın, 173 devletin onayı ile yürürlükte olması son derece önemlidir.

Ekolojik sorunların uluslararası ilişkiler gündeminde giderek artan yeri, Uluslararası İlişkiler disiplini içinde de daha çok tartışılmasını gerektirmektedir. Bu çalışmada çevre konusunun Uluslararası İlişkiler eğitim programlarındaki yeri incelenecektir. Türkiye ve dünyadan çeşitli üniversitelerin ilgili bölümlerinin müfredatlarında "Uluslararası Çevre Sorunları", "Çevre

Politikaları", "Çevre ve Politika" gibi adlarla yer alan dersler ve içeriklerinden hareketle lisans ve lisansüstü düzeyde çevre sorunlarının nasıl ele alındığı irdelenerek, Uluslararası İlişkiler içinde çevre eğitimi ve ekolojik bilincin nasıl geliştirilebileceği tartışılacaktır.

Enerji Güvenliği, İklim Değişikliği ve Sürdürülebilir Kalkınma: Küresel ve Bölgesel Dinamikler Işığında Türkiye'nin Rolü

Şuhnaz Yılmaz, Doç. Dr., Koç Üniversitesi; Duygu Sever, Arş. Gör., Koç Üniversitesi

Küresel enerji piyasaları, yenilenebilir enerji kaynaklarının yükselişi, iklim değişikliğinin etkisi, petrol ve doğal gaz fiyatlarının değişken seyrini de kapsayan ve "enerji dönüşümü" olarak bilinen kritik bir geçiş dönemi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu değişim, Türkiye'yi de ciddi şekilde etkilemektedir. Bu çalışmanın ana amacı sürdürülebilir bir kalkınma için enerji ve iklim konusunu birlikte inceleyerek, Türkiye'ye olan etkilerini daha iyi analiz edebilmektir. Bu çerçevede, Türkiye'nin bir yandan enerji güvenliği için alternatiflerini arttırıcı projeler içinde yer alırken, diğer yandan da daha iklim-dostu bir pozisyon alması iklim konusunda halen küresel bir lider olarak görülen AB ile işbirliği fırsatları doğuracaktır. Küresel enerji dengelerinde doğal gazın rolünün artması, Türkiye'nin Rusya ile hassas bir denge korumasını gerektirmektedir. Diğer taraftan, Türkiye'nin kömüre odaklanan yaklaşımı bir yandan enerji güvenliği için faydalı olurken, diğer yandan karbon emisyonlarını arttıracaktır. Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğine verilen artan önem hem enerji, hem de iklim güvenliği açısından kritik olup, küresel eğilimlerle de uyumludur. Enerji dönüşümünün nihai etkisi farklı enerji değişkenlerinin gidişatı ile beraber, Türkiye'nin tercih ve önceliklerine bağlı olarak şekillenecektir ve dış politika ile de yakından bağlantılı olmayı sürdürecektir.

Uluslararası İlişkilerde Küresel Sağlık ve Güvenlik

Betül Yavuz, Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Biyogüvenlik son çeyrek yüzyılda küresel kamu sağlığı söyleminin önemli bir parçası haline gelmiş ve güvenlik kavramına yeni bir yaklaşım getirmiştir. Küreselleşmenin negatif dışsallığı olarak ortaya çıkan tehlikeli bulaşıcı hastalıkların, karantinaya alınmış ve zararlı canlı türlerinin, genetiği değiştirilmiş organizmaların ve biyolojik silahların yönetilmesi ve uygun mekanizmalarla denetlenmesi anlamına gelen biyogüvenlik 2000'li yıllarda uluslararası politika ve diplomasinin dikkat çekici meselelerinden biri haline gelmiştir. 11 Eylül saldırılarından hemen sonra ABD'nin kendisini ve insan güvenliğini tehdit eden HIV/AIDS

gibi bulaşıcı hastalıkları önlemek için biyogüvenlik projelerini arttırdığını görmekteyiz. Barack Obama, 2005 yılında verdiği bir demeçte grip salgınının devletlerin ulusal güvenliklerine temel bir tehdit oluşturduğunu dile getirmiştir. Yine aynı süreçte, BM Güvenlik Konseyi 1308 sayılı kararında (2000) HIV/AIDS hastalığının istikrar ve güvenliği riske atan bir tehdit olduğunu belirtmiş ve 1983 Sayılı kararında da söz konusu hastalığın küresel sağlığa zarar verdiğini yinelemiştir. Uluslararası barış ve güvenliğin korunmasından sorumlu olan Güvenlik Konseyi'nin küresel sağlık sorunları üzerine çalışmaları, son olarak Afrika'daki Ebola salgınıyla ilgili 2014 yılında alınan 2177 Sayılı kararda gördüğümüz üzere, devam etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, dünya çapında görülen bulaşıcı hastalıkların kaynağını keşfetmek ve kontrol altında tutmak amacıyla Global Public Intelligence Network, Program for Monitoring Emerging Disease, Global Outbreak Alert and Response Network ve türevlerinden oluşan gözetim mekanizmaları oluşturmuştur.

Güvenlik kavramının iktidar ile olan ilişkisi uzun zamandan beri eleştirel bir şekilde tartışılmakla beraber, Michel Foucault da Güvenlik, Toprak ve Nüfus isimli çalışmasında iktidarın kuruluş biçimleri ile güvenlik ilişkisini analiz etmiştir. Bu güvenlikleştirme süreciyle ilgili Foucault yapay ve belirsiz bir güvenlikleştirilmiş alan yaratıldığını ve bu alanın "merkez"i "çevre"ye karşı ya da "iç"i "dış"a karşı koruyacak olan müdahaleye içkin bir araç olduğunu söyler. Foucault'nun görüşleri doğrultusunda bu çalışmanın temel iddiası; küresel sağlığın uluslararası barış ve güvenliğin önemli bir meselesi haline gelmesinin güvensizlik ve küreselleşmenin negatif etkilerine ilaveten, önemli ölçüde iktidarın tehlikeli ve riskli bir toplum inşa etme sürecinden kaynaklanmasıdır. Bu bağlamda çalışmada küresel sağlık, güvenlik ve uluslararası hukukun nasıl iç içe geçtiği ve bu ilişkiler sarmalının uluslararası sistem üzerindeki etkileri Foucault'nun biyogüvenlik teorisi çerçevesinde analiz edilecektir.

Panel 3A

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-I

Dünyada ve Türkiye'de Afrika Çalışmaları

Elem Eyrice Tepeciklioğlu, Arş. Gör. Dr., Yaşar Üniversitesi

Dış politikada öncelik verilen konular/alanlar ile akademik çalışmalar arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durumun özellikle bölge çalışmalarında kendisini daha çok gösterdiği görülmektedir. Örneğin, Japonya'da Afrika çalışmaları, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, kıtaya yönelik Japon yatırımları ve yardımları arttıktan sonra gelişmeye başlamıştır. Benzer şekilde, Çin'de Afrika çalışmalarının seyri de Çin'in kıtadaki ülkelerle özellikle iktisadi alandaki ilişkilerinin artışı ile paralel bir seyir izlemiştir. Çin, hızla büyüyen ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Afrika ülkelerinin doğal kaynaklarına duyduğu ihtiyacın etkisiyle özellikle geçtiğimiz yirmi yılda kıtayla ilişkilerini geliştirmeye başlamış, bu durumun neticesinde Çin'de Afrika üzerine yapılan çalışmaların sayısında önemli artış yaşanmıştır. Rusya'da yapılan Afrika çalışmaları da daha çok Rusya'nın iktisadi çıkarlarına hizmet etmektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde kıtada tekrar etkin olabilmek için Afrika politikasını revize etmek isteyen Rusya, Afrika üzerine bilgi sağlamak amacıyla Afrika çalışmalarına önemli kaynaklar aktarmaktadır. Genel olarak bölge çalışmalarının özelde de Afrika çalışmalarının en çok geliştiği ülkelerden biri olan ABD'de Afrika literatürü ise, Amerikan hükümetinin 11 Eylül sonrası kıtadaki askeri planlamasına bağlı olarak daha çok güvenlik konularına odaklanmaya başlamış ve bunun neticesinde askerileşmiştir. Bu kapsamda, bu bildiri, Afrika'da yeni bir güç olarak ortaya çıkmaya başlayan Türkiye'de Afrika çalışmalarının durumunu ve mevcut literatürü, alanın nispeten daha çok geliştiği Çin, Rusya ve ABD gibi ülkelerle karşılaştırmalı bir şekilde ele alarak inceleyecektir.

Ülkemizde bölge çalışmalarının geçmişi çok yeni olmakla birlikte, Afrika kıtası, bu çalışmalar içinde en çok ihmal edilen bölgelerden biri olagelmiştir. Aslında, Afrika ile ilgili çalışmaların tarihçesi, bu ülkelerle yürüttüğümüz siyasi ve ekonomik ilişkilerimizle paralellik göstermiştir. Siyasi iktidarların ilgisizliği, kıtaya karşı akademik ilgisizliği de beraberinde getirmiştir. Türkiye'de Afrika ile ilgili ilk olarak yazılan belli başlı eserler de İkinci Dünya Savaşı sonrası kıtada yaşanan bağımsızlık dalgası dönemine denk gelmekte ve bu dönemin heyecanı ile merakı sona erdikten sonra ise uzun yıllar Afrika'yla ilgili zaten sınırlı olan bu eserlere ek olarak çok fazla yeni çalışma yapılmadığı görülmektedir. Ancak Afrika çalışmalarına ilişkin mevcut literatür daha ziyade Türkiye-Afrika ilişkilerine ve Türkiye'nin Afrika politikasına odaklanmakta ve belirli Afrika konularına ve/veya Afrika ülkelerinin sorunlarına ilişkin çalışmalar sınırlı sayıda kalmaktadır. Üstelik Türkiye-Afrika ilişkilerine yönelik çalışmalarının çoğunun eleştirel bir yaklaşımdan ve teorik arkaplandan yoksun olduğu görülmektedir. Bütün bu olumsuz faktörlere rağmen, Türkiye'de Afrika çalışmalarının

ilerleme kaydettiğini ve literatürün giderek genişlemekte ve çeşitlenmekte olduğunu söyleyebiliriz.

Türkiye'de Nordik Çalışmaları
Evren Küçük, Dr. Öğr. Üyesi, Kastamonu Üniversitesi

Bölge Çalışmaları, dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmek, farklı bölgelerin değişim dinamiklerini ve birbirleriyle olan ilişkilerini daha iyi bir şekilde analiz etmek için yeni gelişen bir alandır. Türkiye'nin çeşitli bölgelerle geliştirdiği veya geliştireceği çok yönlü ilişkiler için öngörülerde bulunmak, politikalar üretmek ve önerilerde bulunmak bakımından önemli bir araştırma alanıdır. Bölge araştırmalarında ülkelerin kültürel, tarihsel, sosyolojik, ekonomik ve siyasi özellikleri incelenip değerlendirildiğinde ilgili ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesinde de önemli katkıda bulunacaktır. Bölgelerin jeo-stratejik konumu, ekonomik ve siyasi yapısı bölge ülkeleri üzerinde ciddi etkilere yol açtığı gibi hem birbirleriyle hem de küresel güçlerle olan ilişkilerine büyük etkide bulunmaktadır.
Eğitim, teknoloji, kişi başı gelir, yaşam süresi ve mutluluk gibi konularda dünyanın önde gelen ülkelerinden olan Nordik ülkeleri izledikleri politikalarla da dikkat çeken bir bölge olmaktadır. Yumuşak Güç perspektifiyle hareket eden ve küçük devletler kategorisinde yer almalarına rağmen izledikleri dış politika ile –örneğin İsveç'in oluşturduğu feminist dış politika- uluslararası ilişkilerde dikkat çeken bir bölge olmuştur. Nordik ülkeleri olarak adlandırılan Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç araştırmaları Türkiye'de en az çalışılan bölgelerden biri olma özelliğini taşımaktadır. Nordik bölgesi, son yüzyılda küresel siyaset açısından önemi gittikçe artan bir bölgedir. Özellikle Rusya'nın Karadeniz'deki ve Baltık'taki faaliyetleri, NATO'nun askeri gücünü bölgede daha etkin kullanmasına yol açmıştır. Türkiye'nin hem AB aday üyesi hem de bir NATO ülkesi olması, Nordik'teki gelişmeleri yakından takip etmesi elzemdir. Ayrıca Türkiye, AB üyeliği müzakerelerinde de Nordik ülkelerin desteğine ihtiyaç duymaktadır.
Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki Nordik ülkeleri hakkındaki mevcut literatüre değinerek, Türkiye'de Nordik ülkeleri hakkında niçin sınırlı sayıda çalışma yapılmış? Bölge çalışmalarında Nordik ülkeleri niçin önemli? Nordik Ülkelerinin izlediği dış politika Türkiye'ye örnek teşkil eder mi? sorularına cevap vermektir.

Türkiye'de Latin Amerika Çalışmaları: Uluslararası İlişkilerin 'Uzak Batısı'
Atakan Yılmaz, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Cem Savaş, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi; Emre Eldem, Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi

Bu bildirinin amacı, Uluslararası İlişkiler alanında Türkiye'deki Latin Amerika çalışmaları hakkında eleştirel bir durum tespitinde bulunmaktır. Türkiye'nin Buenos Aires Büyükelçisi

Meral Barlas'ın deyimiyle « uzak ama potansiyeli büyük bir bölge » olarak nitelendirilebilecek Latin Amerika ve Karayipler'e yönelik Türk dış politikası 1990'lardan günümüze çeşitli aşamalardan geçmiştir. Soğuk Savaş'ın bitimiyle uzun zaman ABD'nin arka bahçesi olarak kalmış olan Latin Amerika ülkeleri günümüzde dünyada yükselen güçler için ekonomik ve siyasal planda bir « cazibe merkezi » haline gelmiştir. Bu çerçevede, özellikle 1990'lı yılların sonundan başlayarak bölgesel güç olma hedefi taşıyan Türkiye hem ikili hem de çok taraflı planda bölge ülkeleriyle çok boyutlu ilişkiler geliştirme yoluna gitmiştir. Ancak, Türkiye-Latin Amerika ülkeleri arası siyasi, ekonomik ve kültürel işbirliği düzeyi akademik planda benzer bir gelişme gösterememektedir. 2006 yılının « Latin Amerika yılı » olarak ilan edildiği bir açılım söyleminden günümüze kadar gelen bir süreçte Türkiye Uluslararası İlişkiler topluluğunun bu bölgeyle ilgili akademik çalışmalara nasıl yaklaştığı ve Türk dış politikasında dönem dönem ortaya çıkan « Latin Amerika açılımı » söyleminin Türk Akademyası üzerinde ne ölçüde bir etki yarattığı düşünülmesi gereken soru(n)lardır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada bir yandan, ülkemizdeki devlet ve vakıf üniversitelerinde, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde eğitim veren « Uluslararası İlişkiler » ve/veya « Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler » bölümlerine ait müfredat dersleri Latin Amerika alan çalışmaları perspektifinden incelenecektir. Diğer yandan ise, ülkemizdeki düşünce kuruluşları ve üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren araştırma merkezlerinin Latin Amerika çalışmalarına ne ölçüde yer verdiği ve Türkiye-Latin Amerika ilişkilerinin ötesinde bölgeyle ilgili hangi konuların ele alındığı üzerinde durulacaktır.

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmalarının Yeri: Türkiye'de Yükseköğretimde Avrasya Çalışmaları

Habibe Özdal, Dr. Öğr. Üyesi, Okan Üniversitesi

Bu çalışmada Türkiye'de alan çalışmaları bakımından değerlendirilebilecek bölgelerden biri olan Avrasya Çalışmaları konusundaki yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek, özellikle 1990'lar ile 2000 sonrası dönemde yapılan çalışmalar karşılaştırmalı olarak irdelenecektir. Çalışmanın amacı Avrasya çalışmaları kapsamında değerlendirilebilecek olan tezlerin Türkiye'de hangi ana konular etrafında toplandığını, çalışmalardaki temel teorik ve metodolojik yaklaşımları, ve bu çalışma alanındaki eğilimleri ve değişimleri incelemektir.

Panel 3B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-II: Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik, İstihbarat ve Savaş

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Okunması

Nihat Ali Özcan, Doç. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Bu çalışmada İstihbarat'ın "profesyonel" bir meslek olmasına rağmen Türk üniversitelerinde "akademik" yaklaşımla ele alan ders eksikliği konusu irdelenecektir. İstihbarat'a giriş dersi, "komplo teorileri" ile "disiplin" arasındaki farkı görmek ve göstermek açısından önemlidir. İstihbarat Uluslararası İlişkiler, Hukuk, Mühendislik, Tarih, Askerlik, Polis ve Jandarma gibi birçok farklı disiplinlerin ilgi ve çalışma alanları ile ilişki içerisindedir. Bu açıdan farklı mesleklerden farklı eğitimden gelen insanlar bu görevi icra etseler dahi bu konuda ortak kavram ve anlayış hakimiyeti bulunmamaktadır. İstihbarat'a giriş dersi, Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Hukuk ve Siyasi Tarih gibi derslerden öğrenilenlerin pratikte nasıl kullanıldığını gösterir. İstihbarat sadece devlet görevlilerinin öğreneceği bir "faaliyet" alanı değildir. Politikacılar, medya ve hukukçular gibi farklı aktörler de bu alanın temel bilgi ve kavramlarını bilmelidirler. Çünkü, bu gün istihbarat sadece devletin değil, özel sektöründe faaliyet gösterdiği bir alandır. İstihbarat aynı zamanda "özelleşmekte", devletler şirketler aracılığı ile istihbarat üretmektedirler. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı Türkiye'de Uluslararası İlişkiler eğitiminde İstihbarat derslerinin önemi ve bu derslerin nasıl ele alınması gerektiğini incelemektir.

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Savaş

Öner Akgül, Dr. Öğr. Üyesi, Ahi Evran Üniversitesi

Savaş ilk sosyal kurumlardan post-modern dünyaya kadar her daim bir fenomen olarak uluslararası politikada yerini almıştır. Sanat, mimarlık, iktisat, mühendislik gibi alanların yanısıra özellikle siyaset bilimi ve uluslararası ilişkilerin önemli bir parçasını oluşturur. Uluslararası ilişkiler özelinde düşünüldüğünde, savaşın bozuk giden bir diplomatik sürecin sonucu olduğu dikkate alınırsa, Batı'daki birçok üniversitede alanda özel olarak eğitiminin verilmesi gerektiği görüşü hâsıl olmuştur. Bu nedenle uluslararası ilişkiler disiplini içinde

askeri tarih ve strateji bilimlerinden farklı olarak, devletlerin savaşa eğilimini artıran azaltan unsurları dikkate alarak pozitivist yöntemlerle savaşın incelenmesi, uluslararası ilişkiler disiplini içinde önem kazanmıştır. Bu açıdan savaş çalışmak, aslında savaşa ilişkin devletlerin, devlet dışı örgütlerin ya da sistemlerin genel davranış kalıplarını ortaya koymak anlamına gelirken, özelde bazı spesifik sorunların nicel ya da nitel yöntemlerle incelenmesine olanak veren bir araştırma programına dönüşmüştür. Kuzey Amerika ve İskandinavya'da çok daha eski bir geleneğe sahip olan savaş çalışmaları, günümüzde multidisipliner nitelikte olup birçok alandan bilim insanının veri topladığı bir alanın da kurulmasının önünü açmıştır. Bu nedenle savaş çalışmak birkaç boyutlu bir dal olarak ortaya çıkmakta ve savaş kuramcılığı ya da barış bilimi denilen alanın temellerini ortaya koymaktadır.

İlkesel olarak açıklamak gerekirse savaş çalışmaları alanı, bir savaşın nasıl kazanılacağı, kaybedileceği, en avantajlı pozisyonun ne olduğu ile ilgilenmemektedir. Bu alanlar daha çok strateji, istihbarat ve askeri tarih gibi alanların uzmanlık alanına girmektedir.

Savaş çalışmaları savaşın, olgusal olarak ve politik, ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve hatta antropolojik anlamda neden meydana geldiğini, nasıl süreçlerle evrildiğini (süresi, savaş nedenli ölü sayıları, istikrar etkisi vs…) anlama çabasıdır.

Metodolojik olarak nicel yöntemler ve formel modellerle başlasa da günümüzde hem nitel hem nicel yöntemlerin kullanıldığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle iç savaş çalışmalarında karma yöntemlerin yükselen trend olduğu ileri sürülebilir.

Savaş çalışmaları, birey, devlet-altı gruplar, devlet, aktör çiftleri düzeyi ve sistem olmak üzere beş analiz düzeyinde açıklanır. Davranış kalıbının niteliği ve verisetine göre bu beş analiz düzeyi birlikte dahi değerlendirilebilir. İstatistiki anlamda çoklu regresyonun dışında, günümüzde yapısal eşitlik modeli, ağ analizi, kaos matematiği gibi daha sofistike metodlar uygulanırken, aynı zamanda nitel olarak psikolojiden ödünç alınan historiometri, LTA ve psikobiyografi gibi metodlar da kullanılmaktadır.

Alanın bu çok yönlü dinamiği, dersi alan öğrencilerin de bazı yetenekler geliştirmesine de imkan tanımaktadır. Dolayısıyla diğer ampirik analiz çalışmalarında olduğu gibi Türkiye'deki üniversitelerin bir çoğunda nicel ya da nitel metod eğitiminin yetersiz olması, bu eğitimlerin sadece belirli üniversitelerde nitelikli bir biçimde verilmesi, öğrencilerin neredeyse tamamına yakınının herhangi bir biçimde stata, R ya da SPSS ve hatta Excel dahi kullanamıyor oluşu, dersi alan öğrencileri deskriptif çalışmalara ya da okumalara yönlendirmektedir. Bu bağlamda metodolojik eksiklik, dersi alan öğrencilerin veri toplamasını ve analiz etmesini güçleştirmektedir.

Eğitim ile ilgili ikinci bir husus ise tarih dersleri ile ilgilidir. Ancak etkin bir tarih eğitimi, öğrencinin tarihteki belirli düzenlilikleri sorgulamasına ve hipotez geliştirmesine yardımcı olabilir. Dolayısıyla çok dilli bir öğrencinin mukayeseli olarak tarihsel kaynakları taraması da beklenen bir çıktıdır.

Tüm bu bilgiler ışığında savaş dersinin anlatımı öncesi öğrencilere belirli metodolojik ve tarihsel eğitimin verilmesi öğrencilerin hipotez geliştirmesini desteklemektedir. Öte yandan çok dilli bir araştırma altyapısı, arşiv tarama teknolojilerinin kullanımının sağlanması da öğrencilerin daha başarılı olabileceğini bize gösterir.

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Güvenlik

Haluk Karadağ, Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi

En basit anlamıyla korku, tehdit ve endişe ortamından uzak kalmak olarak tanımlanan güvenlik kavramı, son yıllarda önemini giderek artırarak "güvenlikleştirme" ve "güvenlik dışılaştırma" kavramlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır. Özellikle terör kaynaklı olaylar ve bunların ulus ötesi neticeleri nedeniyle "uluslararası güvenlik" Uluslararası İlişkiler disiplinin alt çalışma alanlarından birisi olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla günümüzde dünyadaki birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de yurt dışındaki gelişmelere paralel olarak üniversitelerde lisans ve lisansüstü düzeylerde güvenlik eğitimleri yer almaya başlamıştır.

Aslında güvenlik algısı savaşların ortaya çıkışından itibaren insanlığın gündeminde olmuş, ancak II. Dünya Savaşı'nın sona erişi ve Soğuk Savaş dönemi ile beraber iki kutuplu dünya düzeninin sonuna kadar klasik güvenlik anlayışı olarak karşımıza çıkmıştır. Bu tarihten itibaren ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde gerçekleştirilen 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik kavramı farklı bir boyut kazanarak yeni güvenlik anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu nedenden dolayıdır ki söz konusu süratli değişimlerin yarattığı uluslararası ortam başta Uluslararası İlişkiler çalışanları olmak üzere akademik çevreler tarafından çalışma alanı kapsamına dahil edilmiş ve başta ABD olmak üzere birçok Batı ülkesinde üniversitelerde müfredata dahil edilmiştir. Türkiye özellikle bulunduğu jeopolitik konum itibarıyla siyasi ve politik gelişmelerin yoğun biçimde yaşandığı Ortadoğu coğrafyası ile irtibatlı olması nedeniyle kendi güvenlik ihtiyaçları doğrultusunda bahse konu güvenlik eğitimlerine ağırlık vermeye başlamıştır.

2017 yılı itibarıyla 180 üniversiteye sahip olan Türkiye'de güvenlik çalışmaları; lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde icra edilmekte, bunun yanı sıra akademik dergi ve diğer yayınlar yoluyla desteklenmekte, çeşitli konferanslar ve ayrıca düşünce kuruluşları ve diğer kurumlar tarafından icra edilen sertifika programları vasıtasıyla takviye edilmektedir. Üniversiteler baz alındığında ise güvenlik eğitim programlarının ağırlıklı olarak resmi güvenlik kurumlarında ve bunların bünyesinde bulunan enstitüler vasıtasıyla icra edildiği görülmektedir. Diğer üniversiteler bazında ele alındığında güvenlik çalışmaları yalnızca Ankara ve İstanbul'da yer alan bazı üniversitelerde yüksek lisans programı şeklinde kendisine yer bulmaktadır. Somut olarak ifade etmek gerekirse Ankara'da TOBB ETÜ ve İstanbul'da Gelişim Üniversitesi'nde "Güvenlik Çalışmaları" adı altında tezli yüksek lisans programı, yine İstanbul'da bulunan Mef Üniversitesi'nde "Uluslararası Güvenlik ve Strateji Çalışmaları" adı altında tezli/tezsiz ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nde "Uluslararası İlişkiler ve İstihbarat İncelemeleri" ile "Uluslararası İlişkiler ve Terörizm Araştırmaları" adı altında tezli yüksek lisans programları icra edilmektedir.

Söz konusu eğitimlerin ağırlıklı olarak icra edilmesi ise kendi ihtiyaçları doğrultusunda devletin resmi güvenlik kurumları olan Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik akademisi ve Polis Akademisi tarafından verilmektedir. Bu bağlamda Milli Savunma Üniversitesi bünyesinde yer alan Alpaslan Savunma Bilimleri Enstitüsü'nde "Uluslararası Güvenlik ve Terörizm" ve "Savunma Yönetimi" adları altında yüksek lisans ve doktora programları, Barbaros Deniz Bilimleri ve Mühendisliği Enstitüsü bünyesinde "Siber Güvenlik" yüksek lisans programı yer almaktadır. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü bünyesinde ise "Uluslararası Güvenlik ve Terörizm yüksek lisans programı açılmaktadır. Bir diğer resmi kurum olan Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nde ise sırasıyla; "İstihbarat Araştırmaları", "Suç Araştırmaları" ve ""Ulaşım Güvenliği" yüksek lisans programları ile "Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi" ile "Uluslararası Güvenlik" yüksek lisans ve doktora programlarında güvenlik eğitimleri verilmektedir.

Akademik eğitimlere ilave olarak Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi ve Polis Akademisi bünyesinde güvenliği konu alan akademik hakemli dergiler yayımlanmaktadır. Bununla birlikte üniversiteler ve kuruluşlar tarafından çeşitli konferans ve paneller ile düşünce kuruluşları tarafından güvenlik temalı eğitim, seminer ve sertifika programları düzenlenmektedir.

Dünya genelindeki çalışmalar baz alındığında Türkiye'deki güvenlik çalışmalarının yeterliliği ve çeşitliliği sorgulanmaktadır. Halihazırda devletin resmi kurumları dışında güvenlik konusunda sadece dört üniversitede konu ile doğrudan ilgili yüksek lisans ve doktora programlarının bulunması ve özellikle güvenliği kapsayan akademik dergilerin sadece resmi kurumların bünyesinde yer alması hususu söz konusu kurumlar ve üniversiteler arasında

akademik entegrasyonu, tekamülü ve rekabeti yeterince geliştirmediği görülmektedir. Bu itibarla önümüzdeki yıllarda gelişen güvenlik ihtiyaçları doğrultusunda bahse konu eğitimlere daha fazla yer ve önem verileceği düşünülmektedir.

Panel 3C

Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-I

Uluslararası İlişkiler Disiplininde Fikir Adacıkları: Bir 'Co-Citation' Ağ Analizi

Emre Erdoğan, Doç. Dr., İstanbul Bilgi Üniversitesi

Akademik dünyada fikirler tek başlarına gelişmez, diğer fikirlerle birlikte gelişirler. Bu bir arada gelişme süreci, fikirlerin de kendi aralarında gruplanmalarına ve "fikir adacıkları" oluşturmalarına yol açar. Fikir adacıklarını tespit etmek için çok farklı yöntemler bulunsa da, "co-citation analysis" (Small, 1973, 1980, 1981) akademik yayınların referans verdikleri kaynakların bir arada bulunma sayılarından yola çıkarak, fikir adacıklarının keşfedilmesini ve akademik yayınlar arasındaki benzerliklerin hesaplanmasını sağlamaktadır. Özellikle de ağ analizi (network analysis) araçlarının gelişmesiyle ve bilgi işlem kapasitesinin artmasıyla bu verilerin daha iyi incelenmesi mümkün olmuştur. Bugüne kadar ekonomi (McCain, 1991) felsefe (Healy, 2013), kent sosyolojisi (Caren, 2012) ve işletme (Nerur vd., 2008) disiplinlerinin incelenmesinde kullanılan bu yöntem Uluslararası İlişkiler disiplini için yeni bir pratiktir.
Sunumumuz, 1980'den bu yana SSCI tarafından endekslenen dergilerde Türkiye /Türk Dış Politikası üzerine yayınlanmış 350'den fazla makalenin referanslarının bu yöntemle analizine dayanacaktır. Sunumumuzda ilgili konuda yayınlanan makalelerde gözlemlenen niceliksel ve niteliksel değişimi göstermenin yanısıra, ağ analizi araçlarından yararlanarak bahsettiğimiz "fikir adacıklarını" da keşfedilecektir.
"Co-citation Network" Analizi yönteminin önümüzdeki dönemde bir alanın fikri topografyasını belirlemek açısından önemli bir araç olduğunu ve konferans katılımcıları açısından yeni ve cazip bir alan oluşturduğunu düşünmekteyiz.

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi

Elvan Çokişler, Dr., Adnan Menderes Üniversitesi

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de Uluslararası İlişkiler alanında yayın yapan ve Social Sciences Citation Index'te taranan tek dergi olan Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde yayımlanmış bilimsel çalışmaların bibliyometrik analiz ile incelenmesidir.

Bibliyometrik analiz, matematiksel ve istatistiksel tekniklerle, yayımlanmış dergi, kitap gibi bilimsel bilgi paylaşım araçlarının incelenmesi ve bunlar üzerinden genel değerlendirmelere ulaşma tekniğidir. Bilimsel araştırmaların bu şekilde incelenmesi sayesinde, bilim insanlarının araştırma alışkanlıkları; kişiler, kurumlar ve disiplinler arası işbirlikleri; atıf analizleri; alana hakim araştırma konuları ve yöntemleri gibi başlıklarda değerlendirmelere ulaşılabilmektedir. Bilimsel iletişimin sağlanmasında aracı olan dergilerin belirli zaman aralıkları ile incelenmesi, hem bilimsel çalışmaların o dönemdeki gelişme çizgisinin ortaya konması hem de alandaki eğilimler hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlamaktadır. Bibliyometrik araştırmalar sonucu elde edilen bulgular bir taraftan incelemeye konu olan bilim dalının zaman içerisinde gösterdiği gelişimin takibini yapmayı sağlarken, diğer taraftan, alandaki uygulamaların ve sorunların akademik camia tarafından kuramsal ve analitik olarak nasıl algılandığını göstermektedir.

Bibliyometrik analiz, belirli bir olgunluğa ulaşmış alan yazını üzerine toplu bir bakış atmak amacıyla kullanılan faydalı bir analiz tekniğidir. Bir disiplindeki araştırma eğilimlerinin ve genel karakteristiğinin tespit edilebilmesi önemlidir. Bu nedenle, genel olarak sosyal bilimlerde bibliyometrik analiz çalışmaları yaygınlaşmasına rağmen, özelde Uluslararası İlişkiler disiplininde yapılmış bibliyometrik analizlerin sayısı son derecede azdır. Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler disiplini hakkında ise böyle bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmada, yayına başladığı 2004 yılından itibaren Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde yayımlanan toplam 54 sayıda yer alan özgün makaleler incelenecektir. Makaleler konu ve yazar sayısı bakımından, çalışmaları yapan yazarlar ise unvanları, bağlı oldukları üniversite/kurumlar, cinsiyet ve dergideki yayın sıklıklarına göre incelenecektir. Böylece, Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin tematik seyri ile araştırması yayımlanan bilim insanlarının konu tercihleri; araştırma alışkanlıkları; kişiler, kurumlar ve disiplinler arası işbirlikleri; kurumsal ve kişisel performanslar gibi konularda betimleyici bibliyometrik verilere ulaşılacaktır.

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin bibliyometrik analizi sonucunda aşağıda belirlenen araştırma sorularının yanıtlanması hedeflenmektir:

- Dergide yayımlanan makalelerin konu dağılımı nasıldır?
- Konu seçiminde yıllara göre belirgin bir farklılık var mıdır?
- Dergide yayımlanan makalelerde yayın dili nedir?
- Dergide yayımlanan makaleler Pareto (80/20) kuralına, Price ve Lotka Yasalarına uymakta mıdır?
- Araştırmacılar unvanlarına ve cinsiyetlerine göre nasıl dağılmıştır?
- Akademisyenlerin çalıştıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

- Birden fazla yazarlı çalışmalarda kurumlar, üniversiteler, bölümler, disiplinler ve unvanlar arasında sosyal ağ nasıl gerçekleşmiştir?

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin bibliyometrik analizi ile; alan yazında daha önce yapılmış araştırmaların yönünün ve genel çerçevesinin çizilmesi, dönemler ve olaylar itibariyle öne çıkan ve gerileyen temaların belirlenmesi, alandaki bilimsel iletişim sürecinin nasıl gerçekleştiğinin ve sosyal ağların ortaya konması amaçlanmaktadır. Çok yazarlı çalışmalarda farklı disiplinler arasındaki sosyal ağların ortaya çıkarılması Uluslararası İlişkiler disiplininin altı çizilen interdisipliner yapısının net bir şekilde açığa çıkarılması bakımından faydalı olacaktır. Araştırmanın bulguları, Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler alan yazınına ve disiplinin kavramsal gelişimine önemli katkılar sağlayan, ayrıca ait olduğu endeks itibariyle ülkede tek olan Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin 13 yıllık gelişim seyrini ortaya koyması açısından da ayrıca önemlidir. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların, alanın zamansal, mekansal ve tematik deviniminin ortaya çıkarılmasına, çalışılan konu ve araştırma yaklaşımlarında eğilimlerin neler olduğunun görülmesine, alanda çalışan araştırmacıların Uluslararası İlişkiler disiplininin betimsel yapısına ilişkin bilgi edinmelerine fayda sağlayacaktır. Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler alan yazının ve Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin bibliyometrik açıdan ilk kez analiz edilmesi araştırmanın özgün yönünü oluşturmaktadır.

2008-2017 Yılları Arasında Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayınlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme

Yaşar Sarı, Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi; Caner Kalaycı, Arş. Gör., Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Bu çalışma, Türkiye'de Uluslararası İlişkiler alanında yayınlanan ve önde gelen veri tabanları tarafından taranan Uluslararası İlişkiler dergisinin Sosyal Bilimler Atıf İndeksi (Social Science Citation Index-SSCI) tarafından taranmaya başladığı 2008 yılından 2017 yılının sonuna kadar yayınlanan sayılarındaki toplam 247 makaleyi inceleyerek, bu makalelerin eğilimlerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma, yayınlanan makalelerin yazarları, kaynakçaları, anahtar kelimeleri, metin içerisindeki kullanılan teorileri ve araştırma metotları üzerine odaklanarak hem nitel hem de nicel yöntemlerin kullanıldığı kapsamlı bir araştırmaya dayanmaktadır.

Çalışma, Uluslararası İlişkiler dergisinde 2008-2017 yılları arasında yayınlanan makalelerin içerik analizini yaparak yazarların kullandıkları teorik yaklaşımlar ve çalışmış oldukları alanlar üzerine değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. İçerik analizi yapılırken nitel veri analizi programı olan Nvivo11'den yararlanılacaktır. Çalışma ayrıca, makalelerde atıf yapılan

çalışmalar üzerinden uluslararası ilişkiler disiplininde atıf yoğunluğunun hangi teoriler/alanlar/kitaplar/makaleler/akademisyenler üzerine yoğunlaştığını tespit edecektir.

Panel 3D
Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-II

Kriz, Belirsizlik ve Küresel Güç Değişimi Döneminde Avrupa Birliği'nin Dış Politikasını Yeniden Düşünmek

Sinem Kocamaz, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

Yumuşak güç kullanımı, hukukun üstünlüğü yoluyla çözüm üretme çabası, çok taraflı diplomasi gibi ilkeler ve değerler üzerine kurulu AB dış politikası, uluslararası ilişkilerde güç politikasının giderek daha fazla hakim olduğu bir dönemle sınanmaktadır. Bununla birlikte aktörler arasında güç mücadelesinin arttığı bu dönemde ortak hareket etme kapasitesinden yoksun, üyelerinin çıkarları tamamen ayrışmış, lider profili düşük, dayanışma ruhu zedelenmiş, yapısal sorunlarını çözmeye ve Brexit süreci ile baş etmeye çalışan bir Birlik profili ortaya çıkmıştır.

AB'nin dış politikası, Lizbon Anlaşması'ndan günümüze güçlendirilmeye çalışılan bir alan olmakla birlikte 2008 ekonomik krizi, değişen ve çeşitlenen güvenlik sorunları, güç dengesindeki dönüşüm, zayıflayan transatlantik ilişkiler, kontrol edilemeyen göç sorunu gibi olumsuzluklar nedeniyle hedeflenenin çok altında bir profil sergilemiştir. Bununla birlikte hemen hemen Birliğin tüm üyelerinde ortaya çıkan milliyetçiliğin ve aşırı sağın yükselişi sorunu ve kozmopolitanizmden geleneksel değerlere dönüş süreci, çok taraflı diplomasiye olan inancın sarsılmasına neden olmuştur. AB, "Küresel Güvenlik Stratejisi" ile kendisi için daha etkin bir strateji yaratmak için çabalamış olsa da sözü edilen dinamiklerin etkisiyle etkin ve başarılı bir dış politika inşa etmek söz konusu olmamıştır. Bununla birlikte etkin bir dış politika oluşturamadığı gibi AB'nin bölgeler üzerindeki etkisi de giderek azalmaktadır. Bölgelerde ortaya çıkan her güç boşluğunu ise Çin ve Rusya kapatmaktadır. Ekonomi politikaları, yatırım gücü, uluslararası örgütlerdeki artan etkisi ve yeni nesil bölgesel ticaret anlaşmalarındaki iddiasıyla Çin, hem Avrasya hem Asya-Pasifik hem de Doğu ve Orta Avrupa'da etkisini arttırarak AB açısından çekinilmesi gereken bir aktör haline gelmiştir. Çin'in Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile yaptığı "16+1 işbirliği platformu" Çin'in Avrupa'da etkisini arttırma konusundaki girişimlerinin önemli bir örneğidir. Diğer taraftan da Rusya'nın Doğu Avrupa ve Avrasya üzerindeki etkisi artmakta, Avrasya Ekonomik Birliği komşuluk

politikasının yenilenmiş hali olan Doğu Ortaklığı'nı zora sokmaktadır. Libya konusunda çok yakın dönemde ciddi bir anlaşmazlık yaşayan İtalya ve Fransa'nın durumu Akdeniz ve Kuzey Afrika açısından da sorunların devam ettiğini göstermektedir.

Küresel gücün değiştiği güç politikalarının ön plana çıktığı bu dönemde bölgelerde etkisini ve dünya politikasında ağırlığını kaybeden AB açısından önemli sorunlardan birisi de şüphesiz başkan Trump politikaları çerçevesinde ciddi biçimde zarar gören transatlantik ilişkiler olmuştur. Birliğin yapısında reform yapılmasının gerekliliği ve ABD ile yaşanan anlaşmazlıklar uzun zamandır ihmal edilen ortak güvenlik ve savunma politikasının "PESCO" girişimi ile yeniden canlandırılmasını beraberinde getirmiştir. Ancak savunma alanında daha etkin işbirliği amaçlayan girişimin sözü edilen belirsizlikle dolu geçiş sürecinde ne kadar etkin olabileceği tartışmalıdır. Dolayısıyla sistem bazında uluslararası ilişkilerde yaşanan dönüşüm süreci, içte ise AB'nin uğraştığı yapısal problemler, gelecek dönemde AB'nin dış politikasını ve aktörlerle olan ilişkisini nasıl konumlandıracağı sorusunu beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada AB'nin, uluslararası ilişkilerin yeni dinamikleri bağlamında Rusya, ABD ve Çin karşısında kendisini nasıl konumlandıracağı ve yeni koşullara uygun politikaları geliştirme kapasitesi tartışılacaktır. Bu bağlamda AB'nin uluslararası örgütlerdeki ağırlığı ve gücü, bölgeler üzerindeki etkisi, gücünü ve etkisini yeniden kazanmak için geliştirmesi gereken stratejiler incelenecektir.

Kıbrıs'ta Adil bir Çözüm Önündeki Temel Engellere Karşılaştırmalı bir Bakış

Altuğ Günal, Doç. Dr., Ege Üniversitesi

Annan Planı olarak da bilinen BM Kapsamlı Çözüm Planı için 24 Nisan 2005'te düzenlenen çifte referandum, yaklaşık 50 yıl içerisinde Kıbrıs'ta çözüme en çok yaklaşıldığı süreç oldu. Türk tarafının umudu, tüm sakıncalarına rağmen planın kabulu ve Türk ve Rumların Avrupa Birliği'ne birlikte üye olması idi. Bununla birlikte Plan, Denktaş'ın itirazlarına rağmen Kıbrıslı Türklerce kabul edilmişse de, Kıbrıslı Rum Lider Tassos Papadopulos'un canlı yayında gözyaşları içerisinde hayır çağrısı yapmasının da katkısıyla Rumlar tarafından reddedildi.

Her ne kadar, Kıbrıslı Rumların Plan'ı reddetmelerine rağmen AB vatandaşlığı kazanarak orantısız bir avantaj kazanmaları ve AB'nin referendum öncesi verdiği vaatleri yerine getirmemeleri, Türklerde büyük bir hayal kırıklığı yaratmış olsa da; düşünülenin aksine Kıbrıs'ta çözüm ya da tekrar birleşme arzusu hiç son bulmadı.

Referandumdan bu yana Türk ve Rum tarafından liderler bir çok kez değişti ancak 2013'te Nikos Anastasiadis, 2015'te ise Mustafa Akıncı'nın seçimleri kazanması, çözüm yanlılarının tekrar ümitlenmesine yol açtı. Çünkü böylece 2004'ten beri ilk defa her iki kesimde de, Annan Planı'na evet demiş liderler aynı anda karşı karşıya gelmiş oldu. Başta ABD ve Türk hükümetlerinin teşvikleri neticesi 11 Şubat 2014 tarihinde iki taraf arasında varılan uzlaşı sonucu ortaya çıkan Ortak Açıklama'nın parametreleri çerçevesinde tekrar müzakereye oturan iki liderin, defalarca bir araya gelmesinin ardından bu sefer çözüme çok yaklaştığı düşünülürken, 2017 yılında müzakereler oldukça anlaşılmaz şekilde bir kez daha çöktü.

Kıbrıs müzakerelerinin 1968'te Lübnan'da başlamasından beri, kurulmaya çalışılan federasyonun yapısına ilaveten; bu federasyonda güvenliğin kimler tarafından sağlanacağı, toprak ve geri dönüş oranlarına ilaveten taşınmaz malların statüsünün nasıl belirleneceği, adadaki Kıbrıs Türk Barış Kuvvetleri'nin geri çekilip çekilmeyeceği ve 1974 sonrası Türkiye'den adaya göç edenlerin durumunun ne olacağı ise her seferinde en temel anlaşmazlık konuları olageldi. Tarafların veya uluslararası toplumun bu konularda aynı anda adil bulduğu bir çözüm önerisi ise henüz ortaya konulamadı. Yukarıda anlatılanlar çerçevesinde bu bildiri de; tekrar tekrar denendiği halde müzakerelerin olumsuz sonuçlanmasına yol açan farklı adalet anlayışlarını ortaya koymayı, ayrıca sürecin olumlu sonuçlanmasına yönelik önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba Politikası

Mehmet Sait Dilek, Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi

XIX. Yüzyılın son çeyreği itibariyle ABD, özelde Küba'ya genelde ise Latin Amerika ülkelerine öncelikle iktisadi akabinde siyasi ve askeri nedenlerle ilgi göstermeye başlamıştır. ABD-İspanya Savaşı neticesinde imzalanan 10 Aralık 1898 tarihli Paris Antlaşması uyarınca Küba, bağımsızlığa kavuşuncaya kadar geçici olarak işgal altında kalmak üzere, ABD'ye devredilmiştir. ABD, Paris Antlaşması sonrası yaşanabilecek muhtemel riskleri azaltmak amacıyla Küba'da sırasıyla Amerikalı Generaller John R. Brooke ile Leonard Wood'a yetki vererek geçiş sürecinin kendilerinin lehine tamamlanmasını hedeflemiştir. Buna ilaveten; Başkan Mckinley, 1901 Şubat'ında Senatör Orville Platt tarafından önerilen ve Senato'dan geçen Askeri Harcamalar Kanunu'nu imzalayarak Küba'ya kâğıt üzerinde bağımsızlık verse de aslında Ada, uzun yıllar bir sömürge türü olan 'protektora/himaye' rejimi altında kalmıştır. Akabinde gerçekleştirilen seçim neticesinde ABD'nin desteklediği Tomas Estrada Palma, 20 Mayıs 1902 itibariyle Küba'da başkanlık görevine gelmiştir. Palma, 16 Şubat 1903 tarihinde Platt Kanun Değişikliğiyle uyumlu olarak, Küba ve ABD arasında ikili bir antlaşma imzalamış olup günümüzde Guantanamo üssünün bulunduğu toprakları ABD'ye kiralama kararı almıştır.

Fidel Castro dönemine bakıldığında adı geçen kişiye bağlı güçler, Washington destekli Batista rejimine karşı sürdürdükleri mücadele neticesinde; Küba'da yönetimi 1 Ocak 1959 günü devirmeyi başarmışlardır. Ancak tahmin edileceği üzere kısa süre içerisinde Washington, Küba'daki yeni yönetimin varlığından ve politikalarından Amerikan çıkarlarını zedelediği/zedeleyeceği düşüncesiyle rahatsızlık duymuş ve ilkin Havana ile siyasi ilişkilerini sonlandırmıştır. Akabinde ise Havana yönetiminin iç işlerine müdahale kabul edilecek tarzda çeşitli adımlar (Örneğin Domuzlar Körfezi Çıkarması-1961) atmaya başlamıştır. Castro hareketi ise ABD'nin, içişlerine müdahale etmesini kendi ulusal güvenlikleri açısından tehdit kabul etmiş ve Soğuk Savaş döneminin konseptine uygun olarak Sovyet dış politika aktörleriyle temaslarını daha da sıklaştırma kararı almıştır.

Soğuk Savaş sonrası ABD-Küba siyasi ilişkilerini normalleştirme kapsamında en önemli adımlar Obama döneminde atılmıştır. Öyle ki ABD-Küba 54 yılllık kesintiden sonra siyasi ilişkilerini yeniden başlatma kararı (2015) almış ardından Amerikan Büyükelçiliği Havana'da yeniden açılmıştır. Lakin bu gibi adımlar uzun yıllardır taraflar arasında süregelen kronik problemlerin sadece küçük bir kısmını çözebilmiştir. Dolayısıyla Obama döneminde gerçekleştirilen normalizasyon çalışmaları sadece başlangıç evresi olarak değerlendirilebilir. Sembolik düzeyde gelişen ilişkiler Trump dönemiyle birlikte yeniden belirsizlik, zaman zaman da kriz içeren bir mahiyete bürünmeye başlamıştır.

Bu çalışmada ana hatlarıyla ABD-Küba ilişkilerine değinildikten sonra Obama-Trump dönemi Küba politikasında ortaya çıkan farklılıkların temelleri irdelenecektir.

Panel 4A

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-II: Bütünleşme ve Dış Politika Çalışmalarında 'Politik Ekonomi'

Küreselleşmenin Gerilemesi Tartışması: Popülizm ve Ekonomik Küreselleşme İlişkisi

Elif Uzgören, Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi

2007-2008 ekonomik krizi ile birlikte büyüme oranlarının düşmesi, işsizliğin artması ve neoliberal politikalar içinde finansallaşma üzerinden yürütülen birikim stratejisinin krize girmesi gibi gelişmeler siyasi alanı da etkiledi. Kemer sıkma politikaları, artan sosyo-ekonomik eşitsizlikler ve mevcut iktidarlara karşı geliştirilen memnuniyetsizliklere ve

toplumsal muhalefete karşı sol siyasetin bir alternatif geliştirememesi üzerine aşırı sağ popülist partiler yükselmeye başladı. Amerika'da Trump'ın iktidara gelmesi ve Brexit süreciyle birlikte Avrupa ülkelerinde yapılan son seçimlerde özellikle İslam ve göç karşıtı söylemlerle aşırı sağ partilerin ve liderlerin oy oranlarının yükseldiğini gözlemlemek mümkün [örneğin Mart 2017'deki Hollanda'daki seçimlerde Geert Wilders'in liderliğindeki Özgürlük Partisi'nin (Freedom Party - PVV) oy artışı veya Almanya'daki seçimlerde aşırı-sağ Almanya için Alternatif Partisi'nin (Alternative für Deutschland - AfD) en yüksek oyu alan üçüncü parti olması]. Bu tarihsel arkaplan gözönünde bulundurularak bu çalışmanın iki amacı vardır. İlk amacı hem anaakım hem de eleştirel uluslararası siyasi ekonomi literatürünün küreselleşme ve kriz ilişkisini nasıl tartıştığı, siyasi olarak artan popülizmi nasıl açıkladığı ve buna paralel olarak ileriye dair ne gibi bir çıkış yolu önerdiği tartışılacaktır. Örneğin kimi yazarlar gelinen noktayı sermayenin rıza mekanizmasına daha az ihtiyaç duyduğu otoriter neoliberalizm (örneğin Bruff 2014) olarak tartışırken diğerleri post-demokrasi (Crouch 2004), otoriter liberalizm (Bonefeld 2017) veya liberal olmayan demokrasi (illiberal democracy) terimlerini daha açıklayıcı bulmakta. Bu çalışmanın ikinci amacı ise ekonomik olarak ne kadar küreselleşmeden geriye doğru bir gidiş yaşandığını tartışmaktır. Küreselleşme literatürü içinde önemli tartışmalardan biri küreselleşmenin niteliği üzerine yürütülmüştür. Küreselleşmenin ekonomilerin uluslararasılaşmasının ötesine gitmeyen bir olgu olduğunu tartışan yazarların yanısıra (örneğin Hirst ve Thompson 1996), kapitalizmin gelişiminde finansın ve ticaretin ulusötesi alanda yoğunlaşması ile niteliksel olarak yeni bir evreyi işaret ettiğini tartışan yazarlar da mevcuttur (örneğin Bieler 2002, Robinson 2004, van der Pijl 1998). Ekonominin uluslararasılaşması ulus devletler arasında dünya pazarlarında ticaretin artması ile açıklanırken, ekonominin ulusötesileşmesi gelişen ulusötesi kapitalist sınıf öncülüğünde üretimin farklı coğrafyalar arasında bölünerek dünya ölçeğine taşınması olarak tanımlanmaktadır (Robinson 2004: 9-10, 14-15). Bu bağlamda bu çalışma küreselleşme sürecinin temel belirleyici özellikleri olan ulusötesi sermaye hareketlerinin artması ve üretimin gelişmekte olan ülkelere doğru delokalizasyonu gibi süreçler için 2007-2008 krizinden sonra ne gibi bir değişim gözlemlemenin mümkün olduğunu tartışacaktır. Doğrudan yabancı yatırım oranlarında son on yılda ne gibi bir değişim mevcuttur? Ekonomilerin tekrar korumacılığa doğru evrildiğini söylemek olası mıdır? Serbest ticaret konusunda çok yönlü veya ikili ticaret korumacılığının düşürülmesi konusunda nasıl bir değişim mevcuttur?

Kriz ve Artan Popülizm: Polonya ve Macaristan Örnekleri

Sait Akşit, Doç. Dr., Yakın Doğu Üniversitesi

Bu çalışmanın amacı küresel kriz ve artan sağ popülist eğilimlerin Avrupa Birliği üyeleri arasında yer alan nispeten yeni üyeler ve özellikle de Polonya ve Macaristan üzerindeki

etkilerini araştıracaktır. Polonya ve Macaristan küresel kriz sonrası ortaya çıkan değişimlerden ve artan sağ popülist eğilimlerden en çok etkilenen AB üyeleri olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, siyasi bağlamda demokrasinin önemli öğeleri olan hukukun üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı ve denetim ve denge mekanizmalarında ciddi geri adım atılması olarak görülse de artan sağ popülist eğilimin 1990 ve 2000'lerin liberal çabalarının yarattığı memnuniyetsizlikle bağlantılı olduğu söylenebilir. Küresel krizin her iki ülke üzerindeki etkisi farklı düzeylerde gerçekleşmiş olsa da benzer unsurlara dayalı sağ popülist bir eğilimin yükseldiğini ve birbirini destekler bir nitelik taşıdığı ifade edilebilir. Tarihsel değişimin etkilerini Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın Vladimir Putin ve Recep Tayyiip Erdoğan'a atfından, Polonya'da iktidarda bulunan Hukuk ve Adalet Partisi Başkanı Jarosław Kaczyński'nin Orban'a atfından yola çıkarak vurgulamak mümkündür. Bu durum AB içerisinde bir anomali teşkil ederken, AB'nin tepkisi sınırlı ve etkisiz bir aktörü ifade etmektedir. Çalışma, kriz sonrası ortaya çıkan tarihsel değişimin etkilerini dış ticaret, doğrudan dış yatırım, dolayısıyla ulusötesi sermaye hareketleri gibi unsurlar ile desteklemeye çalışarak sağ popülist eğilimin ortaya çıkışındaki unsruları ve etkilerini ortaya koymaya çalışacaktır.

Avrupa-Türkiye Siyasi Gerginlikleri Gölgesinde Ekonomik İlişkilerin Analizi

Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Kalkınma, Göç ve Sosyal Politikalar Derneği (DEMIS)

Avrupa – Türkiye ilişkileri hem AB üye ülkelerinde hem de Türkiye'de seçim çalışmaları çerçevesinde önemli bir malzeme olarak kullanılmakta, milliyetçi, İslam karşıtı ve Avrupa karşıtı toplulukları mobilize etmekte önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde popülizmin artışı olarak sıkça karşımıza çıkan söylemler ilişkilerin de siyasi ayağını etkilemektedir. Özellikle Hollanda'da Mart 2017 seçimleri ile Türkiye'de Nisan 2017 referandumunun birbirlerine çok yakın tarihlerde oluşu her iki ülkenin siyasileri arasında söylemleri sertleştirmiş, diplomatik krize sebep olacak gerginlikler yaşanmasını beraberinde getirmiştir. Keza, Türkiye'nin Birleşik Krallık, Fransa ve Almanya ile ilişkileri de popülist söylemlerden kurtulamamış, özellikle göçmenler bu siyasi söylemin bir parçası olarak kullanılmış ve siyasi ilişkiler sertleşmiştir. Birleşik Krallık'ta 2016 Brexit referandumu öncesi Türkiye, göçmenler ve Türkiye'nin AB üyeliği çoğu zaman bağlamından kopartılarak hem medya hem politikacılar tarafından kullanılmıştır. Özellikle Borris Johnson'ın söylemleri Türk tarafında şaşkınlık yaratmıştır. Fransa'da Nisan-Mayıs 2017'de gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Türkiye'nin AB üyeliği bir kez daha bir seçim malzemesi olarak çıkmış, Almanya'da ise Merkel seçimler öncesinde Türkiye'nin AB üyesi olmaması, görüşmelerin en azından askıya alınması konularında sık sık beyanlar vermişti. Türkiye'nin de bu gelişmelere tepkisi sert olmuş, sadece iktidar partisinden değil muhalefet çevrelerinden

de tarihsel göndermeler ile Avrupa'daki Türk ve Müslüman "düşmanlığına" atıflarda bulunulmuştu. Bütün bu siyasi gerilimler içerisinde iş dünyasından uyarılar gelmeye başlamış ekonomik ilişkilerin siyasi gerilimlerden etkilenmemesi ve Avrupa ile iş birliğinin artırılması gerektiği yönünde yorumlar yapılmıştır. Türk Dışişleri Bakanlığı verilerinde, Fransa-Türkiye ticaret hacminin 2016 yılı için 13,38 milyar dolar olduğu ve Fransa'nın Türkiye'ye doğrudan yatırımlarının 6,85 milyar dolar olduğu açıklanmıştır. Aynı Dışişleri Bakanlığı verilerine göre 1434 Fransız şirketi Türkiye'de, 50 Türk şirketi ise Fransa'da ticari faaliyetler yürütmektedir. Almanya ise Türkiye'nin en büyük ticaret ortağı olarak 2016 yılında 35,5 milyar dolar ticaret hacmine sahiptir. Hollanda ise 2002-2016 yılları arasında Türkiye'ye en çok doğrudan yatırım yapan ülke konumundadır ve 2694 Hollanda firması Türkiye'de ticari faaliyetlerde bulunmaktadır. Birleşik Krallık ise Türkiye'de en fazla yabancı yatırımı bulunan ülkelerden biri olup, ülkede 2900'den fazla İngiliz sermayeli şirket faaliyet göstermektedir. Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin özellikle otomotiv, makine sanayi, enerji, sigorta, tarım vb. gibi istihdam sağlayan ve üretime dayalı şirketler olması önemlerini daha da artırmaktadır. Bu çalışmada bu dört ülke ile Türkiye arasındaki ticari ilişkiler 2015-2017 yılları arasında TÜİK'in yayınlamış olduğu ülkelere göre ihracat ve ithalat, aylara göre dış ticaret verilerine dayanarak incelenecek, siyasi gerilimlerin arttığı ayları takip eden süreçte ekonomik ilişkilere siyasi gerginliklerin etkisi incelenmeye çalışılacaktır. Bu veriler sözü geçen ülkelerin Türkiye yatırımlarının dönemsel olarak değişkenlikleri ile desteklenecektir.

Türk Dış Politikasının Siyasi İktisadı: Tarihsel ve Yapısal Bakış

İnan Rüma, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Dış Politika Analizi çalışmalarında Siyasî İktisat yaklaşımına fazla rastlanmamaktadır. Var olan çalışmalar da daha ziyade ekonomik ilişkilerin somut göstergeleri üzerinden hareket etmeyi tercih etmişlerdir. Bu çalışma Türk Dış Politikası'nın siyasî iktisadını tarihsel ve yapısal bir bağlamda üretim ilişkileri üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Tarihsel değişimler daha ziyade devlet yâni aktör merkezli dış politika analizinde hak ettiği yeri alabilmiş görünmemektedir. Üretim ilişkilerinin bu tarihsel değişimlerdeki etkisi ise daha da az göz önüne alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ve dış politikasının Wilson Liberalizmi'nden 2008 Küresel Krizi ve artan aşırı sağ eğilimlere kadar gelen tarihsel değişimler sürecinden doğrudan etkilenerek tanımlandığı düşünülebilir. Bu tarihsel değişimler de küresel üretim ilişkilerinden doğrudan etkilenmiştir. Bu doğrultuda, bu çalışma, 1920'lerin ve 1990'lar ile 2000'lerin liberal havası, 1930'lar ve 2010'ların muhtelif çapta devletçi uygulamaları, Soğuk Savaş ve ulusalcı sosyal devletin geliştirilmesi gibi dönemlerde üretim

ilişkilerinin Türk Dış Politikası'na etkisini araştıracaktır. Böylece, dış politika kararlarının ilgili devletin yönetiminin ait olduğu tarihsel üretim tipi bağlamıyla ilişkisi tartışılacaktır.

Panel 4B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-III

Kavram ve Kuramlarla İlk Temas: Uluslararası İlişkilere Giriş Derslerinde Yaklaşım ve Yöntemler

Merve Özdemirkıran-Embel, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi

Üniversite öğrencilerinin profesyonel yaşamlarını belirleyecek meslek alanlarıyla ilk temas ettikleri dersler eğitimini aldıkları alanın giriş dersleridir. Öğrencilerin disiplinle ilk kez temas ettikleri söz konusu dersler içerik, yöntem ve değerlendirme açısından ele alınıp irdelenmeli, Uİ öğretiminin ilk halkasını oluşturan bu derslerin ileride karşılaşılacak derslerin anlaşılması, başarılması konusunda analitik araçları hangi ölçüde sağladıkları incelenmelidir. Bu çalışmanın temel amacı Uİ öğrencilerine içinde yaşadıkları küreselleşme çağını analitik ve kuramsal bir çerçevede anlatmayı, temel kavramları öğretmeyi hedefleyen giriş derslerinin öğreten ve öğrenen açısından sistematik bir biçimde anlamlandırmaktır. Bu çerçevede tebliğin ana sorunsalı, giriş derslerinin Uİ bölümlerinde sunulan programların bütünlüğüyle ne kadar tutarlı oldukları ve öğrencileri disiplinin temel kuram ve kavramlarıyla ne ölçüde buluşturabildikleri sorusu üzerine oturmaktadır.

Çalışmada, Uİ disiplininin giriş derslerinin ne şekilde oluşturulduğu, içerik ve yöntemlerinin neler olduğu, bölümlerin ders dağılımında tuttukları yer dünyanın farklı ülkelerindeki örnekler ele alınarak incelenmiş ardından giriş derslerinin temel sorun ve zorlukları muhtemel iyileştirme ve geliştirme önerileriyle ele alınmıştır. Çalışma yöntemsel olarak Türkiye'de ve ikisi Avrupa (Birleşik Krallık ve Fransa), ikisi Kuzey Amerika ülkesi (Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada) olmak üzere dünyanın dört ülkesindeki Uİ bölümlerindeki giriş derslerinin ders izlencelerinin (syllabus) incelenmesine dayanmaktadır. Türkiye'den 17'si devlet, 10'u vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 27 üniversitenin Uİ bölümlerinin sundukları Uluslararası İlişkilere Giriş (ya da farklı bir başlık taşıyan Uİ disiplinine giriş içeriği olan) derslerinin programları incelenmiştir. Ders programları taranırken, incelenecek derslerin belirlenmesinde iki kriter kullanılmıştır. İlki son derece basit bir biçimde dersin adıdır. Genellikle giriş dersleri içeriğine tam uyumlu şekilde "Uluslararası İlişkilere Giriş" (Introduction to International Relations) şeklinde adlandırılmaktadır. Bu isimde ders

bulunamadığı takdirde ikinci kriter devreye sokulmuş ve programın ilk iki yılında yer alan Uluslararası Politika, Dünya Politikası, Dünya Politikasına Giriş gibi isimleri olan derslerin içeriğine bakılmış ve söz konusu derslerin Uİ disiplinindeki kavram, kuram ve tarihsel olaylara ilişkin temel ve bölüm programındaki ilk bilgileri sunan dersler olduğu tespit edildiği takdirde giriş dersi olarak sınıflandırılıp analize dahil edilmiştir.

Öte yandan ders programı incelemesi, dar bir örneklemle yapılan anket çalışmasıyla desteklenmiştir. Uluslararası İlişkilere Giriş dersi almış ve çalışma hazırlandığı sırada ikinci sınıf öğrencisi olan 30 kişilik bir gruba giriş dersiyle ilgili sorular sorulmuş ve toplanan cevapların analizi çalışmaya dahil edilmiştir. Son olarak, Türkiye'de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde Uluslararası İlişkilere Giriş dersi vermiş olan öğretim üyelerinin deneyimlerine ilişkin anket ve mülakatlardan elde edilen veriler, özellikle karşılaşılan sorunların ele alınması ve olası çözüm yollarının geliştirilmesi konusunda katkı sağlamaları amacıyla derlenmiştir.

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Yenilikçilik Kültürü

Halil Kürşad Aslan, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi

Türkiye'de ve ÖSYM sistemi ile öğrenci kabul eden Azerbaycan ve Kıbrıs'taki üniversitelerde her yıl yaklaşık 16 bin civarında uluslararası ilişkiler bölüm kontenjanı sunulmaktadır. Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan öğretim yöntemi ile aldığı Türkçe 5 bin ve İngilizce 2 bin kontenjan hariç tutulduğunda 2017 ÖSYM verilerine göre, Türkiye'deki üniversitelerin uluslararası ilişkiler bölümlerinin 9 bin civarındaki kontenjanının % 90'dan fazla miktarı dolmaktadır. Öte yandan 2017 ÖSYM verilerine göre, tüm bölümlerde 250 bin civarında boş kontenjan kalması yükseköğretim sistemi, uluslararası rekabet, genç işsizliği, istihdam piyasaları, inovasyon ekosistemi gibi konularda çalışan akademisyenler için önemli bir gelişme olarak kaydedilmektedir. Türkiye'nin yükseköğretim sistemi ile ilgili diğer önemli bir gelişme ise son yıllarda giderek ivmelenen kalite güvence sistemlerinin daha bilinir hale gelmesi, yükseköğretim kurumlarının belli kıstaslarla yabancı ve yerli kurumlarca dizilimleri (örneğin: TÜBİTAK Girişimci ve Yenilikçi Üniversite Endeksi) üniversitelerin ana işlevleri olan eğitim, araştırma ve toplumsal sorumluluk çerçevesinde yeni arayışlara ve misyon farklılaşmalarına yönelmeleri dikkat çekicidir. Tüm bu gelişmelerin ışığında bu çalışmada Türkiye'deki Uluslararası İlişkiler bölümlerindeki öğretim üyelerinin araştırma-geliştirme, müfredat, eğitim materyali, eğitim-öğretim teknolojileri, inovasyon gibi konulardaki farkındalık ve adaptasyon eğilimleri ölçülecektir. 7 tane devlet ve 5 tane vakıf üniversitesinden amaçlı örneklem yöntemi ile seçilecek 40 civarındaki öğretim üyesi ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile veri toplanacaktır. Toplanan veriler ışığında Türkiye'deki üniversitelerin uluslararası ilişkiler bölümlerinin yeni gelişmelere ve teknolojiye hazırlıklı

olma dereceleri hakkında analiz yapılacaktır. Tüm sosyal bilimler içinde uluslararası ilişkiler bölümleri nispeten cazibesini korumaya devam etmekte ve halen büyük ölçüde talep edilmektedir. Ancak, iş piyasalarına yeterince hazır bir şekilde mezun yetiştiremeyen bölümler, okullar veya programların gelecekte risk altında olacağı aşikardır. Bu bağlamda, bu çalışmamız ile uluslararası ilişkiler bölümlerindeki adaptasyon ve yenilikçilik eğilimlerinin genel bir fotoğrafı tespit edilmiş ve geleceğe dönük yenileştirme ve uyum çalışmalarında rehber olabilecek bulgulara ulaşılması amaçlanmaktadır.

Film Üzerinden Uluslararası İlişkileri Anlamak ve Anlatmak

Gökçe Balaban, Dr. Öğr. Üyesi, Okan Üniversitesi

Türkiye üniversitelerindeki UI müfredatları incelendiğinde, sanatın uluslararası ilişkileri anlamlandırmada ikincil bir rolü olduğu görülmektedir. Sanat ve dünya politikaları hakkında az sayıda ders açılmakta, mevcut çalışmaların pek çoğu da eğitmenlerin derslerde kendi inisiyatifleriyle yaptıkları katkılarla sınırlı kalmaktadır. Mamafih sanat, hem UI teorilerini ve pratiklerini (daha iyi) anlamak, hem de hakim görüşleri yıkıp, uluslararası ilişkiler öğrencilerinin dünyaya daha eleştirel perspektifle bakmasını sağlamak için zengin bir kaynaktır. En nihayetinde sanat formları, bilinçli bir şekilde olsun ya da olmasın, belli siyasi normları, fikirleri ve güç ilişkilerini yansıtır, şekillendirir ve/veya yıkmaya çalışır. Böylelikle siyasi pratiklerin baz aldığı 'toplumsal gerçekliği' kurarak siyasetin sınırlarını belirler. Bu sunum, sanat özelinde film ve dünya politikası arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Soğuk Savaş dönemindeki ikinci dalga caydırıcılık teorisi ele alınacak, bu teorinin ve buna bağlı pratiklerin 'Fail Safe' ve 'Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb' filmlerinde nasıl anlatıldığı ve bu filmlerin dönemin hakim görüşünü hangi açılardan eleştirdikleri incelenecektir.

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Eğitiminde Alışılmışın Dışına Çıkmak: Zombi İstilası ve Taht Oyunları Simülasyonlarının Uluslararası İlişkiler Teorilerinin Öğretimine Etkileri

Seçkin Barış Gülmez, Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Bu çalışma, uluslararası ilişkiler eğitimindeki en temel sorunlardan biri olan uygulama eksikliğine çözüm olması amacıyla, yazar tarafından geliştirilen, Zombi istilası ve Taht Oyunları simulasyonlarının Türkiye'deki uluslararası ilişkiler eğitimine etkisini mercek altına

alacaktır. Bu bağlamda, Zombi/Akgezen istilasına karşı dünya/Westeros çapında ortak bir birlik oluşturulabilir mi sorusunun yanıtını uluslararası ilişkiler teorileriyle arayan simulasyonun ana hatları açıklanacaktır. Sonrasında, Temmuz 2017-Mart 2018 tarihleri arasında Koç Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Ünversitesitesi ve İzmir Ekonomi Üniversitesinde gerçekleştirilen simulasyonların karşılaştırmalı analizi yapılacak ve simulasyon sonunda elde edilen toplam 200 öğrenci anketinin sonuçları değerlendirilecektir. Simulasyon uygulamaları ve anket sonuçları göstermektedir ki, zombi istilası ve Taht Oyunları simulasyonları, öğrencilerin hem uluslararası ilişkiler teorilerine olan ilgilerini ve bilgi düzeylerini artırmakta, hem de analiz yapma özelliklerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Panel 4D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-III: Brexit'in Hukuki ve Siyasi Etkileri

Brexit'in Bölgeselciliğe Etkisi

Tuğrul Arat, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Bölgeselciliğin değişik anlamlar taşıdığı bilinmektedir. Bir bakıma bu anlamların zaman zaman birbiriyle zıtlaştığı da bir gerçektir.

Bölgeselciliğin başlıca anlamlarını hatırlatarak bu saptamayı doğrulamaya çalışayım. Bölgeselcilik, bir kere, bir bölgede yer alan devletlerin entegrasyon amacıyla bir bütünleşme sürecine girme yönündeki eğilimlerini ve bu yönde çabalarını ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu yöndeki çabalar sonucunda ilgili devletlerin sonuçta bütünleşmeyi gerçekleştirmeleri de aynı sözcükte ifadesini bulmaktadır.

Bölgeselcilik, yukarıda dile getirdiğim olgunun tersine, bir ülkenin bütünlüğü içinde yer alan bir bölgenin ahalisinin o ülke devletinden ayrılarak bağımsızlık kazanma yönünde ayrılıkçı bir eğilim ve bu yönde etkinlik göstermesini de ifade etmektedir.

Bu ölçüde ileri gitmeden, bir devletin çeşitli bölgelerinin, devletin merkezi yönetiminden giderek genişleyen yetkiler alarak, merkeziyetçi yapıya karşı yerinden yönetimin daha işler hale gelmesini sağlama yönündeki eğilim ve bu eğilim yönünde gelişen etkinlikleri de bir diğer anlam olarak yüklenmektedir bölgeselcilik.

Bir adım daha ileri giderek, çeşitli nedenlerle, ama daha çok tarihsel nedenlerle, bir devletin bir bölgesinin özerklik elde etme yönünde yetkilerinin genişlemesi yönünde tercih ve mücadele etmesi de bölgeselcilik olarak anılabilmektedir.

Birleşik Krallığın Avrupa Birliğinden (AB) ayrılması yoluyla, AB'ye transfer ettiği yetkilerini geri alması, bölgeselciliğin yukarıdaki tanımlarından birincisine giren bir bütünsel gelişme yönünde, AB bölgelerinin yerinden yönetim sistemlerine benzer bir yetki genişlemesi sürecinde ileriye dönük olarak daha özerk bir yönetim tarzından istifade etmesi ihtimali oldukça yüksektir. İşte, "Brexit"; bu ihtimalin gerçekleşmesi yönündeki tercih ve uygulamaları teşvik edici etkiler meydana getirmeye çok elverişli olacaktır. Bu durum, yukarıda belirttiğim bazı bölgelerdeki ayrılıkçı eğilim ve etkinlikler ile AB üyesi devletlerin ülke bütünlüğünü koruma yönünde sahip çıktığı ulusal eğilim ve politikalar arasında denge sağlayıcı bir gelişme olarak düşünülmektedir.

Benim bu panelde yapmayı tasarladığım sunum, işte, Brexit'in bölgeselci eğilimler üzerindeki etkisi ve bunlardan hangisinin AB sistemine daha uygun olduğu değerlendirmesinin gözlemi ve tartışılmasına yardımcı olmayı amaçlayan bir sunum olarak tasarlanmaktadır.

Brexit ve Avrupa Birliği'nden Çekilmenin Hukuki ve Uygulamadaki Boyutu

İlke Göçmen, Doç. Dr., Ankara Üniversitesi

Avrupa Birliği'nden (AB) çekilme, ilk kez, 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile birlikte AB Antlaşması'nın (ABA) 50. maddesi ile düzenlenmiştir. Böylece, AB'den çekilmenin hukuki çerçevesi, esastan ziyade usul ağırlıklı olmak üzere, belirli bir ölçüde çizilmiştir. Öte taraftan, esas itibariyle 2016 yılından bu yana yaşanan Brexit süreci, henüz tamamlanmamış olmakla birlikte, AB'den çekilmenin uygulamadaki boyutuna ışık tutmaktadır. Bu arka planda bu bildiri, AB'den çekilmeyi hukuki ve uygulamadaki boyutuyla mercek altına almayı ve böylece bir süreç oluşturan AB'den çekilmeyi aşama aşama çözümlemeyi amaçlamaktadır. Bu yönden AB'den çekilme; (i) çekilme kararı, (ii) çekilme anlaşması, (iii) çekilmenin tamamlanması ve (iv) çekilmenin tamamlayıcıları aşamalarına ayrılacak ve her bir aşama bakımından önce hukuki çerçeve çizilecek, sonra da uygulamaya işaret edilecektir. Sonuç olarak, Birleşik Krallık'ın AB'den çekilme süreci örneği üzerinden, hukuki açıdan, süreci daha da netleştirebilmek için AB'den çekilme ile ilgili geleceğe yönelik birtakım çıkarımlar yapılmaya çalışılacaktır.

Brexit'in Türkiye Üzerindeki Hukuki Etkisi

Emriye Özlem Şeker, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi

Birleşik Krallık Haziran 2016'da AB'den ayrılmaya karar vermiş ve bu doğrultuda müzakereler Mart 2017'de başlamıştır. Bu görüşmelerin sonucunda AB ve Birleşik Krallık arasındaki ilişki üyelikten farklı bir modele evrilecektir. Taraflar arasında imzalanacak anlaşmaya göre belirlenecek bu yeni ilişkinin, müzakerelerin tarafları dışındaki aktörleri de etkilemesi beklenilmektedir. Bu aktörlerden biri de AB ile 1963'ten itibaren ortaklık, 1999'dan itibaren aday ülke kapsamında ilişkilerini sürdüren Türkiye olacaktır. Bu çalışma, Brexit'in Türkiye üzerindeki hukuki etkisini iki ana başlık altında incelemeyi amaçlamaktadır. Bunlardan ilki, Brexit'in Türkiye-AB ilişkilerine etkisidir. Bu başlık altında, Brexit müzakereleri neticesinde AB ile Birleşik Krallık arasında imzalanacak nihai uluslararası anlaşmanın Türkiye üzerindeki olası etkileri tartışılacaktır. Brexit anlaşmasının, Türkiye ile AB arasındaki güncel konulardan Gümrük Birliğinin güncellenmesi ve Türkiye'nin AB'nin akdettiği ya da müzakere ettiği, TTIP gibi, uluslararası anlaşmalara katılma taleplerine etkileri de bu kapsamda incelenecektir. İkinci başlık altına ise Brexit'in Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki ilişkilere etkisi değerlendirilecektir. Bu çerçevede, taraflar arasında kurulacak yeni ilişki modeli, Ankara Anlaşmasının Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki uygulamasının geleceği araştırılacaktır. Yapılan bu incelemeler neticesinde Brexit'in Türkiye üzerindeki hukuki etkisine ilişkin sonuçlara ulaşılacaktır.

Brexit Sonrası Farklılaştırılmış Bütünleşmenin Hukuki Açıdan Değerlendirmesi

Merve Ağzıtemiz, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi

28 üyeye sahip bir birlik olarak Avrupa Birliği'nde (AB), üye devletler arasında karar alma süreçlerinin sağlıklı işlemesi ve bütünleşmenin devam edebilmesi amacıyla 'esnek' olarak tanımlanabilecek bazı mekanizmalar kullanılmıştır. Bütünleşme aşamalarında bu mekanizmalar zamanla kurumsal yapıya aktarılarak, hukuki bir düzleme oturtulmaya çalışılmıştır. Brexit sonrası ise bu mekanizmaların nasıl şekilleneceği sorusu, bütünleşme hız ve yöntemini etkilemesi açısından önemlidir. Bu soruna cevap arayacak olan bu bildiride ilk olarak, özellikle Birleşik Krallık'ın üyeliği sonrasında uygulanan ve Antlaşmalara da yansıyan esneklik modelleriyle birlikte, farklılaştırılmış bütünleşme aşamaları üzerinde durulacaktır. İkinci aşamada bu arka plan sayesinde, Brexit sonrası, AB'nin bütünleşmeye yönelik mevcut

uygulamaları aynen devam mı edecek, çözülme temalı bir strateji mi benimsenecek yoksa Birliğin bütünleşme sürecinin muhafaza edilebilmesi için esnek entegrasyon ağırlıklı yeni yöntemler mi benimsenecek soruları üzerinden hukuki bakış açısıyla süreç değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Panel 5A

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-III

Bir Uluslararası Tarihsel Sosyoloji Denemesi: Alman Merkezi Devletinin Tarihselleştirilmesi

Bihter Çarhoğlu, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi

Her ne kadar tarihsel sosyolojinin Uluslararası İlişkiler disiplinindeki öncüsü kabul edilen Rosenberg 2006 yılında yazdığı makalesine "Neden uluslararası tarihsel sosyoloji yok?" diye başlasa da, Uluslararası İlişkiler'de tarihsel sosyolojiye 1980'lerin başında başlayan ilgi sayesinde toplumsal ilişkiler temelli bir "uluslararası" anlayışı getirmeyi hedefleyen çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar, klasik Uluslararası İlişkiler disiplininin devlet merkezli yaklaşımını ve iç-dış ayrımına dayalı açıklama modelini eleştirerek toplumsal ilişkilerin bütünlüğünü göstermeyi amaç edinmiş; tartışılmaz bir veri olarak ele alınan devletin ortaya çıkışını ve dönüşümünü sorgulamıştır. Özellikle Soğuk Savaş sonrasında Uluslararası İlişkiler disiplininin Batı merkezli oluşunu eleştirerek, kapitalizm ve ulus devletlerin oluşumu gibi dünya tarihindeki büyük dönüşümleri longue durée içerisine yerleştirerek açıklamayı hedefleyen çalışmalar yapılmıştır. Avrupa'da feodalizmden kapitalizme dönüşümü ve merkezi devletlerin bu dönüşümlere bağlı olarak ortaya çıkışını ele alan bu çalışmaların ortak yönü uluslararası kavramına tarihsel materyalist bir yaklaşım kazandırmaları; ya da Hobson'un deyimiyle, "uluslararası ilişkilerin tarihselleştirilmesidir".

Tarihsel sosyolojinin Uluslararası İlişkiler'deki önemli temsilcilerinden biri olan Benno Teschke, Wood ve Brenner'ın görüşlerinden etkilenerek, toplumsal üretim ilişkilerinin uluslararası ilişkilerin yapısı ve değişimini anlamak için başlangıç noktası olduğunu belirtir. Uluslararası İlişkiler disiplininin Vestfalya Antlaşması ile başlayan bir devlet mitine dayandığını söyleyerek disipline köklü bir eleştiri getirir. Teschke, modern devletler sisteminin oluşumunu, kapitalist üretim ilişkilerinin İngiltere'den başlayıp yayılması süreci ile ilişkilendirir. Benzer şekilde, Skocpol, Mann, Tilly, Giddens, Anderson ve Hobson'ın başı çektiği araştırmacıların çalışmaları sayesinde Uluslararası İlişkiler disiplininin verili kabul

ettiği "devlet" tartışmaya açılmıştır. Devletin tarihsel dönüşümünü anlamaya yönelik -ya da başka bir deyişle devleti tarihselleştiren- bu çalışmalar devletin anlaşılabilmesi için onun toplumsal kökenlerine inilmesi gerektiğini savunur.

Bu yaklaşımdan hareketle Alman Birliği, Ocak 1871'de kurulan bir yapıdan ziyade bir dönüşümü ifade eder. Merkezi devletleşme ya da siyasi birliğin sağlanması üretim biçiminde yaşanan değişikliğin siyasal alandaki dönüşümü olarak anlaşılabilir. Bu çalışmayla Alman Birliği'nin sağlanması olgusuna, bir dönüşüm sürecinin sonucu olarak ve tarihsel perspektifle yaklaşılacaktır. Somutlaştırarak söylersek, Alman coğrafyası örneğinde feodalizmden kapitalizme geçiş-dönüşüm süreci ve bu süreçte rol oynayan toplumsal sınıflar incelenerek Alman siyasi birliğinin tarihsel toplumsal kökenlerine dair bir açıklama modeli sunulması amaçlanmaktadır. Brenner'a göre, sınıf çatışmalarına bağlı üretim araçlarına sahiplik ilişkisi hem devletin biçimini –hâkim sınıfın yönetim şeklini- hem de üretim biçimini etkiler. Brenner'ın kendi adıyla anılan tartışma (Brenner debate) Avrupa'da kapitalist üretim biçimine geçiş ve ulus-devletlerin ortaya çıkışına dair önemli katkılar sağlamıştır. Sınıf ilişkileri, üretim biçimini ve devlet şeklini etkiler; bu ilişkinin tersi de geçerlidir. Toplumsal sınıflar arasındaki çatışmalar, devletin şekli ve üretim ilişkileri biçimi arasında karşılıklı etkileşim vardır. 16. yüzyıldan itibaren Batı ve Doğu Avrupa'daki gelişim farklılıkları ya da İngiltere ve Fransa'nın kapitalizme geçişte izledikleri farklı yollar bu şekilde açıklanmaktadır. Alan yazınına önemli katkı sağlayan bu çalışmalarda çoğunlukla Fransa ve İngiltere örnekleri karşılaştırmaya tabii tutularak incelenmektedir. Bu çalışmayla hedeflenen ise benzer bir arka planla Alman merkezi devletinin kuruluşuna yol açan etkenlerin uluslararası tarihsel sosyolojik bir incelemesini yapmaktır.

Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Bir Metodoloji Denemesi: Braudel'in Üç Katlı Zamanı

Merve Mesçioğlu-Fedai, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi

Bu çalışmanın amacı 1929 yılında Fransa'da kurulan Annales Dergisinin ikinci kuşak temsilcilerinden biri olan Fernand Braudel'in oluşturduğu tarih metodolojisi, Uluslararası İlişkiler çalışmalarında yeni bir perspektif ortaya koyabilir mi sorusunun cevabını aramaktır. Fernand Braudel, II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası adlı eseri ile coğrafi yapıları, iklimi, gündelik hayatta kullanılan her türlü araç gereci tarihin öznesi haline getirmiş ve aynı zamanda gerek mekan gerek zaman algısını kökünden sarsmıştır.

Braudel tarihsel değişimlerin farklı hızlarda olduğunu iddia ederek üç farklı zaman kavramsallaştırması yapmıştır. Bu yapıyı, tezinde üç bölüme ayırarak kullanmıştır. Birincisi

jeo-tarihin zamanıdır. İnsanlarla çevrelerinin ilişkisi üstüne geçtiği bile fark edilmeyen bir tarih, bir sürekli yineleme zamanıdır. Jeo-tarih, coğrafyanın hem bugünkü hem de dünkü insanların tüm yaşanmış deneyimlerini gündeme getirmesi ve bu yolla tarihçiye yol göstermesi bakımından özgündür. Bu bölüm, olayların ve genel eğilimlerin coğrafi özellikler göz önünde bulundurmaksızın anlaşılamayacağını göstermek amacını taşır.

İkincisi yavaş tarih diyebileceğimiz zaman boyutudur. İnsanlar bu zaman katmanında fark edilir ritimleri olan ekonomik sistemlerin, devletlerin, toplumların ve uygarlıkların tarihi içindedir. Braudel'in çalışmasının ikinci bölümünün başlığı "Ortak Kaderler ve Bütünsel Hareketler" ismine sahiptir. Toplumsal ve ekonomik yapıların ele alındığı bu bölümde dip dalgalarının Akdeniz'in hayatının tümünü nasıl etkilediği asıl sorunsaldır. Braudel'e göre bu yapıları incelemeden yazılacak bir tarih, tarihsel olayların arkasında yatan gerçekleri görmemizi engeller.

Üçüncüsü, geleneksel anlatı tarihlerine konu olan olayların ve bireylerin hızlı geçen zamanıdır. Son bölüm "Olaylar, Siyaset ve İnsanlar" başlığını taşımaktadır. Med ve cezirlerin güçlü hareketleri ile meydana gelen dalgalar ve oluşturdukları köpükler hızlı zaman dilimi içinde anlatılmaktadır. Braudel'e göre bütünsel bir tarih yazmak için konjonktür ve uzun zamanın yanında, olayların da anlatılması gerekir. Olayların hızlı zamanında savaşlar ve anlaşmaların yanında, ekonomik olaylar ve kısa konjonktür de anlatılır. Braudel, olayların yüzeysel tarihlerini, arkasında yatan güçleri açığa vurması bakımından önemli görmektedir.

Braudel'in eserlerinde, tarihi inşa ederken kurduğu katlar arasında sürekli bir etkileşim ve birbirini doğurma hali söz konusudur. Yani katlar arasında geçişi sağlayan merdivenleri de kurar. Olaylar içine doğdukları ekonomik-toplumsal alt yapı ve coğrafya ile etkileşim halindedir.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz metedoloji, Uluslararası İlişkiler çalışmalarında hakim olan olay anlatısıdan ve tek boyutlu-ilerlemeci tarih anlayışının dar perspektifinden bizi uzaklaştırabilir. Ayrıca jeo-tarih içinde beşer ve mekan ilişkisin verilmesi, coğrafyanın da olayların üzerindeki etkisini anlamamızı sağlayabileceği gibi, disiplinler arası bir ilişkinin de ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Tarihi geçmişin bilimi olarak görmeyen Braudel'e göre 'tarih geçmişin ve bugünün incelenmesi'dir. Bu yüzden Braudel'in tarih anlayışı Uluslararası İlişkilerin günceline açıktır. 'Bugüncü' (presentist) Uluslararası İlişkiler'in tarihsel bir yaklaşım kazanabilmesinde Braudel'in metedolojisi anahtar olabilir.

Uluslararası İlişkilerden Sosyal Psikolojiye Bir Bakış Örneği: Kuzey İrlanda Rehabilitasyon Süreci

Yusuf Çınar, Dr. Öğr. Üyesi, Bitlis Eren Üniversitesi

Çatışma insan yaşamının her alanında karşılaşılması muhtemel bir durumdur. Bununla birlikte çatışma kelime anlamıyla negatif bir algı yaratsa da iyi yönetildiği takdirde olumlu sonuçlar verebilmektedir. Başka bir anlatımla bizatihi çatışmanın kendisi olumsuz bir fenomen olmaktan daha çok, çatışmanın iyi yönetilememesi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Yaygın çatışma türlerinden biri olan etnik çatışmalar için de bahse konu durum geçerlidir. Zira etnik çatışmalar toplumsal ayrışmaların bir sonucu olarak toplumsal uzlaşmanın sağlanmasının önünde en büyük engellerden birini teşkil etmektedirler. Dolayısıyla etnik çatışmaların doğru yönetilerek ortadan kaldırılmaları o güne kadar tesis edilemeyen toplumsal barış ve uzlaşının tesis edilebilmesi anlamına da gelebilmektedir. Bu noktada etnik çatışmaların sona erdirilmesi ve çatışmanın dönüştürülmesi çatışmaya sebebiyet veren yapısal ve kök sebeplerin ortadan kaldırılması ile mümkündür. Bu çalışmada Kuzey İrlanda rehabilitasyon sürecinden hareketle disiplinler arası çalışmanın zorlukları ve avantajları ele alınarak Uluslararası İlişkiler disiplinine yaptığı katkılar ortaya konulacaktır.

Türkiye'de Uluslararası Politik Ekonomi: Disiplindeki Gelişim ve Temel Dinamikler

Seçkin Köstem, Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi; Ömer Faruk Şen, Bilkent Üniversitesi

Uluslararası Politik Ekonomi (UPE) alt-disiplini ortaya çıktığı 1970'li yıllardan itibaren Batılı ülkelerde hızla gelişim göstermiştir. UPE, Kuzey Amerikan Uİ geleneğinde Uİ Teorileri ve Uluslararası Güvenlik çalışmalarının yanında disiplinin en temel üç alt alt-disiplininde birisi olagelmiştir. Türkiye'de ise UPE alt-disiplini sınırlı sayıda akademisyen ile gecikmeli olarak gelişmeye başlamıştır. Ne var ki, disipline Türk Uİ disiplininde duyulan akademik ilgi geçtiğimiz on yılda artmakta olup, bu alanda üretilen çalışmalar nitel ve nicel yönlerden hızla gelişim göstermektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de UPE alt-disiplininin söz konusu gelişimi ve halihazırdaki durumu incelenmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye kökenli akademisyenlerin ulusal ve uluslararası dergilerdeki yayınları incelenmekte, ele alınan konular ve hâkim teorik perspektifler bakımından kategorize edilmektedir. Öte yandan, üniversitelerde uluslararası ilişkiler bölümlerinde lisans düzeyinde okutulan uluslararası politik ekonomi ders kitapları ve ders izlenceleri incelenmektedir. Böylelikle önde gelen teorik ve tematik eğilimler saptanmakta ve disiplinin bir çerçevesi çizilmektedir.

Panel 5B

Uluslararası İlişkilerde Eğitim-Öğretim-IV

Türkiye Üniversitelerine Bağlı Stratejik Araştırma Merkez ve Enstitülerinin Bir Karşılaştırması

Mehmet Osman Çatı, Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Düşünce kuruluşları, politika yapıcıların ve halkın kamu politikası konularında bilinçli kararlar alabilmeleri için ulusal ve uluslararası konularda politika odaklı araştırma, analiz ve tavsiyeler üreten kuruluşlardır. Kökenleri 20. Yüzyılın başlarına uzanan düşünce kuruluşları ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde devletin daha fazla sosyal sorumluluk üstlenmesini sağlamak üzere kurulmuş, Soğuk Savaş döneminde ise yönetimin ulusal güvenlik alanında teknik uzmanlık ihtiyacının ortaya çıkması ile işlevleri çeşitlenmiş ve sayıları artmıştır. 1970'li yıllardan itibaren de sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde değil, dünyanın diğer bölgelerinde de düşünce kuruluşlarının sayıları artmış ve çalışma alanları genişlemiştir. Son yıllarda düşünce kuruluşlarının sayısının ve işlevlerinin çeşitlendiği ülkeler arasında Türkiye de yer almaktadır. Bu düşünce kuruluşları arasında stratejik araştırma merkezleri önemli bir yer tutmaktadır. Yapısal özelikleri bakımından bağımsız düşünce kuruluşları olarak nitelendirilebilecek stratejik araştırma merkezlerinin yanı sıra, bir kuruma bağlı olarak oluşturulan stratejik araştırma merkezlerinin de varlığı söz konusudur. Bu çalışmanın kapsamı Türkiye'de üniversiteler bünyesinde kurulan stratejik araştırma merkezleri ve lisansüstü seviyede eğitim veren stratejik araştırma enstitüleri olarak sınırlandırılmıştır. Bu çalışmanın konusunu üniversiteler bünyesinde kurulan stratejik araştırma merkezleri ve enstitülerinin olanakları, hedefleri, faaliyetleri ve dış politika yapım sürecine katkılarının niteliği oluşturmaktadır. Bu çerçevede üniversite bünyesinde bulunan en köklü 10 stratejik araştırma merkezi veya enstitünün karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Türkiye'deki Üniversitelerde Bölge Stratejik Araştırma Merkezlerinin İşlevselliği: En Başarılı 20 Üniversite Karşılaştırması

Pınar Yürür, Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

İki kutuplu dünya düzeninin sona erdiği ve çok merkezli bir dünya düzeni oluşmaya başladığı 90'lı yıllardan itibaren küresel güçler gibi bölgesel güçlerin politikaları da dikkatle izlenmeye başlanmıştır. Türkiye gibi bölgesel güçlerin uluslararası ilişkilerde kendi politik hedefleri doğrultusunda bölgeyi yönlendirebilme kapasiteleri giderek artmaktadır. Buna paralel olarak dış politika alternatiflerinin de çeşitlendirilmesi dolayısıyla farklı veriler ve farklı bakış açıları üretilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu nedenle, son yıllarda Türkiye'de stratejik araştırma merkezleri (SAM) önem kazanmış ve her geçen gün bu merkezlerinin sayısı artmakta ve çeşitlenmektedir. Türkiye'deki araştırma merkezleri yapısal özellikleri bakımından farklı kategorilere ayrılmakla birlikte, bu araştırmanın konusu Türkiye'de üniversiteler bünyesinde kurulan SAM'lar ve lisansüstü seviyede eğitim veren stratejik araştırma enstitüleri olarak sınırlandırılmıştır.

Kimi Üniversitelerde Avrupa, Balkanlar, Kafkasya, Karadeniz, Orta Asya, Ortadoğu, Uzakdoğu ve Afrika gibi farklı kıta ya da bölgelerin hepsini kapsayan genel SAM'lar kurulduğu görülürken kimi Üniversitelerde daha spesifik alanda (Karadeniz, Avrasya, Türk Dünyası, Latin Amerika vb. gibi) SAM'lar ın tercih edildiği görülmektedir. SAM'lar ve bünyesinde bölgesel çalışmalara yönelik lisansüstü eğitim ve araştırmalar yapan enstitüler de yine Türkiye'deki üniversitelerde son yıllarda çoğalmıştır. Nicelik olarak bu sayı her geçen gün artmakta ve gerekliliği şüphe götürmemekle birlikte bu kurumlardaki uzman istihdam kapasitesi ve düzenli faaliyet gösterir konumda olması tartışmalıdır.

Bu araştırmada üniversiteler bünyesinde kurulan SAM'ların kurulma hedeflerinin, halihazırdaki işlevselliği ile orantılı olup olmadığı, objektif değerlendirmeler ve yayınlar yapıp yapamadığı, dış politika yapım sürecinde Türkiye'nin bölgesel politikalarına katkı sağlayabilme potansiyelinin yeterli olup olmadığı ve üniversitelerdeki bu merkezlere ayrılan bütçelerin doğru kullanılıp kullanılmadığı gibi sorulara cevap aranmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede bünyesinde bahse konu SAM'lar ya da enstitüler bulunduran ve Türkiye'nin en başarılı üniversiteler sıralamasına giren ilk 20 üniversitesinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Panel 5C

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-II: Avrupa Çalışmaları

Akademisyenlerin Türkiye-AB İlişkileri Sürecine Bakışı: Türkiye'deki Üniversitelerde Bir Alan Çalışması

Emirhan Göral, Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi; Muzaffer Dartan, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi; E. Serra Yurtkoru, Prof. Dr., Marmara Üniversitesiözlem

Türkiye-Avrupa Birliği (AB) ilişkileri, Türkiye tarafından Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) ortaklık için ilk başvurunun yapıldığı 1959 yılından bu yana farklı hızlarda olsa da ilerleme kaydetmiştir. Ancak, geçen sürede başka yeni ülkelerin üyeliğine rağmen Türkiye'nin üyeliği muhtelif sebeplerle gerçekleşememiştir. Uluslararası siyasi yapının da daha hızlı değiştiği bir dönemde Türkiye-AB ilişkileri her zaman olduğundan daha karmaşık hale gelmiş, bazı üye ülkelerle görüş ayrılıkları derinleşmiştir. Böyle farklı bir konjonktürün olduğu bir dönemde Türkiye-AB ilişkilerine kamuoyunun nasıl baktığı önemli bir bilimsel veri niteliğindedir. Bu çalışmayla, kamuoyunu yönlendirmede etkin bir rolü olan üniversite öğretim üyelerinin Türkiye-AB ilişkilerine ve Avrupa Birliği'ne bakışlarını tespit ve analiz etmek amaçlanmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye'deki akademisyenler oluşturmaktadır. Alan araştırması üzerine dayanan çalışmada, Türkiye'de bulunan 185 üniversite içinde görevli 22.535 profesör, 14.203 doçent, 34.652 yardımcı doçent, 21.423 öğretim görevlisi, 9799 okutman, 3774 uzman ve 45.371 araştırma görevlisi araştırmanın evrenini oluşturmakta, çalışma bu kişilere elekronik anket yöntemiyle ulaşmayı hedeflemektedir. Kapalı uçlu sorular yoluyla grubun demografik yapısının yanı sıra Türkiye-AB İlişkileri ve Avrupa Birliği hakkında genel eğilimin tespit edilmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte anket verileri yoluyla Türkiye'deki akademisyenlerin AB ile ilgili konuları derslerinde ne kadar kullandıkları, AB ülkelerindeki üniversitelerle ne kadar işbirliği yaptıkları, AB projelerine ne kadar dahil oldukları ve/veya bu konularda ne kadar istekli oldukları sorularına da yanıt aranacaktır. Bu çalışmanın sonuçları, ilişkilerin zorluklarla karşılaştığı bir dönemde Türkiye'deki akademik çevrelerin AB sürecine olan bakışlarını ortaya çıkarmanın yanı sıra akademisyenlerin toplum üzerinde ne kadar etkili olabildiklerini de, kamuoyuna yönelik diğer çalışmalarla karşılaştırma yoluyla ortaya koyması bakımından özgün olma iddiasındadır.

Türk Üniversitelerinde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Disiplininde Çalışan Akademisyenlerin Avrupa Birliği Konusuna Yönelik Çalışmalarının Analizi

Füsun Özerdem, Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

1959 yılında yapılan başvuru neticesinde 1963 yılında imzalanarak 1964'de yürürlüğe giren Ankara Anlaşması neticesinde başlayan Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) ilişkisi üzerine öğretim üyeleri, sivil toplum kuruluşları, devlet organları tarafından yapılmış bir hayli çalışma bulunmaktadır. Çalışmaların ağırlıklı konuları ise AB-Türkiye İlişkileri, AB Politikaları, AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası, AB ve diğer ülke/organizasyonlar ilişkisine yönelik olmuştur. Yapılan ön araştırma neticesinde ise Türk üniversitelerinde uluslararası ilişkiler disiplininde yer alıp da hangi AB konuları üzerinde çalışmaların üretildiğini inceleyen bir veri tabanı çalışmasına ulaşılamamıştır.

Bu çalışmada ise Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerindeki Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler veya Uluslararası İlişkiler Bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin Avrupa Birliği çalışmaları derlenmiştir. Araştırma için seçilen sorular ise "Bu Bölümlerde görev yapan kaç öğretim üyesi AB konularına ilgi duymaktadır?", "AB içerisinde hangi alanlar çalışma konuları olarak seçilmiştir?", "Bu çalışmaların kitap, makale veya bildiri tarzında ağırlığı nedir?" "Cinsiyetler arası seçilen konu türlerinde farklılıklar bulunmakta mıdır?" şeklinde temellendirilmiş olup veriler üniversitelerin web sitelerinden derlenmiştir. Dolayısıyla bu konulara ilgi duyduğu ve çalıştığı halde web sitesine bilgi girilmediği için kullanılamayan veriler de söz konusu olup çalışma bu anlamda bu şekilde bir sınırlama taşımaktadır.

Çalışma neticesinde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler veya Uluslararası İlişkiler bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin AB konularındaki çalışmaları istatistiki verilere dönüştürülerek önemli bir veri tabanı elde edilmiş olacaktır.

Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri ve Eğitim Hareketliliği

İdil Aybars, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Bu çalışma, uluslararası ilişkiler ile alan çalışmaları, sosyoloji ve sosyal politika alanlarını bir araya getirerek AB-Türkiye ilişkilerine toplumsal bir perspektiften bakmayı hedeflemektedir. Genel olarak AB ve Avrupa Çalışmaları bugüne kadar daha çok uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve ekonomi disiplinlerinin sunduğu perspektifler açısından tartışılmış, bunun da özellikle AB'nin geleceğini belirleyecek öneme sahip olan 'Avrupa toplumunun' ve bunu oluşturan yurttaşların Birlik algısı ve Birliğe yönelik tutumlarının anlaşılmasına katkısı sınırlı olmuştur. Avrupa Birliğine üye ülkelerin yurttaşlarının Birliğe yönelik tutum ve algıları, AB içinde giderek yükselen popülist akımlar ve Brexit gibi örneklerde görüldüğü gibi Birliğin

gelecekteki yönünü belirleyecek kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda Avrupa Çalışmaları alanına sosyolojik bir bakış açısı getirmek gerekliliği giderek daha fazla vurgulanmaya başlamış, AB sınırları içinde bir 'Avrupalı' kimliğinin ve Avrupa toplumunun oluşumu ile ilgili akademik çalışmalar önem kazanmaya başlamıştır. Eğitim, kültür, medya gibi kurumların Avrupalı kimliğinin oluşumuna katkıları, artan göç dalgaları, işsizlik ve buna yönelik sosyal politikalar, AB içinde sınıfsal oluşumlar ve sosyal hareketlilik, serbest dolaşım ve kültürel alışverişin önemi gibi konularda yapılan araştırmalar giderek artmaktadır. Genel olarak Avrupa bütünleşmesinden kimlerin kazançlı çıktığı, kimlerin ise bu sürecin kaybedenleri olduğu konusu giderek önem kazanmakta, Birliğin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için bütünleşmenin faydalarının farklı toplum kesimlerine yayılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Avrupa Birliği – Türkiye ilişkilerine de toplumsal bir bakış açısı getirmenin önemi açıktır. Bu çalışma, AB-Türkiye ilişkilerinin genel olarak siyasi ve ekonomik söylemler tarafından belirlendiğinden yola çıkarak, bu ilişkiyi etkileyen sosyolojik faktörlere odaklanmaktadır. Bu kapsamda, genel olarak Avrupa Birliği sosyolojisi alanında vurgulandığı gibi, Türkiye'de de sürecin kazananlarının genç, eğitimli ve yüksek gelirli kesimler olduğu varsayımından hareketle, eğitim hareketliliği ve değişim programlarına odaklanmaktadır. Özellikle 2014 yılından beri yürürlükte olan Erasmus + programlarına katılan üniversite öğrencileri ve öğretim üyelerinin Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecine ve genel olarak AB'ye nasıl baktıklarını ortaya koymayı amaçlayan çalışma, konuyu Avrupa Birliği ülkelerinde yapılan benzer çalışmalarla karşılaştırmalı bir bakış açısıyla el almayı hedeflemektedir.

Panel 5D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-IV: Teknoloji ve Uluslararası İlişkiler

Bilişimsel Uluslararası İlişkiler: Programlama ve Kodlama Temelli Metotları Disipline Ne Katabilir?

Hamid Akın Ünver, Dr. Öğr. Üyesi, Kadir Has Üniversitesi

Bilişimsel Sosyal Bilimler (Computational Social Sciences) son yıllarda mühendislik ve sosyal bilimleri birleştiren en popüler yönetmlerden biri olmuştur. Kişi başına düşen günlük veri üretimi hızla artarken, mikro düzeyde granüler veri tipleriyle sosyal, iktisadi ve politik

makro analiz yapmanın da yeni yolları türemiştir. Özellikle 'büyük veri' tartışması içerisinde ortaya çıkan sosyal medya araştırmaları alt yöntem dalları bu bağlamda sosyal bilimler açısından dönüştürücü bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Ancak henüz bu metodolojik gelişmenin uluslararası ilişkiler araştırma yöntemlerini nasıl etkileyeceği bir muammadır. Söz konusu sunum, veri madenciliği, doğal dil işleme metotları, otomatik metin analizi ve geo-uzamsal uygulamaların, uluslararası ilişkilerin temel kavramları olan anarşi, güç dengesi, karar verme, göç ve terörizm gibi konulara nasıl katkıda bulunabileceğini özetleyen bir metodolojik disiplin incelemesi sunmaktadır. Bunu yaparken Python, R, Qgis, ArcGis ve Github gibi platformların yeni uluslararası ilişkiler doktora öğrencilerinin araştırmalarına ne katabileceği, ve teknik yeterliliğin nasıl oluşturulabileceği de anlatılmaktadır. Bu inceleme sonunda sunucu, kriz ve çatışma anlarında devlet-dışı aktörlerin dijital medya kullanımı üzerine yürüttüğü projeden de örnekler sunacaktır.

Veri ve Yapay Zeka Arasında Uluslararası İlişkilerin Yeri Var mı?

Salih Bıçakcı, Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi

Uluslararası sistemin bağlı olduğu yapı ve bunu etkileyen dinamiklerin yavaş gelişimine karşın bunun içindeki aktörlerin güçlerini tanımlayan kıstaslar çok hızla gelişmektedir. 1991 sonrasında Soğuk Savaşın bitişiyle İnternet'in sivilleşmesiyle birlikte bilgiye erişim ve bilginin dolaşımı kavramı büyük bir değişim geçirmiştir. Hızla yükselen sosyal medya kullanımı ve internete bağlı akıllı nesnelerin baş döndürücü artışıyla bu ağ üzerinden akan bilginin hacmi de bir o kadar artmıştır. Daha önce bu kavramları ilgi alanımızda görmeyen uluslararası ilişkiler öğrencileri şimdi bu yavaş yavaş yapının zorlaması sonucu bu konularda araştırma yapmaya başlanıldığını görüyoruz. Türkiye'de bu konular yeni tartışılır olurken, dünya çoktan devasa veri, makine öğrenmesi ve yapay zeka kavramlarının gelecekte nasıl bir politik düzen getireceğini araştırmaya başladı. Putin katıldığı bir toplantı da, "yapay zeka sadece Rusya'nın değil bütün insanlığın geleceğidir", dedi . Konuşmasına şöyle devam etti: "beraberinde büyük fırsatların yanısıra tahmin edilmesi güç tehditlerde getirmektedir. Kim bu alanda lider olursa dünyanın lideri olur". Bu sunumda iki ana soruyu cevaplamaya çalışacağım. Bu yeni teknolojileri ve gelişmeleri uluslararası ilişkiler müfredatlarında ele almalı mıyız? Eğer ele alacaksak nasıl bir bakış açısıyla yaklaşmalıyız.

Uluslararası Sözleşmelerin Dijital Boyutu
Selin Çetin

Teknolojik gelişmeler uluslararası ilişkileri makro düzeyde etkilediğinden, bunun önemli bir parçası olan uluslararası sözleşmeler de değişime uğruyor. Günümüzde sıklıkla gündemde olan akıllı sözleşmeler, hukuk profesyonellerinin de takip ettiği bir konu haline gelmiş durumda. Bu sözleşmeler, ilgili tarafların kapsam üzerinde anlaşmalarından sonra hazırlanıp, kriptografik olarak imzalandıktan sonra, blockchain teknolojisinin yüklenmesiyle oluşturulur. Bunlar aslında sayısal algoritmalar olduğu için, programlanmış yapıları sadece girdiye dayanmaktadır. İnsan hatasının ortadan kaldırılması sayesinde, şeffaf ve güvenilir bir sistem oluşturulması hedeflenmektedir. Akıllı sözleşmelerin gerçek dünyada tam anlamıyla geçerliliği olan bir sözleşme olabilmesi ise ancak, yapay zekâ desteği ile mümkün olabilecektir. Uluslararası ikili ve çok taraflı sözleşmeler düşünüldüğünde, akıllı sözleşmeler, şüphesiz ülkeler ve kuruluşlar penceresinden önemli faydalar sağlayacaktır. Örneğin, UNICEF"iin Ethereum tabanlı akıllı sözleşmeleri verimlilik, şeffaflık ve hesap verilebilirlik için bir araç olarak kullanmayı amaçladığını bilmekteyiz. Özellikle yardıma muhtaç bölgelere yardım ulaştırma noktasında imzalanacak bir uluslararası sözleşmede blockchain kullanmak birçok fayda sağlayacaktır. Ayrıca, uluslararası sözleşmelerde özellikle ticari, mali ve lojistik sözleşmeler bakımından da akıllı sözleşmelerin kullanılması mümkün olabilecektir. Benzer şekilde bu sözleşmelerin imza ve depo işlemlerinin daha kısa sürede yapılabilmesi adına da bu teknolojiye başvurulabilir. Aracısız ödeme ve GPS sistemi sayesinde de edimleri izleyebilme şüphesiz sistemi daha güvenli hale getirecektir. Örneğin, lojistik ile ilgili işlerde sevkiyat teslimi onaylandığında ödeme otomatik ve güvenli bir şekilde aktarılabilecektir. Yakın zamanda iki taraflı veya çok taraflı devletlerarası veya uluslararası kuruluşlarla yapılan sözleşmelerde güvenilirlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik bakımından tercih edilecek bir teknoloji haline gelecektir. Yapay zekânın kullanılması ise uluslararası sözleşmelerdeki dil sorununun ve blockchain teknolojisine dair sorunların aşılmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Ulusal Güvenlik ve Savunma Alanında Nöro-Bilim ve Nöro-Teknoloji

Aşkın İnci Sökmen Alaca, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi

Bilişsel ve işlemsel nöro bilim çalışmaları, insan aktivitelerini beyin fonksiyonlarını kullanarak artırma ya da azaltma, stratejik istihbarat alanında istihbarat toplama (NEURINT nöro istihbarat), karşı istihbarat ve insan arazi konuşlandırma alanlarında kullanılabilmektedir. Nöro farmoloji, nöro toksik ve nöro mikrobiyolojiden çatışma alanlarında ve özel operasyonlarda faydalanılmaktadır. Duyguları ve davranışları bilişsel (kognisyon) tanımlama,

tahmin etme ve kontrol altına alma, beyin okuma ulusal güvenlik ve karşı istihbarat faaliyetlerinde önemlidir. Psikolojik savaş kapsamında duyguları yoğun şekilde kullanan kışkırtıcı bir propaganda nero silahın dolaylı biçimi olarak da değerlendirilebilir. Önleyici güvenlik tedbirleri oluşturmada hem de savaş sırasında özellikle de hibrit savaşlarda sinir sistemine ve beyne yöneltilebilen nero silahlar (Rusların deyimiyle psikotropik silahlar) ve onlara dayalı doktrinler ve stratejiler geliştirilmiştir. Beyin savaşları olarak (Mind Wars) adlandırılan bu savaş biçiminde düşman kuvvetlerinin sinir sistemlerine etki ederek algı, muhakeme, savaşma yeteneklerini azaltma (2013'te Suriye'de kullanılan sinir gazı) kendi askerilerini istenilen şekilde eğiterek geliştirme ve beyin okuyarak istihbarat toplama açısından kullanılmaktadır. Tehditlerin yaratığı ortam asimetrik, belirsiz, hızla değişen ve daha fazla hız ve esneklik gerektirdiği için, nöro bilimin sağladığı imkanlar ile istihbarati bilgi toplanmasının daha kolay olacağı düşünülmektedir. ABD'nin başını çektiği bu çalışmalar ahlaki, etik ve yasal açıdan tartışmalı bir alanı da kapsamaktadır. Yanlış kullanılması durumunda global uluslararası ilişkileri ve savunma operasyonlarını kritik seviyede etkiye sahiptir. Ülkelerin bu alandaki çalışmaları çok şeffaf değildir. Bu nedenle de önleyici mekanizmalar geliştirmeden önce kullanım alanlarının iyi tanımlanması gereklidir. Bu makalede nöro bilim çalışmalarının savunma ve ulusal güvenlik alanında kullanılmasına değinilecektir.

Panel 6A

Uluslararası İlişkiler Çalışmak-I

Akademi Dışındaki Uzmanların Uluslararası İlişkiler Alanına Katkıları

Bezen Balamir-Coşkun, Doç. Dr., İzmir Politika Merkezi

Milan Kundera Gülüşün ve Unutuşun Kitabı adlı eserinde çemberin büyülü anlamını nasıl keşfettiğini şöyle anlatır: 'Sıra düz bir oluşumdur ve herhangi bir anda sıranın her hangi bir yerine girerek hayatına devam edebilirsin ama çember çemberden çıktığın anda kapanıverir.Ve bu yeni formuyla çembere yeniden giriş çok da kolay değildir. Bir kere benim gibi çember dansının dışına çıktıysan, çemberin dışına çıktığında düşmediysen bile senin uzağına düşen bu çember dansını kaybetmenin sızısını hissedersin.' Çeşitli sebeplerden Türkiye'de uluslararası ilişkiler alanında akademik çemberin dışında kalmış uluslararası ilişkiler uzmanlarının içinde bulundukları durumu Milan Kundera'nın çember dansının

dışında kalış hikayesi çok güzel anlatır. Bu çalışmada çeşitli sebeplerle uluslararası ilişkiler alanında akademik çemberin dışında kalmış uzmanlarla yapılan görüşmelere dayanarak, akademinin dışından alana katkıda bulunma hikayeleri paylaşılacaktır. Uluslararası İlişkiler disiplinine yapılan bilimsel katkıların akademik alan dışında nasıl geliştiği ve akademik istatistiklere girmeden de alana katkıda bulunulup bulunulamayacağı tartışılacaktır. Çalışma en az 6 derinlemesine görüşmeden faydalanacak ve görüşmelerin yapıldığı akademik çemberin dışında yer alan uzmanların bilimsel çalışmalarının nicelik ve nitelikleri de çalışmada ortaya konulacaktır.

Diplomasi Çalışmaları

Ali Engin Oba, Prof. Dr., Çağ Üniversitesi

Türk Uluslararası İlişkiler literatüründe ihmal edilen bir alan olan diplomasi araştırmaları, son dönemde, Batı literatüründe önemle üzerinde durulan bir saha halini almıştır. Bu konudaki yayınlar bu görüşü doğrulamaktadır.

Soğuk Savaş sonrası dönemde, kaygan ve değişken bir zeminde cereyan eden uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler, küreselleşme, ihtilaflar ve çatışmalar, diplomasinin önemini bir kere daha ortaya koymuştur. Anlaşmazlıkların çatışmalara varmadan çözümlenmesi diplomasi aracının iyi bir şekilde kullanılmasını gerektirmektedir. Diplomasi, 21. Yy'ın başında uluslararası ilişkilerin vazgeçilmez ve önemi artan bir alanı halini almıştır. Harold Nicolson'ın diplomasi ile ilgili görüş ve değerlendirmeleri bugün yepyeni bir muhtevaya bürünmüştür. Diplomasi, 21.yy'ın icaplarına uymuş ve ilgi alanını çeşitlendirmiştir.

İkili ve çok taraflı diplomasi artık eski kalıplarının dışına çıkmıştır. 21.yy, diplomasinin uzmanlık alanı olarak ön plana çıktığı bir dönemi oluşturmuştur. Böylelikle, klasik diplomasiden modern diplomasiye geçişten sonra çağdaş diplomasi küreselleşmenin etkisiyle yepyeni bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Bu sunumda, diplomasinin ilgi alanındaki gelişmeler, ikili ve çok taraflı diplomasi çerçevesinde ele alınacaktır. Bu gelişmelerin, Türk diplomasisi üzerindeki etkileri de tartışılmaya çalışılacaktır. Bu çerçevede, diplomatların bu dönemdeki eğitim ve nitelikleri de değerlendirilecektir.

Uluslararası İlişkiler Alanında Göreve Yeni Başlayan Akademisyenlerin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Murat Demirel, Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Ülkemizde artan üniversite sayılarına paralel olarak açılan "uluslararası ilişkiler" bölümleri ve programları da çoğalmaktadır. Bu süreçte ihtiyaç duyulan akademik personel, doktora sürecini tamamlayan uluslararası ilişkiler akademisyenlerince karşılanmaktadır. "Doktor (Dr.)" ünvanı ile görevlerine başlayan bu akademisyenler; ders hazırlamak ve yönetmek, sınav yapmak ve değerlendirmek, akademik jüri üyeliğinde bulunmak gibi daha önce tecrübe etmedikleri birçok akademik görevi üstlenmekte, çeşitli yeni idari sorumluluklar ile tanışmaktadırlar. Ülkemizde akademik kariyer sürecinde usta-çırak ilişkisinin giderek zayıflaması, ders asistanlığı şeklindeki uygulamaların yaygın olmaması, üstlenilen öğretim faaliyetleri için daha önceden formasyon derslerinin alınmaması, görev alınan kurumun idari işleyişine yabancı olunması gibi nedenler bu süreçte görevine yeni başlayan doktor ünvanlı uluslararası ilişkiler akademisyenleri için dezavantajlar oluşturmaktadır. Bu akademik grup, karşılaşabileceği zorluklar karşısında bireysel yöntemler geliştirmeye çalışsa da, yeni adapte olmaya çalıştığı akademik ve idari görevler konusunda bocalayabilmektedir.

Her akademisyenin kendine has bir tarzı, her kurumun da kendine özgü bir işleyişi olduğunu göz önünde bulunduran bu çalışma, öncelikle görevine yeni başlayan doktor ünvanlı uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin karşılaştığı zorlukları ortaya koymayı amaçlamaktadır. İkinci olarak, bu akademisyenlerin karşılaştıkları zorlukları aşarak görev ve sorumluluklarını daha verimli bir şekilde yerine getirebilmeleri için yasal düzenlemeleri, formasyon açısından önem arz eden hususları ve yaşanmış tecrübeleri inceleyen bir yayın hazırlayarak ilgili seçenek ve önerileri derlemeyi amaçlamaktadır.

Çalışma, öncelikle ülkemizdeki üniversitelerde mevcut bulunan uluslararası ilişkiler disiplini dahilindeki aktif programların ve görevli akademisyenlerin sayılarını ve dağılımını niceliksel olarak ortaya koyacaktır. Bu çerçevede, çalışma Türkiye'nin farklı şehirlerindeki uluslararası ilişkiler programlarında doktor (ve yardımcı doçent) ünvanı ile görev yapan akademik personele yoğunlaşacaktır. Vakıf ve devlet üniversiteleri, merkez ve çevre üniversiteleri, eski ve yeni kurulmuş üniversiteler gibi çeşitlilikler dikkate alınarak bir araştırma hedef kitlesi önceden seçilecek ve ilgili gruptan 25 adet mülakat gerçekleştirilecektir. Bu akademisyen grubunun karşılaşmış oldukları zorluklar ile bu zorlukları aşmak için geliştirdikleri yöntemler ortaya konacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise, bu araştırmanın ne tür bir yayın olarak Türkiye'deki akademik topluluğa daha faydalı olabileceği tartışılacaktır.

Panel 6B

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-III: Avrupa ve Komşu Bölgeler

Farklılaştırılmış Entegrasyon Kavramı ve AB'nin Dış Politika Aktörlüğüne Etkisi

Sanem Baykal, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

Avrupa Birliğinin kendisi de, Avrupa bütünleşmesi konusundaki bilimsel çalışmalar da, 21. Yüzyılın ikinci on yılında bütünleşmenin içinde bulunduğu kriz(ler)den çıkma ve geleceğini arama tartışmalarında "farklılaştırılmış entegrasyon" kavramına özel bir önem atfetmektedir. Bu çalışmada, söz konusu kavramın Avrupa bütünleşmesinin sorunları bakımından her derde deva olma niteliğine sahip olup olamayacağı, Birliğin dış ilişkilerinde "farklılaştırılmış entegrasyon" kavramının uygulama örnekleri ve sonuçları üzerinden tartışılacak; "farklılaştırılmış entegrasyon" modellerinin AB'nın dış politika aktörlüğü üzerindeki etkisi ile bu etkinin kısıtları ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda Türkiye-AB ilişkilerinde yeni model arayışlarının bu tartışmalardan nasıl etkilendiği ve sonuçları üzerinde de bazı çıkarımlarda bulunulacaktır.

Avrupa ve Geniş Akdeniz Bölgesi: Seninle ya da Sensiz Olmaz

D. Arıkan Açar, Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi

Akdeniz havzası ve çevresi tarihsel olarak önemini etrafındaki geniş coğrafi alanlarla olan ilişkileri ve bu ilişkilerin bölgeye olan etkisi ve katkılarıyla kazanmış bir alandır. Akdeniz'in genelde uluslararası ilişkilerdeki etkisi, özelde de bu etkilerin bölge ve çevresindeki ülkelere ve toplumlara olan yansımaları bölgenin bu bağlamdaki etkisini göstermektedir. Günümüzde Akdeniz ve geniş çevresi temelde iş birliği ve çatışma alanlarının iç içe geçtiği bir alana dönüşmüştür. Bu çerçevede Akdeniz'in batı ve kuzeyinin ekseriyetini oluşturan Avrupa, İkinci Dünya Savaşından sonra geçirdiği dönüşüm ve bütünleşme süreçleri bağlamlarında bölgede iş birliğinin hayata geçirilmesinin, kalkınmanın, barış ve istikrarın daim kılınmasının önemli bir örneğini oluştururken, Mağrip'ten Maşrık'a olan doğu ve güney bölgesi ise az gelişmişlik ve kalkınma sorunları ile iştigal eden ve çatışmalardan mustarip yüzünü yansıta gelmiştir. Akdeniz havzasının bu iki yüzü aynı zamanda bu iki parçasının zıt karakteristiklerin kendi aralarındaki ilişkilerinde de yansımasına neden olmuştur.

Tebliğ Avrupa'nın güneyindeki ülkelerin Avrupa bütünleşme süreçlerinde oynadıkları rollerin ve Akdenizlilik karakterlerinin Avrupa'ya olan katkılarının tarihsel bağlamdaki incelenmesi ve Avrupa bütünleşme süreci devam ederken farklı safhalarda Avrupa'nın Akdeniz'e bakışı ve bölgeye yönelik genel siyasetleri ve özel yaklaşımlarının incelenmesi ve ardından Avrupa'nın bu yaklaşımlarına Akdeniz'in kalanından gelen tepki ve cevapları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda tarihsel süreçlerin ortaya konması ardından Akdeniz ve dolayısıyla çevresini etkileyen sorunlar ve güncel çatışmalar hem Avrupa hem de diğer Akdeniz ülkelerinin bakış açılarından tahlil edilmesi de hedeflenmektedir. Bu çerçevede 2010 sonlarında Akdeniz'in güneyindeki ülkelerde başlayan siyasi dönüşüm süreçlerinin kısa sürede bölgede yol açtığı istikrarsızlıklar ve ortaya çıkan silahlı çatışmaların Akdeniz'in kuzeyinde yer alan Avrupa Birliği'ne üye ve üye olmayan ülkeler üzerindeki etkileri tebliğin kapsamı içerisinde değerlendirilecektir. Rejim değişikliklerinin ve sosyal patlamaların yol açtığı dönüşüm süreçleri ve çatışmaların Akdeniz'de yarattığı sorunlar Avrupa ülkelerini bu sorunların etkileriyle başa çıkabilmek için ilgili sorunların kaynağı ülkelere ve sorunlara doğrudan müdahil olmaları durumunu ortaya çıkartmıştır. Bu çerçevede Avrupa ülkeleri gerek NATO'nun gerekse de Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısını ve kendi ülkelerinin kaynaklarını kullanarak Libya ve Suriye'deki iç savaşlardan Akdeniz'den gelen mültecilere kadar farklı sorunlara çözüm üretmeye çalıştılar. Bu süreçlerin yönetimindeki genel başarısızlıklar Avrupalılara yakınlarında ve iç içe oldukları Akdeniz'e dair bölge dinamiklerini öngörmek ve anlamaktan ne kadar uzak olduklarını gösterirken, bölgenin diğer aktörlerine için de bulundukları bölgede istikrarın ve barışın ne kadar çabuk tehlikeye girebileceğinin yanında Avrupa ve diğer Batılı aktörlerin istikrarın yeniden tesisinde önemli katkı sağlamaktan uzak olduklarını ortaya koydu. Nihai tahlilde tebliğin içeriği çerçevesinde, Akdeniz havzasındaki olumlu ve olumsuz süreçler ve bölgedeki gelişmelerin Avrupa'ya olan yansımalarının etkisi yadsınamaz boyutlardayken, Avrupa'nın bölge üzerindeki etkisinin özelde Avrupa Birliğinin Akdeniz'e olan ilgisinin derinliği ve içeriği ile doğru orantılı olduğu, bu ilginin sığlığının yansımalarının da Avrupa'nın bölgeden gelen sorun ve tehditlere karşı aciziyet göstermesinin en önde gelen sebeplerinden birisi olduğu tartışılacaktır.

Avrupa ve Karadeniz İlişkileri: Farklılaşan İlişkiler

Çiğdem Üstün, Doç. Dr., Kalkınma, Göç ve Sosyal Politikalar Derneği (DEMIS)

Avrupa Birliği'nin komşuluk politikaları ve bu politikaların nasıl şekillenmesi gerektiği 1990ların ortasından beri tatışılagelmiştir. Karadeniz çevresindeki ülkeler ile olan ilişkilerine şekil verme çabaları ise 2007 yılında Bulgaristan ve Romanya'nın AB'ye üyeliği ile vücut bulmaya başlamış, Karadeniz Sinerjisi ve Doğu Ortaklığı ile daha anlaşılır hale gelmiştir.

AB'nin bu iki politikası arasındaki farklılıklar, devletlerin bu politikalara verdiği tepkiler de farklılaşmış, Doğu Ortaklığı çerçevesinde ise Avrupa Birliği'nin komşuluk politikalarının önemli prensiplerinden birisi olan "more for more" presinsibine dayalı olarak ortaklık içerisinde yer alan ülkeler ile AB arasında ilişkiler farklılaşarak devam ettirilmiştir. Bu sunumda bu farklılaşan ilişkilerin detayları ele alınırken, bu farklılaşmanın sebepleri üzerinde durulacaktır. Bu çerçevede önemli bir aktör olan Rusya'nın bölgede Doğu Ortaklığı içerisinde yer alan ülkeler ile olan ikili ilişkileri, AB'nin bölge politikasına verdiği tepkiler (ekonomik, askeri, diplomatik), bölge ülkelerinin tercihleri (istemli-istemsiz) gibi parametrelere bakılacaktır.Bu çalışmanın özellikle üzerinde duracağı ülkeler Doğu Ortaklığı çerçevesinde AB'nin ilişkilerini geliştirmek istediği Ermanistan, Azerbaycan, Gürcistan, Ukrayna ve Moldova olacaktır. Her ne kadar Belarus, Ortaklık içerisinde zikredilse de bu çalışma AB ile Rusya arasında ilişkilerini dengeleme çabası içinde olan ülkelere odaklanmaktadır. Bu anlayışla, Doğu Ortaklığı içerisinde Ortaklık Anlaşması ve Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Alanı anlaşmaları incelenerek, farklılaşan yoğunluktaki ilişkilerin karşılaştırılması yapılacaktır.

Kosova'nın (Olasılıksız) Avrupa Birliği Üyeliği: Farklı Yöntemler, Farklı Yaklaşımlar

Özgehan Şenyuva, Doç. Dr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi; Berrina Sharri

1950'lerin ortasında Avrupa entegrasyon sürecinin başlangıcından bu yana, Avrupa Topluluğu/Avrupa Birliği'nin hangi şartlarda ve hangi koşullarda genişleyeceği konusunda tartışmalar vardı. 1973, 1981, 1986 ve 1995 genişlemelerinde aday ülkeler topluluk yönteminin yakınsama kriterlerini yerine getirerek AT/AB üyesi oldular. Genişleme süreçleri birbirlerine benzer kaldı. Ancak, 2004'ün büyük patlama (big bang)genişlemesi ile işler değişmeye başladı. AB'de artan heterojenlik ve üye ülkeler arasında herhangi bir politika üzerinde pozisyonların farklılaşması ve ayrışmalar birlikte ilerlemeyi zorlu hale getirmiştir. Bu nedenle, klasik topluluk yöntemi, Birlik içindeki çeşitliliğin giderek artması ile yetersiz sayıldı. Böylece, yeni bir bütünleşme modeline ihtiyaç duyuldu. Avrupa Komisyonu, Gündem 2000 raporunda, yaklaşan genişlemenin klasik topluluk yöntemi ile devam edemeyeceğini ve hem kurumlarda hem de karar verme prosedürlerinde önemli değişiklikler yapılması gerektiği savundu. Bu zaman sürecinde, farklılaştırılmış entegrasyon olanakları vurgulanmış ve kısa bir süre içinde ilgi odağı olmaya başarmıştır.

Bu çalışma, AB'nin üye olmayan ülkelerle yürüttüğü dışsal farklılaşma üzerinden, Kosova örneğini incelemektedir. Kosova örneği, Balkanlar'ın diğer ülkelerinden farklı olduğu ve bağımsızlığını tanımaya yönelik yasal engeller açısından sorunlu olduğu için önemlidir.

Kosova'nın üyelik başvurusunda bulunması için bazı yasal engeller bulunmasına karşın, bu engellerin Kosova'nın bütünleşme yolunu bloke ettiği anlamına gelmiyor. Bu nedenle AB, üyelikten ve hatta Kosova'nın üyelik için başvurma ihtimalinden kaçınırken, Kosova'yı nasıl entegre edecekleri konusunda çözüm bulmaya çalışmaktadır. Bu noktada, farklılaştırılmış bütünleşme modeli bir çözüm olarak görülmektedir. Bu çalışmada bu yaklaşım örnekleri ile incelenecek ve Kosova kamuoyu ve karar vericilerinin bu yönteme yaklaşımları ve tepkileri ele alınacaktır.

Panel 7A

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-IV

Uluslararası İlişkiler Çalışmalarında Kavramların Yaşam Eğrileri: İslamofobi Örneği

Ebru Canan Sokullu, Doç. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi; Zekeriya Tüzen, Dr., Bahçeşehir Üniversitesi

İslamofobi sosyal bilimlerde yeni gelişen karşılaştırmalı çalışmalara konu olan bir kavramdır. İslamofobi özellikle 11 Eylül 2001 ABD'deki terör saldırıları sonrası başta Batı'daki Müslümanlara ve İslam dinine karşı olumsuz tutum, davranış ve söylemleri konu alan çalışmaların merkezinde artarak yer alan kavram olmuştur. Genel kabul gören kesin bir tanımı olmayan İslamofobi kavramı akademik disiplinlerdeki farklılıkları ve dünya görüşünü yansıtacak şekilde ele alınmaktadır. Farklı akademik disiplinler tarafından farklı yöntem, yaklaşım ve veriler ile geliştirilen bu literatür uluslararası siyasi konjöktüre de bağlıdır. Batı'daki çalışmaların önemli bir bölümünde ırkçılık ve etnik ayrımcılık üzerinden tanımlanan xenophobianın bir parçası olarak görülen İslamofobi, Türkiye'deki çalışmalarda daha çok Batı toplumlarında Müslümanlara karşı duyulan mesnetsiz korkuyu aşılayan ayrı bir "ideoloji" inşa etme sürecinin, Medeniyetler Çatışması tezinin ve Oryantalist bakış açısının bir tezahürü olarak görülmektedir. Türkiye'deki bu çalışmalarda Batı kaynaklı medya ve siyasi söylemlerde İslam'ın ve Müslümanların terörizmle ilişkilendirildiği vurgulanmakta ve bunun nedenleri de İslamofobinin tarihsel kökenleri üzerinden açıklanmaktadır. Türkiye'deki bazı akademik çalışmalarda Soğuk Savaş sonrası iki kutuplu dünya düzeninin yıkılmasının Batı'da İslamofobinin oluşumuna zemin hazırladığına dair görüşler öne çıkmaktadır. Bu görüşlere göre Batı'nın kendi kimliğini ve değerlerini koruması ve bunların üstünlüğünü

sürdürebilmesi için bir "öteki"ne ihtiyaç duyduğu, bunu da artmakta olan göçmen ve mülteci akınıyla özdeşleşen Müslümanlar üzerinden tanımladığı belirtilmektedir.Türkiye'deki çalışmaların bir diğer bölümünde ise İslamofobinin, Batılı devletlerin kendi toplumlarındaki Müslümanları dışlama ve marjinalleştirme; Müslüman ülkeleri baskı ve şiddetle bastırma politikaları için bir araç olarak kullanıldığı üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle artan göç ve mülteci dalgasına eşlik eden dönemlerdeki terör eylemlerinin, Avrupa'da yükselen aşırı sağ partilerin söylemlerinde İslam'a ve Batı toplumlarındaki Müslüman azınlığa karşı gösterilen önyargı, nefret ve ırkçılığın İslamofobiyi canlı tutmak için bilinçli bir şekilde sürdürüldüğü bu çalışmalarda öne çıkmaktadır. Bu çalışma İslamofobi kavramının Türkiye'de Uluslararası İlişkilerin farklı alt uzmanlık alanları tarafından ne tip metodoloji, kuramsal yaklaşımlar, sayısal ve kalitatif veriler ile çalışıldığı, konusunda bir tipoloji oluşturulacak ve böylece "kavramın yaşam eğrisi" çıkartılacaktır. Bu çerçevede, YÖK Tez Veri tabanında kayıtlı master ve doktora tezleri; Ulakbim, EBSCO Host, Jstor,ve Google Scholar veri tabanlarında bulunan akademik makaleler, kitaplar, bildiriler, özetler araştırılarakbaşlık, özet ve içerik bakımından incelenecektir. İnceleme sonuçları belirli kavramsal çerçevelere göre yapılmış olan ilgili mevcut çalışmaların İslamofobi kavramını nasıl ele aldığı göz önünde bulundurularak değerlendirilecektir. Ayrıca bu çalışma kapsamında İslamofobi konusunda çalışmalar gerçekleştirmiş olan Türkiye'deki Uluslararsı İlişkilerak ademiyası hakkında da betimsel bulgular paylaşlacaktır.

Din ve Uluslararası İlişkiler Disiplini: Dünyada ve Türkiye'de Gidişat Üzerine

Birol Başkan, Dr. Öğr. Üyesi, Georgetown Üniversitesi-Katar

Uluslararası İlişkiler disiplini genel itibariyle modern uluslararası devletler sisteminin 1648 yılında imzalanan Westphalia Anlaşması ile başladığını kabul eder. Bu kabulun en belirgin sebebi söz konusu anlaşma ile modern uluslararası devletler sisteminin en kritik özelliği olan devletlerin kendi toprakları üzerinde mutlak egemen oldukları ilkesi tanınmasıdır.

Westphalia anlaşması ile Avrupalı devletler din/mezhep savaşlarına da son vermiş, başka devletlerin içişlerine, dindaşlarını koruma gayesi ile dahi olsa karışmama sözü vermişlerdi. Görünen oydu ki, din devletlerin politikalarını etkileyen ve iteleyen bir faktör olmaktan çıkmıştı. Bu görüntü üç yüz yıl sonra gelişecek Uluslararası İlişkiler disiplininin ana varsayımlarından birisi oldu. Disiplin büyük oranda o tarihten itibaren dini uluslararası ilişkilerde bir faktör olmaktan çıkardı. Her ne kadar ikibinli yıllarda bazı akademiklerin söz konusu dışlamaya itirazı olmuş olsa da, halen daha anaakım Uluslararası İlişkiler çalışmalarında din faktörü yeterince yerini almamaktadır.

Bu makalede amacım dünya genelinde ve Türkiye özelinde Uluslararası İlişkiler çalışmalarında din faktörünün nasıl ele alındığını, hangi varsayımlarla hareket edildiğini ortaya koymaktır. Ayrıca din faktörünü daha ciddiye alan çalışmalardan yola çıkarak disiplin nasıl daha zenginleştirilebilire dair bazı tavsiyeler yapmaktır.

Uluslararası İlişkilere Başka Dünyalardan Bakmak: Bilim Kurgu ve Uluslararası İlişkiler

Itır Toksöz, Dr. Öğr. Üyesi, Doğuş Üniversitesi

Soğuk Savaşın en sıcak günlerinde, yalnızca ABD ve SSCB değil aynı zamanda Batı dünyasının medya kuruluşları da güç ve prestij için uzay yarışını kullanmaktalardı. Bunun sonucunda Star Wars, Star Trek, Battlestar Galactica, Buck Rogers in 21st Century gibi pek çok bilim kurgu dizisi televizyon ve sinema seyircilerine ulaşırken aynı zamanda edebiyat dünyası da bilim kurgunun gitgide popüler ve daha tanınır olduğu bir dönemden geçmekteydi. Tüm bu eserlerde yapımcılar 3 ana alanda gelecek vizyonlarını göstermek durumundaydılar: 1- gelecekteki gündelik hayat, 2- gelecekteki bilim ve teknoloji, 3- gelecekteki siyasi ve sosyal kurumlar. Bu bildiri 3. Noktanın ışığında bilim kurgunun sunuyor olduğ alternatif dünyalardan bakarak uluslararası ilişkiler disiplinini değerlendirecektir.

Bugün Uluslararası İlişkiler alanında önde gelen yayınevleri bilim kurgu ve Uluslararası İlişkiler üzerine akademik incelemeler basmaktadırlar. Bilim kurgunun, kurgu dünyaların güvenliğinde, yanlış anlaşılmalara meydan vermeden, rahat bir ortamda siyasi olanları tartışmaya zemin yarattığı aşikardır. Bu anlamda Uluslararası İlişkilere alternatif dünyalardan bakmak bize çeşitli faydalar sağlar.

Bu faydaların ne olduklarının bir tartışmasının yanında, gelecekte kurgulanmış öykülerdeki ulusal ve uluslararası siyasi yapılara bakıldığında göze batan en önemli nokta bu tip yapıların geçmiş ya da günümüzdeki yapıların bir tekrarı olduğudur. Bilim kurgu insanlığın gelecekte kuracağı siyasi yapılara bakarken oldukça geçmişe gömülü ve distopik bir karakterdedir. Gelecekte geçen kurgulardaki pek çok insan ya imparatorluklarda ya da teknoloji tarafından güçlendirilmiş otoriter/totaliter rejimlerde yaşamaktadırlar. Bilim Kurgu geleceğin gündelik hayatı ve bilim ve teknolojisi konusunda ciddi vizyonlar geliştirebilirken, konu siyasal, ekonomik, hukuki yapılara geldiği zaman aynı ölçüde yaratıcı olamamaktadır.

Bu çerçevede bildiri bilim kurgunun klasik eserlerinde (edebiyat ya da TV-sinema) siyasi sistem, uluslararası sistem, ekonomik düzen, cinsiyet ilişkileri, din ve toplum/siyaset ilişkileri,

hukuksal düzen, sömürgecilik vb. gibi çeşitli faktörleri ayrı ayrı inceleyerek hem bilim kurgunun bugünün uluslararası ilişkilerini anlamaya nasıl ışık tuttuğunu aktaracak, hem de uluslararası ilişkiler çalışmaları ve eğitimi için bilim kurgudan nasıl yararlanılabileceği konusunda tavsiyelerde bulunacaktır.

Dört Cenaze, Bir Uluslararası Toplum: Devletsel Cenaze Törenleri ve Uluslararası Toplumun Pratiksel Bazda Yeniden Yaratılışı

Deniz Kuru, Dr. Öğr. Üyesi, Türk-Alman Üniversitesi

Devlet liderlerinin ölümleri kamuoyunun yakından takip ettiği ve genelde önemli etkiler yaratan olaylardır. Ortaya çıkardıkları politik sonuçlara ek olarak, bu ölümler, ardından gelen ve her safhası belirli çerçevede gerçekleştirilen cenaze törenleriyle de uzun süreli olarak uluslararası ve ulusal çapta dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın ortaya koyacağı temel nokta, bu törenlerin bizatihi uluslararası toplumun yeniden ortaya konmasında, yaratılmasında oynadıkları özel role yoğunlaşmaktadır. Bu çerçevede teorik olarak son yıllarda önem kazanan uluslararası pratikler-odaklı inceleme açısı, yani pratik dönüş tarafından literatüre kazandırılan önemli bakış açılarından yararlanılacaktır. (international practices, practice turn). Aynı zamanda, ayrı ayrı ülkeler açısından, en önemlisi liderlerinin ardından yas tutmakta olan devletler bağlamında, yoğun bir organizasyon süreci sonucu gerçekleştirilen bu cenaze törenlerin ilgili toplumların uluslararası konumlanışını da yansıtan bir işleve sahip olduğu, çalışmanın diğer ana eksenini oluşturacaktır.

Bu tebliğde zamansal biraradalığı sağlamak açısından yakın dönemin dört önemli cenaze töreni incelenecektir. Bunlar kronolojik sırasıyla İsrail Başbakanı İzhak Rabin'in katli sonrası gerçekleşen tören, Filistin Özerk Yönetimi lideri Yaser Arafat'ın Fransa'da hayatını kaybetmesinin ardından Mısır'da yapılan tören ve Ramallah'ta gömülmesi, Nelson Mandela'nın devlet başkanlığından ayrıldıktan yıllar sonra vefatının ardından yapılan törenler ve aynı şekilde yine federal şansölyelik görevinin sona ermesinden neredeyse yirmi yıl sonra Helmut Kohl'ün ölümü ardından Almanya ve Avrupa Birliği bağlamında gerçekleştirilen cenaze ve anma törenleri olacak.

Çalışmada son yıllarda Uİ literatüründe önemli bir yer elde etmekte olan "uluslararası pratikler" yaklaşımı teorik bir çerçeve sağlayacak. Bu kapsamda, öne çıkan noktalardan biri, daha ziyade alışılmış ve süregelen bir şekilde yürütülen törensel kısımların aslında uluslararası siyasetin kolayca gözardı edilebilen bir temel özelliğini oluşturdukları. Yani, gerçekleşen törenler ve en önemlisi buradaki uluslararası katılım ve bu katılımın düzeyi, her bir durumda o devletin/toplumun uluslararası açıdan nasıl algılandığına dair de önemli bir

ipucu sunuyor. Devletsel törenler olarak bu cenaze törenleri aynı zamanda o ülkenin ne ölçüde uluslararası toplumun içinde yer aldığına ve bu süreçte ilgili müteveffa liderin ne derece rol oynamış olduğuna dair çok yararlı göstergeleri barındırıyor.

Tüm bu öğeler göz önünde bulundurularak, hem genel itibariyle literatürde neredeyse hiç yer bulamamış devletsel cenaze törenleri uluslararası katılım ve rolleri itibariyle ele alınacak, hem de bu bağlamdaki uluslararası pratiklerin, uygulamaların altı çizilerek bu törenlerin teorik bağlamda nasıl ele alınabileceği gösterilecek. Böylece, bu cenaze törenleri üzerinden uluslararası toplumun sürekliliği ve devlet aktörlerinin buradaki konumunun nasıl anlaşılabileceği konuları farklı bir açıdan ele alınmış olacak.

Panel 7B

Uluslararası İlişkilerde Yayın Yapmak-II: Dergilerin Mutfağına Bakış

Uluslararası İlişkiler Dergisi'nde Yayın Yapmak: Rakamlar, Değerlendirme Süreçleri, Örnek Olaylar

Ali Şevket Ovalı, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi

Bu bildiri, katılımcıları Uluslararası İlişkiler Dergisi yayın süreçleri hakkında bilgilendirmeyi ve bu sayede hem yazarları hedef odaklı planlamaya yönlendirmeyi hem de de yayın verimliliklerini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda hazırlanan sunumda, öncelikle Uluslararası İlişkiler Dergisi'ne dair bilgiler ve yıllara ait veriler paylaşılarak katılımcılara dergi hakkında genel bir çerçeve çizme imkanı sunulacaktır. Sunumun ikinci bölümünde katılımcılara dergiye gönderilen makalelerin hangi süreçlerden geçtiği ve bu süreçlerin nasıl işlediği hakkında bilgiler verilecek, son bölümde ise örnek olaylar ile makale gönderiminde hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği tartışılacaktır.

Perceptions Dergisi: Editoryal Değerlendirme Sürecinin Analizi

Birgül Demirtaş, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Bu sunumda, Perceptions dergisine gönderilen makalelerin değerlendirilme kriterleri analiz edilecek ve "red, kabul ya da değişiklik" kararlarının nasıl alındığı incelenecektir. Makalenin editöre ulaştığı andan itibaren hangi editoryal değerlendirme aşamalarından geçtiği anlatılacaktır. Son yıllarda dergiye gönderilen makalelerle ilgili istatistiki bilgiler de paylaşılacaktır. Potansiyel yazarlarla dergiye makale göndermeden önce dikkat edilmesi gereken noktalar paylaşılacaktır. Hakemlerin zıt kararlar vermeleri ya da sürecin uzaması gibi "karmaşık" durumlarda editöryal süreçlerin nasıl işlediği de ayrıca tartışılacaktır.

All Azimuth Tecrübesi: Çevreden Kaliteli Araştırma Yayınlama Mücadelesinin Editoryal Analizi

Ersel Aydınlı, Prof. Dr., Bilkent Üniversitesi

Küresel uluslararası ilişkiler disiplinin en önemli yapısal sorunlarından bir tanesi çevrenin tecrübe bilgi ve kavram potansiyelinin merkeze taşınamıyor olmasıdır. Bu sadece disiplini çevre aleyhine hiyerarşik bir hegemonyaya teslim etmekle kalmayıp aynı zamanda merkezde üretlilen bilgi ve kavramlarında statikleşmesi ve fakir kalmasına dolayısıyla da disiplinin gücünün zayıflamasına yol açmaktadır. Çevrenin bilgi, kavram, üretmesi kadar bunu aktarması çok önem taşımaktadır. All Azimuth dergisi bu maksat için kurulmuş ve bu hedefe yönelik gayret etmektedir. Ancak çevreye has çok büyük yapısal sorunlarla karşılaşılmaktadır. Bu bildiride All Azimuth tecrübesi çerçevesinde kaliteli ve çevre tarafından kabul edilip dinlenebilecek eser üretimi ve yayınlanmasının çevreye has özelliklerinin yapısal bir analizi yapacaktır.

Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi: Avrupa Entegrasyonu Çalışmaları Alanında Bilimsel Dergi Çıkarmak

Sanem Baykal, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

Bu sunumda, 2001 yılından beri yayınlanmakta olan Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi'nin yayın politikası ve editoryal süreçleri hakkında bilgi verilecektir. Türkiye'de Avrupa entegrasyonu çalışmaları alanında çıkan sayılı bilimsel dergi arasında yer alan Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisine yayınlanmak üzere gönderilen çalışmaların tabi tutulduğu değerlendirme süreçleri ve bu süreçlerde karşılaşılan sorunların neler olduğu ve ne şekilde

aşılmaya çalışıldığı hakkında açıklamalarda bulunulacaktır. Sunumda editoryal süreçlerle ilgili örneklere ve son döneme ilişkin istatistiki verilere de yer verilmesi öngörülmektedir.

Panel 7D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-V

Yeni Savaşlardan Melez Savaşa: Rakip mi Tamamlayıcı mı?

Hasan Deniz Pekşen, Öğr. Gör., Okan Üniversitesi

Savaş çalışmaları literatürüne 1991 sonrasında etki etmeye başlayan ve 'yeni savaşlar' başlığında toplanabilecek çalışmalar, silahlı çatışmaların Soğuk Savaş sonrası dönüşümüne karşı küçümsenmeyecek bir katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte özellikle ABD'nin Irak işgalini izleyen dönemde yeni savaşlar çalışmalarının bazı tezleri gerilemeye başlamıştır. Bu sürece paralel şekilde 'melez savaşlar' başlığında toplanabilecek incelemeler, söz konusu dönüşümde daha sık başvurulan çalışmalar üretmeye başlamış ve Ukrayna krizi sonrasında temel bir yer edinmeye başlamıştır. Yukarıdaki bilgiler ışığında yeni savaşlar ve melez savaşlar yaklaşımlarının farklarını sorgulamak ve tartışmaya açmak, söz konusu iki yeni alanın uluslararası ilişkiler disiplininde kazanmakta oldukları konumu anlamak açısından faydalı olacaktır.

Bu bağlamda bildiride hem bu iki yeni çalışma alanını daha önce tanışmamış olanlara tanıtmak hem de bu vesile ile söz konusu iki yaklaşımın savaşların dönüşümüne dair öncüllerinin birbirleri ile çeliştiğini mi, yoksa birbirlerini tamamladığını mı tartışmak mümkün olabilecektir.

Çatışma Sonrası Ülkelerde Güvenlik Kurumlarının Yeniden Yapılandırılması: Afganistan ve Irak

Cenker Korhan Demir, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi

Bu çalışma ile çatışma sonrası ülkelerde güvenlik kurumlarının yeniden yapılandırılması ele alınacaktır. Afganistan ve Irak ordularının yeniden yapılandırılma süreçlerinin inceleneceği bu araştırmada söz konusu kurumlarda yürütülen profesyonelleşme ve kurumsallaşma faaliyetleri tartışılacaktır.

İç çatışmalar sebebiyle yönetilemez hale gelmiş devletlerin kurumlarının yeniden yapılandırılması süreci uzun ve birbiriyle ilişkili birçok faaliyeti içinde barındırır. Bir bakış açısıyla çatışma sonrası devletlerin yeniden inşa süreci olarak değerlendirilebilecek bu faaliyetler güvenlik endişelerinin bulunduğu ortamlarda başarılı olamazlar. Bu nedenle yeniden yapılandırma faaliyetleri güvenli ortamlarda ve yerel ile uluslararası ihtiyaç ve beklentilerin dengelendiği plan ve uygulamalarla ancak başarılı olabileceklerdir. Fakat söz konusu zayıf devletler güçlü kurumsal yapılara ve finansal kaynaklara sahip olmadıklarından, karşılaştıkları güvenlik tehditlerine tek başlarına etkili olarak cevap verememekte ve güvenlik sektöründe arzu ettikleri reformu gerçekleştirememektedirler.

Güvenlik sorunları yaşayan devletlerin bunlarla mücadeledeki başarısızlıkları ya da yetersizlikleri tehdidin bölgesel ve uluslararası düzeylerde hissedilmesine ve devamında çatışma bölgelerinin çok uluslu müdahalelere açık hale gelmesine neden olmaktadır. Öte yandan, bu ülkelere yapılan askeri müdahaleler her ne kadar kısa vadede başarılı gibi gözükse de uzun süreli bir barış ortamının sağlanmasında yeterli olmamaktadırlar. Sadece güvenlik alanında değil Batılı anlayışla yapılan kurumsal reform çalışmalarının dahi çoğu zaman uygulama alanında karşılık bulamadığı dikkat çekmektedir.

Bu ülkelerin sorunlarının kalıcı olarak giderilebilmesi ve sürdürülebilir bir barış ortamının sağlanması ancak ilgili devletlerin kendi gayretleri ile buldukları çözüm yöntemleri ile mümkün olabilecektir. Yerelin kendine has özelliklerini dikkate almayan yeniden yapılandırılma faaliyetleri, inşa edilen yeni kurumlar ya da uygulamaların kendileri yeni sorunların sebebi haline gelebileceklerdir. Bu nedenle, güvenlik kurumların inşa edilmesi/yeniden yapılandırılması/reformu süreci, çatışmaların halen devam ettiği bir ortamda yerel ihtiyaç ve beklentiler ile reformu yürüten devletlerin çıkarlarının çoğu zaman çatıştığı bir ortamda sürdürülmek durumunda kalmaktadır.

Bu çalışmada, çatışma sonrası ülkelerde orduların yeniden yapılandırılması sürecinde uluslararası toplumun ve ilgili ülkelerin elde ettikleri başarılar ve yaşadıkları sorunlar Afganistan ve Irak örneklerinde incelenecektir. Afganistan ve Irak, yaşanan çatışma ortamı, çatışmaların sebepleri, uluslararası müdahale ve sonrasındaki yapılandırma faaliyetleri açısından birbirine benzer olduğu kadar kendine has özellikler ve farklılıklara sahiptirler.

Bunları sorgulayan bu araştırmanın amaçlarına ulaşmak için Afganistan ve Irak'da yeniden yapılandırma sürecinde görev yapan kişilerle (asker/jandarma/polis/sivil) mülakatlar yapılarak birincil kaynaklardan araştırma sorularına cevaplar bulunmaya çalışılacaktır. İlgili literatürde her ne kadar çatışma sonrası ülkelerde yeniden yapılandırma ya da güvenlik reformu gibi konular yeterince tartışılmış olsa da birincil kaynaklardan elde edilen verilere dayalı

analizlerin azlığı dikkat çekmektedir. Bu araştırma, bu yönüyle alandaki bir boşluğu doldurma gayretinde olacaktır.

Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamlarına İlişkin Kavramsal Bir Analiz: IŞİD

Mehmet Kurum, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi

Teröristlerin "güvenli ortamları" kavramı 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında ABD'nin teröre karşı savaş bağlamında dünyanın neresinde olursa olsun teröristlerin barınabilecekleri bölgelerin yok edilmesi kapsamında ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda "teröristlerin güvenli barınakları" ile ilgili genel kabul gören yaklaşımlarda; "güvenli barınaklar" fiziki bir alan olarak tanımlanarak sponsorluk, destek, liderlik, finans, komuta, kontrol, haberleşme vb. hususlardan ayrı olarak ele alınmış ve bu ayrıma ilave olarak demokratik, fiziki, ideolojik ve sanal alanların karakteristik özellikleri eklemlenerek çeşitli şekillerde kavramsallaştırmalar yapılmıştır. Bu şekildeki kavramsallaştırmalarda, kavram ile ilgili belirsizlikler ve sübjektif yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

Söz konusu belirsizlikler ile subjektiflikleri ortadan kaldırmak amacıyla bu çalışmada terörist örgütlerin güvenli ortamları; "terörist örgütlerin başlangıçta bir grup hâline gelmesini ve sonrasında grup olarak varlığını devam ettirmesine olanak sağlayan grup süreçleri ile dinamiklerini de içine alan, örgütün amaç ve hedeflerine hizmet eden bütün faaliyetlerini gerçekleştirmek için istismar ettiği/kullandığı ortamlar" şeklindeki tanım kapsamında ele alınmıştır. Bu tanımlama kapsamında geliştirilen yaklaşıma göre, terörist örgütlerin öncelikle amaç ve ideolojileri ile tanımladıkları düşmanlarına göre bilişsel güvenli ortamlarının oluştuğu, düşman olarak tanımlanan aktör/aktörlerin ya da kitle/kitlelerin durumları ile organizasyon yapı ve faaliyet alanlarına bağlı olarak fiziki güvenli ortamlarının ortaya çıktığı, kullanılan fiziki güvenli ortamlara göre de finansal, siber ve hukuki güvenli ortamların şekillendiği varsayılmıştır.[1] Terörist örgütlere karşı yapılan mücadelelerde güvenli ortamlarının analitik anlamda analiz edilerek hedef alınması, örgütlerin hem organizasyonel hem de operasyonel kapasitelerinin zayıflatılmasında ve sınırlandırılmasında aynı zamanda önleyici strateji ve taktiklerin geliştirilmesinde önemli bir yaklaşım sunacaktır.

[1] Terörist örgütlerin güvenli ortamlarına ilişkin tanımlama ve yaklaşım Mehmet Kurum'un (2017) "Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamları ve PKK" adlı kitabından alınmıştır.

Bu çalışmada terörist örgütlerin güvenli ortamlarına ilişkin geliştirilmiş olan yaklaşım; 2013 yılında Suriye'de iç çatışmalar ile başlayan süreçte Irak ve Suriye başta olmak üzere Ortadoğu ve Afrika ülkeleri ile Afganistan ve Pakistan gibi farklı bölgelerde ortaya çıkan ve Avrupa dahil olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde terör saldırıları gerçekleştiren IŞİD (Irak Şam İslam Devleti) terörist örgütüne uygulanacaktır. IŞİD'in farklı bölgelerde ve çeşitli seviyelerde güvenli ortamları nasıl oluşturup kullandığının analitik olarak bilişsel, fiziki, finansal, siber ve hukuki güvenli ortamlar kapsamında analiz edilmesi, örgütün güvenli ortamlarının organizasyonel ve operasyonel kapasitesi üzerinde nasıl bir etki yarattığı ortaya konulabilecektir. Ayrıca IŞİD'in bir anda çeşitli ülkelerden gelen yasadışı savaşçılar ile Irak ve Suriye'de bir anda önemli bir oranda toprak elde etmesi ve sonrasında mevcut durumda elde ettiği toprakları kaybederek özellikle fiziki güvenli ortamlarının sınırlanması, örgütün hem diğer güvenli ortamları hem de organizasyonel ve operasyonel kapasiteleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir.

IŞİD bağlamında terörist örgütlerin güvenli ortamları ile kapasiteleri arasındaki ilişkilerin analiz edilerek ortaya konulması, IŞİD'in yanında başka terörist örgütlere karşı yürütülen mücadelelerde daha kapsamlı ve etki yaratan mücadele strateji ile taktiklerin geliştirilmesinde yol gösterici olacaktır.

İç Savaştan Devlet Başkanlığı Seçimine: Birleşmiş Milletler Liberya Misyonunun Güvenlik Reformundaki Rolü

Engin Avcı, Dr., Jandarma Sahil Güvenlik Akademisi

Geçtiğimiz yılın son günlerinde Batı Afrika ülkesi Liberya'da bir süredir devam eden devlet başkanlığı seçimlerini eski futbol yıldızı George Weah'ın kazanması, 1990'lardan itibaren iç savaş ve istikrarsızlıklarla boğuşan Liberya için yeni bir umut ışığı olabilecek potansiyele sahip bulunuyor.

Liberya, Batı Afrika'dan Amerikaya götürülerek köleleştirilen Afrikalıların özgürleştikten sonra geri dönerek kurduğu ve 1847'de bağımsızlığına kavuşan bir ülkedir. "Özgürler ülkesi" olarak anılsa da kuruluşundan itibaren ABD ile yakın bir ilişki içinde bulunan Liberya'da 1989 yılında başlayan, üç farklı grubun müdahil olduğu iç savaş ülkeyi günümüze kadar süregelen bir istikrarsızlığa sürüklemiştir. 1985 yılında halefini yok ederek devlet başkanlığına seçilen eski bir başçavuş olan Samuel K.Doe'nun 1989 yılında Prince Johnson liderdiğindeki bir grup tarafından ele geçirilerek işkenceyle öldürülmesi ve infaz görüntülerinin kamuoyuna dağıtılması ülkedeki şiddetin boyutlarını anlatmak açısından önemlidir.

1995'te üç farklı grup arasında çatışmaları sona erdiren barış anlaşmasından sonra 1997'de devlet başkanı seçilen Charles Taylor da ülkeye istikrarı getirememiştir. Taylor daha sonra başkanlığı süresince işlediği eylemler nedeniyle savaş suçlusu olarak yargılanacak ve hüküm giyecektir. Liberya'da 2001 yılında iç savaş yeniden patlak vermiştir. Önce Afrika Birliği ve ardından 2003 yılında BM Barış Gücü askerleri Liberya'ya intikal ederek çatışmaları sona erdirmiştir. 2005 yılındaki seçimlerde Afrika'nın ilk kadın devlet başkanı olarak göreve gelen Ellen Johnson Sirleaf, 2011 yılında tekrar devlet başkanı seçilmiş ve ülkede görece bir istikrar sağlanabilmiştir. Fakat ülke 2014 yılında Ebole ile yeniden sarsılmış ve güvenlik reformu sekteye uğramıştır. 2016 yılında Ebola tehdidinin tamamen sona ermesi ile birlikte, BM Güvenlik Konseyinin kararı ile 2017 yılından itibaren aşamalı olaak BM Misyonu (UNMIL)'nun küçültülmesi ve 2018 yılı içerisinde görevin tamamen sona erdirilmesi planlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, barışı koruma harekatı kapsamında 2003 yılından itibaren faaliyet gösteren BM Liberya Misyonu'nun (UNMIL) güvenlik sektörü alanındaki çalışmalarını incelemektir. Bu kapsamda, öncelikle ülkede iç savaşa yol açan dinamikler ve tarihsel süreç irdelenecek, daha sonra 2003 yılından günümüze Misyon'un güvenlik reformuna ve ülkenin istikrarına sağladığı katkılar ortaya konulacaktır. Araştırma, açık kaynaktan derlenen verilere ilave olarak 2016 yılında BM Liberya Misyonu'nda görevli olan ve saha görevleri de icra eden araştırmacının gözlemleri ile görev bölgesinde yapmış olduğu yüzyüze görüşmelere dayanmaktadır. Araştırma sonucunda Türk uluslararası ilişkiler yazınında oldukça kısıtlı olan Afrika araştırmalarına Liberya ile ilgili bir katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Panel 8A

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-V: Uluslararası İlişkiler ve Cinsiyet

Uluslararası İlişkiler ve Kadın

Özlem Özdemir, Dr., Jandarma Genel Komutanlığı

Feministler, ulusal/uluslararası güvenlik, terör ya da uluslararası ilişkilerin "yüksek politika" (high politics) içinde yer alan en maskülen niteliğe sahip alan olarak değerlendirmektedirler. Bu alanlarda önde gelen siyasetçilerin, diplomatların ve askerlerin çoğunlukla erkek olduğu

görülmektedir. Kamusal alanda söz sahibi erkek güç, iktidar, korumacı, otorite, akıl ve mantık ile özdeşleştirilmektedir. Kadınlar ise korunmaya muhtaç, duygusal, hassas ve zayıf olarak nitelenmektedirler. Bunun en büyük sebebi, ataerkil yapının kadını özel alan içinde daha çok anne ve eş rollerinde değerlendirmesidir. Feministlerin eleştirdiği nokta tam da burada ortaya çıkmaktadır. Erkeğin korumacı, kadının da korunan olarak gösterilmesi, uluslararası ilişkilerde kadının ikincil konumunu pekiştirmekte ve bu alanda (güvenlik, terör, devlet, çatışma, savaş) söz sahibi olmalarını kısıtlamaktadır. Kadınların bu alanda çok fazla söz sahibi olmaması onların güvenliğinin ve tehdit algılarının da arka plana itilmesine neden olmaktadır.

Feministler kimin güvenliğinin garanti edileceğiyle de ilgilenilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Feministlerin güvenliğe ilişkin söylemleri ulusal/uluslararası sistemden ziyade insani güvenlik ile başlaması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu nedenle, feministler insani güvenlikle ilgili iki konu üzerinde durmaktadır. Birincisi, kadınların güvenliklerinin nasıl ihlal edildiği, ikincisi ise, kadınları ikincil olarak konumlandırılarak güvenlik ile ilgili konularda söz sahibi olmalarını engelleyen ataerkil yapı. Her iki sorunla da yakından ilgilenen Birleşmiş Milletler, kadınların güvenliğini sağlamak ve karar alma süreçlerine katılmalarını sağlayarak ataerkil yapıyı en aza indirmek için taraf devletlerin alması gereken önlemleri ilgili sözleşmelerde yer vermiştir. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi, Güvenlik Konseyi'nin 1325 sayılı Kararı: Kadınlar, Barış ve Güvenlik, Addis Ababa Deklerasyonu, Mülteci Kadınların Korunmasına Yönelik Prensipler, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Roma Statüsü gibi karar, prensip ve sözleşmeler ilk akla gelenler arasında yer almaktadır. Ancak, feministler tarafından getirilen en büyük eleştiri, sözleşme, karar ya da bildirilerin kadınları korunmaya muhtaç olarak yansıtmaları ya da taraf devletler tarafından uygulanabilirliğinin çok az olduğu üzerinedir.

Bu nedenlerden dolayı kadınların söz sahibi olarak kendilerini daha iyi anlatabilmeleri için uluslararası alanda karar verme süreçlerine aktif olarak katılmaları gerekmektedir. Kadınların alana katkısıyla uluslararası ilişkiler alanına eleştirel bir bakış açısı ortaya koyulacaktır. Ayrıca kadınlar, savaş, çatışma, barış, devlet inşası ve güvenlik gibi alanlara kadın bakış açısını ve deneyimlerini ekleyerek daha yaşanabilir bir hale getirebileceklerdir. Feminist yaklaşımlarla birlikte uluslararası ilişkiler alanında kadın aktörlerin sayısının artması da uygulamaya ilişkin önemli bir gelişme olarak adlandırılabilir.

Günümüzde uluslararası ilişkiler eğitiminin verildiği kurumlarda, feminist uluslararası ilişkileri ve kadın çalışmalarını konu alan derslerin ve bu alanlardaki araştırma projelerinin sayısının artması çok önemlidir. Böylece, uluslararası ilişkileri sadece devletlerden, devletin güvenliği olarak gören bakış açısı da sorgulanmış olacaktır. Feminist kuramlar, uluslararası

ilişkilerin daha açıklayıcı, kapsayıcı ve sorun çözücü olmasının sağlanmasında ortaya çıkan yeni kuram, görüş, düşünce, konu ve yaklaşımların da disipline eklenmesi gerektiği üzerinde özellikle durmaktadır. Günümüzde uluslararası ilişkilerin her alanına yönelik feminist bakış açısıyla yapılmış çalışmaların olduğu ve bunların disipline yeni bir dinamizm kattığı, dolayısıyla feminizmin uluslararası ilişkilerdeki yerinin artık yadsınamayacağı bir gerçektir. Bu nedenle, uluslararası ilişkilerde feminist yaklaşımların sorunları ve disipline katkıları gibi derslerin olması gerektiği düşünülmelidir.

Masada Neden Daha Fazla Kadın? Feminist Yaklaşımlar ve Siyasete Kadın Katılımının Olası Farklı Açıklamaları

Duygu Öztürk, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi

İnternette "kadın politikacılar," "kadın siyasi liderler," "kadınlar ve politika" gibi anahtar kelimelerle hızlı bir araştırma yapınca, bir tarafta bu zamana kadar gelmiş geçmiş dünyanın en güçlü kadın liderleri listeleyen sayfalar, diğer tarafta da siyasette neden daha fazla kadın ve/veya kadın lider olması gerektiğini açıklamaya çalışan sayfalar öncelikli olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde, bilimsel yayınlar arasında da benzer bir araştırma, daha fazla kadının siyasette yer alması gerektiğini gösteren teorik ve vaka incelemelerinden oluşan çalışmaların oldukça önemli sayıda olduğunu göstermektedir. Siyasette daha fazla kadın olması gerektiğini savunan yaklaşımlar "feminist yaklaşımlar," "toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı" gibi kavramsallaştırmalar ile bir şemsiye altında toplanabilmektedir. Her ne kadar, hepsinin amacı sonuçta 'masa'daki kadın sayısının artması olsa da, bu amacı oldukça farklı sebepler ve sonuç beklentileri ile açıklayabilmektedirler. Yani, bu yaklaşımlar "neden masada daha fazla kadın olmalı?" ve "siyasette daha fazla kadın olursa neler olabilir?" sorularına farklı cevaplar üretebilmektedirler. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, kadınları küresel siyasetin önemli aktörleri olarak gören ve bu bakış açısını yaygınlaştırmaya çalışan yaklaşımların uluslararası ilişkilere sunmakta olduğu katkıların belirtilen iki soru etrafında incelenmesidir. Böylece küresel ve yerel siyasette kadın temsilinin artmasını destekleyen yaklaşımların hangi sebeplerle ve sonuç beklentileri ile bu bakış açısını savundukları sunulmakta, aralarında benzerliklere ek olarak var olan önemli farklılıklar gösterilmekte ve literatürde baskın şekilde kabul gören uluslararası ilişkiler teorileri ile nasıl konuştukları tartışılmaktadır.

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler Disiplininde Kadın Akademisyen Olmak

Zuhal Yeşilyurt Gündüz, Prof. Dr., TED Üniversitesi; Birgül Demirtaş, Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi

Türkiye'de Uluslararası İlişkiler bölümlerinde akademiyanın ilk basamaklarında kadınların sayısı azımsanmayacak orandayken, ünvanlar yükseldikçe kadınların sayısı azalmaktadır. Bu sunumda, 10 yarı yapılandırılmış mülakata ve Türkiye'de ilgili bölümdeki tüm kadın akademisyenlere gönderilecek online anket yardımıyla kadın akademisyenlerin deneyimleri analiz edilecektir. Kadın akademisyenler, erkek meslektaşlarıyla aynı çalışma imkanlarına sahip midir? Atamalarda, yükseltmelerde ve idari görevlerin belirrlenmesinde eşit kriterler uygulanmakta mıdır? Büyükşehirlerde çalışan kadın akademisyenlerle Anadolu'daki üniversitelerde çalışan kadın akademisyenler arasında çalışma şartları açısından bir fark var mıdır? Bildiride bu sorulara cevap bulunmaya çalışılacaktır.

Ulus-ötesi Silahlı Çatışmalar ve Cinsel Saldırı Suçları: Suriye Savaşı ve DEAŞ Örneği

Gözde Turan, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

Savaşların değişen nitelikleri ve yapısı sonucunda, Uluslararası İlişkiler Disiplini ve Uluslararası Hukuk, "savaş" kavramına farklı çerçevelerden bakmaya başlamıştır. Günümüzde artık "savaş" terimi yerine "silahlı çatışma" terimi daha yaygın olarak kullanılmakla birlikte, hangi durumların "silahlı çatışma" "şiddet" "barış" gibi kavramları ifade ettikleri de halen tartışılmaya devam etmektedir. Bu çalışma, "çatışma/barış" "güvenlik" ve "toplumsal cinsiyet/cinsel saldırı suçları" kavramlarının, hem Uluslararası İlişkiler Disiplini çerçevesinde hem de Uluslararası Hukuk bağlamında yeniden gözden geçirilmesi gerektiği savıyla yola çıkmaktadır. Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin, ulus-ötesi çatışmalar sözkonusu olduğunda başarısız ve etkisiz tutumunun nedeni, uluslararası hukukun ve uluslararası suçların ulus-ötesi çatışmalar için yetersiz ve donanımsız kalmasıdır. Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde halen yargılanması devam eden davalarda Yugoslavya Ceza Mahkemesi ve Ruanda Ceza Mahkemesi yargılamalarında alınan kararlar emsal karar olarak takip edilmektedir. Buna göre, Yugoslavya ve Ruanda örneklerindeki "etnik çatışma" unsurunun günümüzdeki çatışmaların da temel özelliği olduğu varsayımıyla hareket edilmekte, ve bu çatışmalar sırasında ortaya çıkan cinsel saldırı suçlarının da – tıpkı Yugoslavya ve Ruanda'da olduğu gibi – "etnik" saiklerle gerçekleştirildiği öne sürülmektedir. Oysa, günümüzdeki çatışmaların tümü "etnik" çatışma özelliği taşımamaktadır. Uluslararası hükümetler arası ve hükümetler-dışı örgütlerin bu çatışmalara 20. Yüzyılda görülen özellikleri atfetmeleri ve 20.yüzyıl örneklerini takip ederek tanımlama yapmaları yanlış analizlere ve

hatalı çözüm önerilerine yol açmaktadır. Uluslararası toplumun ve bu toplumu temsil ettiği iddiasında olan kurum ve örgütlerin eksiklikleri ve engelleri, Suriye eksenli çatışma sırasında DEAŞ terör örgütü üyelerinin işledikleri cinsel saldırı suçları örnek olayından hareketle sergilenecektir.

Panel 8B

Uluslararası İlişkilerde Bölge Çalışmaları-IV: Türkiye Çalışmaları

Türkiye Çalışmaları Merkezlerini Haritalandırmak

Muzaffer Şenel, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Şehir Üniversitesi

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve dünyada bulunan Türkiye üzerine çalışmalara odaklanan üniversiteler bünyesinde yer alan uygulama ve araştırma merkezlerinin mevcut durumunu genel hatlarıyla özetlemek, dünyada öne çıkan örnekleri ile kıyaslamak ve Türkiye Çalışmaları Merkezlerinin dünyadaki ve Türkiye'deki örneklerini eleştirel bir gözle mercek altına almaktır. Ülkemizde bulunan Türkiye çalışmaları araştırma merkezlerinin karşılaştığı problemler ve niçin araştırma gündemi oluşturamadıklarının nedenleri tartışılacaktır. Sonuç bölümü ileride kurulacak merkezler için bazı öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Devlet ve vakıf üniversitelerindeki Türkiye Çalışmaları merkezlerinin genel bir listesi çıkarılarak faal olanlar tespit edilip merkez yöneticileri ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yapılması planlanmaktadır. Bu çalışmanın Uluslararası İlişkiler disiplinine en öenmli katkısı ülkemiz özelinde ülkemize dair çalışmalara yoğunlaşan merkezlerin durumunu ortaya koymak ve daha iyi işleyen çalışma merkezleri için ön çalışma yapmaktır.

Bir Yumuşak Güç Unsuru Olarak Sınır-Aşan Eğitim ve ABD'deki Türkiye Çalışmaları Merkezleri

Helin Sarı Ertem, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Bu araştırma, ABD'deki Türkiye Çalışmaları Merkezleri'ni incelemeyi ve bu merkezlerin işleyiş şekilleri, mali kaynakları ve eğer mevcutsa, Ankara ile olan diyaloglarını ele almayı amaçlamaktadır. ABD'de Türkiye odaklı çok sayıda düşünce kuruluşu da vardır ancak

çalışmanın temel hedefi ülkede üniversiteler bünyesinde yer alan Türkiye Çalışmaları Merkezleri'ni incelemek, onlarla ilgili temel verilere ulaşmak ve bu sayede Türkiye'deki örnekleriyle karşılaştırma yapma olanağı bulmaktır. Bilindiği üzere eğitim ve araştırma kurumları çağımızın yeni dış politika aktörleri arasında sayılmakta (McGill Peterson 2014, Metzgar 2015, Öktem 2015) ve bu kurumların bir kısmı kolaylıkla politize olabilmektedir. Bu gerçekler ışığında Ankara'nın ABD'deki Türkiye Çalışmaları Merkezleri ile ilişkilerini "sınır aşan eğitim" (Knight 2005, 2006 ve 2014) ve "yumuşak güç" olma iddiası çerçevesinde nasıl değerlendirdiği araştırmamızın temel sorularından biridir. Araştırma sonucunda elde edilecek veriler ışığında 2000'li yıllarda ABD'deki bu merkezlerin sayısında, niteliğinde ve mali kaynaklarında meydana gelen değişiklikler ve bu değişikliklerin nedenleri ortaya koyulabilecek ve Türkiye Çalışmaları Merkezleri'nin genel yapısı ve gelecekteki durumları ile ilgili tespitlere katkı sağlanacaktır.

Türkiye'de 'Diaspora' Çalışmaları: Bir Analiz Çerçevesi

Radiye Funda Çamkıran Karadeniz, Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi

Türkiye ve dünyadaki Türkiye üzerine çalışmalara odaklanan üniversiteler bünyesinde faaliyet gösteren uygulama ve araştırma merkezlerinin mevcut durumunu analiz edip dünyadaki örnekleri ile kıyaslamak amacındaki panel kapsamında bu çalışma Türkiye'deki diaspora çalışmalarını içeren araştırma merkezlerini inceleyecektir. Bunun için öncelikle 'diaspora' kavramının nasıl tanımlandığını analiz edecektir. Aksel(2016) ve Öktem(2014)'in altını çizdiği gibi son yıllarda Türkiye'de diaspora söylemi dönüşüm geçirmektedir. Diaspora çalışmalarını kategorize ederken Öktem'in modelinden faydalanılacaktır. Çalışma ikinci olarak bu çerçevede oluşturulan kategoriler bağlamında diaspora çalışmalarının Türkiye'deki üniversiteler bünyesinde hangi araştırma merkezleri çerçevesinde ele alındığını inceleyecektir. Son olarak ise, Gamlen ve diğerlerinin (2013 ve 2017) çalışmasında ortaya koyduğu kuramsal model ışığında Türkiye'de diaspora çalışmalarının son yıllarda neden yükselişe geçtiğini analiz ederek, dünyadaki örnekleri ile karşılaştırıldığında bu araştırma merkezlerinin hangi alanlarda eksiklikleri olduğunu irdeleyecektir.

Post-Sovyet Ülkelerde Türkiye Çalışmaları

Vügar İmanbeyli, Doç. Dr., İstanbul Şehir Üniversitesi

Köklü ve sistematik Türkiye araştırmaları geleneğine sahip olan Sovyetler 1991'de çökse de, post-Sovyet ülkelerde sözkonusu çalışmalar devam etmektedir. Bu bildirinin amacı, post-Sovyet ülkelerde mevcut Türkiye çalışmalarının genel çerçevesini tartışmaya açmaktır. Bu

bağlamda, bildiride mevzubahis ülkelerdeki Türkiye çalışmalarının durumu, eğitim programlarının içeriği, araştırma merkezlerinin gündemi, alandaki uzman havuzu, son trendler gibi hususlara değinilecek ve şu soruların cevabı aranacaktır: Post-Sovyet ülkeler, Türkiye'yi nasıl çalışıyor? Nasıl öğretiyor? Ve nasıl bilgileniyorlar? Bilgi kaynakları nelerdir? Araştırma ve tartışmalarda hangi konulara önem verilmektedir? Teorik ve kavramsal düzlemde Türkiye çalışmalarına nasıl katkı sağlıyorlar? Dünyanın diğer bölgeler ile mukayese mümkün mü?

Panel 8D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VI: Göç ve Vatandaşlık

Düzensiz Göç: Uluslararası İlişkilerde Yeni Bir İşbirliği Konusu

H. Deniz Genç, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi

Dünyada ekonomik, hukuki, siyasi, toplumsal, teknolojik, vb. bütün süreçlerin karmaşıklaştığı ve birbirine bağımlı hale geldiği, ulusal sınırları aşan etkileşimlerin hiç olmadığı kadar arttığı bir dönemi tecrübe ediyoruz. Üretim sistemleri ve mali transferlerden, bilginin medya ağları aracılığıyla dünya çapında yaygınlaşmasına, malların, hizmetlerin ve işçi, turist, göçmen veya sığınmacı olsunlar insanların gittikçe artan hacimlerle sınırları aştığına tanık oluyoruz. Dünya büyük bir değişim geçiriyor ve ilişkiler yeniden şekilleniyor. Uluslararası göç de hem değişiyor hem de değiştiriyor. Yaşadığımız çağı 'göçler çağı' olarak adlandıran Castles ve Miller (2003: 7) uluslararası göç yazınının vazgeçilmez parçası haline gelmiş olan çalışmalarında "uluslararası göç, dünyanın her yerinde siyaseti ve toplumları yeniden şekillendiren ulusaşırı bir devrimin parçasıdır" diye not düşüyorlar. Geçtiğimiz yıllarda uluslararası göç üzerine yapılan araştırmaları ve yazılan yazıları incelediğimizde hemen hepsinin günümüzdeki göç hareketlerini ve uluslararası göçün niteliğindeki ve niceliğindeki değişimleri küreselleşme ile ilişkilendirerek açıkladıklarını ve tartıştıklarını görüyoruz.

Küreselleşmeyi ve bu olgu ile uluslararası göç arasındaki ilişkiyi irdeleyerek başlayan bu bildiri, küreselleşen dünyada düzensiz göçün nasıl ana uluslararası göç akımlardan biri haline geldiğini ve devletlerin bu göç türü ile mücadelelerini uluslararası işbirliklerine ne şekilde taşıdıklarını incelemektedir.

Bildiride kısaca tartışıldığı gibi, küreselleşme göçün niteliğini ve niceliğini değiştirmekte, bu değişimler karşısında göç hareketlerinin hedefinde olan devletlerin kısıtlayıcı politikalara yönelmeleri, uluslararası göçü düzensizleştirmektedir. Öte yandan, ülkelerine yönelen göçü düzenlemek, kontrol etmek ve düzensiz göçü engellemek isteyen devletlerin uluslararası

ilişkilerinde bu konuyu gündeme getirmeleri, uluslararası göçü uluslararası ilişkilerde en önemli işbirliği veya çalışma konularından biri haline getirmiştir. Bu konuda özellikle bölgesel işbirlikleri önem kazanmıştır.

Bu şekilde, bildirinin ilk bölümü küreselleşme olgusunu açıklayan ve tartışan farklı düşünce ekollerine yer vermekte, bu bölümü küreselleşme ile uluslararası göç arasındaki ilişkiyi inceleyen ikinci bölüm izlemektedir. Bildiri, düzensiz göç olgusunu, nedenlerini, olguya dair kavramları ve nasıl ölçüldüğünü açıklayan üçüncü bölümü izleyen, olgu ile mücadelenin uluslararası işbirliklerine ve uluslararası ilişkilere nasıl taşındığını tartışan dördüncü bölümle sonlanmaktadır.

1951 Uluslararası Göç Olgusuna Etkisi Cenevre Konvansiyonu'nun

Melih Görgün, Dr. Öğr. Üyesi, Yeditepe Üniversitesi

Göç olgusu, uluslararası ilişkiler disiplininde her zaman büyük bir öneme sahip olmuştur. Tarihi, insanlık tarihi kadar eski olan göç hareketleri, küreselleşen dünya sisteminin de etkisi ile yirminci ve yirmibirinci yüzyıllarda giderek hız kazanmıştır. Yirminci yüzyıl içinde, uluslararası sistemde büyük değişikliklere sebep olan olan iki büyük dünya savaşı, bölgesel çatışmalar, toplumsal değişimler, teknoloji, iletişim ve ulaşım alanlarındaki gelişmeler, ekonomik eşitsizlikler, insanların yaşadığı coğrafyayı bazen gönüllü olarak bazen de zorla terketmsine sebep olmuştur. Bir başka ifade ile, ekonomik, siyasi ve sosyal birçok neden, hem göç edenleri hem de göç alıp veren ülkeleri çok yoğun şekilde etkilemiştir. Uluslararası ilişkiler ve göç literatürü içinde büyük bir öneme sahip olan "mülteci" kavramı genellikle "zorunlu göç" ile ilişkilendirilir. Göç hareketi kimi zaman gönüllü, yani bireyin ya da bireylerin rızaları ile gerçekleşirken, kimi zaman da mecbur kalındığı için gerçekleşir. İşte tam bu noktada 1951 tarihi büyük önem taşır. Bu çalışmada, 1951 tarihinde gerçekleştirilmiş olan, devletlerin ve göç konusuna muhattap olan bireylerin hak ve yükümlülüklerini tanımlayan Cenevre Konvansiyonu'nun uluslararası göç ve uluslararası ilişkiler açısından önemi araştırılacaktır.

Vatandaşlık Normları ve Siyasi Katılım: Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma

Cerem I. Cenker, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi; Didem Çakmaklı, Dr. Öğr. Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi

Hem eski hem de yeni demokrasiler bağlamında yapılan çalışmalar, vatandaşların siyasi katılım araçlarının son yıllarda arttığını göstermektedir. Bir dizi çalışma, bu artışı, vatandaşlık normlarının "görev-temelli vatandaşlıktan" "aktif vatandaşlığa" doğru değişiminin açıkladığını öne sürmektedir. Bu çalışmalardan esinlenen araştırmamızın temel sorusu farklı vatandaşlık normlarının farklı siyasi katılım modelleri oluşturup oluşturmadığı ile alakalıdır. Bu amaçla, Uluslararası Toplumsal Anket Programı'nın (International Social Survey Program) 2004 ve 2014 verileri, yirmi-altı ülke için incelenecektir. Böylelikle, vatandaşlık normları ve siyasi katılım arasındaki ilişki, karşılaştırmalı şekilde ele alınacaktır.

Türkiye'de Göç Rejimi

Enes Ayaşlı, Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi; Berk Esen, Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi

Göç, Soğuk Savaş sonrası dönemde çatışmaların tırmanması sonucu oluşan konjonktür dahilinde, ulusal ve uluslararası akademinin sıkça çalışılan konularından biri haline gelmiştir. Göç dalgalarının sebepleri ve hükümetlerin uyguladıkları mülteci acil durum müdahale stratejileri literatürün kayda değer bir kısmını teşkil etse de, devletlerin farklı etnik ve dini gruplardan olan mültecilere yönelik değişik tavrı ve bu tavrı politika belirlemeye olan etkisi yeterince çalışılmamıştır. Halbuki, birçok hükümet mültecilere yönelik politikalarını belirlerken sadece konjonktürel faktörlerden etkilenmemektedir. Bu çalışma, Türkiye örneği özelinde, devletin farklı mülteci gruplarına yönelik türlü politikalarını etkileyen faktörleri ve bu faktörlerin resmi politikalara olan etkisini araştırmaktadır. Son 30 yılda Türkiye, çatışma bölgelerine olan jeopolitik yakınlığı münasebetiyle, yüzbinlerce mülteci ve göçmen için geçiş ya da ev sahibi ülke görevi üstlenmiştir. Bu nedenden ötürü, göç çalışmaları açısından Türkiye çok önemli bir örnek vaka olma özelliğini taşımaktadır. Konunun önemi, Suriye İç Savaşı sonrasında Türkiye'ye yaklaşık 3 milyon mülteci gelmesi sonrasında daha da artmıştır. Buna rağmen, Türkiye uluslararası ilişkiler literatüründe genel olarak göç çalışmaları ve özel olarak da hükümetlerin takip ettiği göç rejimi bağlamında gereken ilgiyi görmemiştir. Bu çalışma, bahsedilen eksikliği bir miktar gidermek amacıyla, Türkiye'nin üç temel guba yönelik takip ettiği göç politikalarını incelemektedir: Bulgar Türkleri (1989-1990), Iraklı Kürtler (1988-1991) ve rejim muhalifi İranlılar (1980-1988). Bu üç grubun Türkiye'ye

yaklaşık olarak aynı dönemde ve aynı hükümet görevdeyken gelmesi yapılan analiz esnasında ulusal kültür, ekonomik yapı, hükümet ideolojisi gibi faktörleri kontrol etme imkanı vermektedir. Dolayısıyla, çalışmada "most-similar" sistem dizaynı kullanılmaktadır. Dönemin iktidarı Anavatan Partisi'nin bahsi geçen gruplara yönelik uyguladığı politikalar sadece grup kimliğinin etnik (Türk & diğer) ya da mezhepsel (Sünni & diğer) farklılığı bağlamında değişkenlik göstermiştir. Türk hükümeti incelenen üç gruba olan yaklaşımlarında Türk ve Sünni kimliklerini olumlu bir etken olarak algılamış ve politikalarını bu kimlik grupları üstünden şekillendirmiştir. Bu noktada en olumlu yaklaşılan grup Türk ve Sünni olan Bulgar Türkleri olurken, Türk ve Sünni olmayan İranlılar görece daha olumsuz bir şekilde karşılanmıştır. Daha ayrıntılı bir şekilde belirtmek gerekirse, Türk soyundan gelen Sünni İslam inancı taşıyan Bulgar Türkleri için açık-kapı politikası uygulanmıştır. Gerekli insan yardım ivedi olarak sağlanırken, hükümet göçmenlerin vatandaşlık alabilmesi ve iş hayatına entegre olabilmesi adına gerekli hukuki adımları atmıştır. Bir kısım göçmen Bulgaristan'a dönmüş olsa dahi, büyük çoğunluk Türkiye'de ikamet etmeye başlamıştır. Aynı dönemde, ANAP hükümetinin Saddam'ın baskısından kaçan Kürtlere uyguladığı politikaların daha az kucaklayıcı olduğunu söylemek gerekir. Karşılaştığı mülteci akımının insani kriz boyutu nedeniyle tereddüt içerisinde 500.000 Iraklı Kürt'ü geçici misafirler olarak ağırlayan Türkiye, ilgili grupları kamplara yerleştirmesinin akabinde uluslararası kamuoyunda ekonomik yükün paylaşılması ve gelenlerin üçüncü ülkeleri yerleştirilmesi adına arayış içerisinde girmiştir. Humeyni rejimi ve İran – Irak savaşının yarattığı sıkıntılı durumdan kaçan İranlıların durumu ise, yukarıdaki iki gruba nazaran daha olumsuz bir tablo teşkil etmektedir. Türkiye, çok küçük oranda İranlının sınırlarından girmesine müsaade etmiş; önemli miktarda kişi sınırdan geri gönderilmiştir. Halbuki, Türkiye sınırından geçmeye çalışan İranlıların sayısı, daha sonrası yıllarda Türkiye'ye gelen Irak'lı Kürtler ve Bulgar Türkler ile karşılaştırıldığı zaman çok daha düşük bir seviyede kalmıştır. Bu da, ilgili gruba yönelik politikaların ekonomik açıdan çok daha az külfetli olacağının göstergesidir.

Panel 9A

Uluslararası İlişkiler Disiplininin Alt-Alanları ve Tartışmaları-VI

Uluslararası İlişkiler Disiplininde Strateji ve İstihbarat Çalışmaları: MSÜ ve ATASAREN Örnekleri

Kaan Kutlu Ataç, Dr.; Serkan Sert, Milli Savunma Üniversitesi

Strateji ve istihbarat eski çağlardan bu yana yoğun bir ilgili alanı olmalarına rağmen çoğunlukla siyasi ve/veya diplomasi tarihinin içerisinde yer alabilmiştir. Ancak 2. Dünya Savaşı sonrası ardından strateji ve istihbarat çalışmaları Uluslararası İlişkiler çalışmalarında mütevazı de olsa kendine entelektüel alan bulmuştur. Tarihçiler, siyaset bilimciler ve saha tecrübesine sahip sivil ve askeri uzmanlar bu entelektüel alanın temel aktörleridir.

Günümüz siyasi karar alıcıları uluslararası sistemdeki dramatik değişimlere paralel olarak geçmişe nazaran emsali görülmemiş bir şekilde strateji ve istihbarat politikalarıyla ilgilenmek durumundadır. Strateji ve istihbarat çalışmaları akademik anlamda siyasi karar alma mekanizmalarında önemli bir girdi olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki bu alanlar artık geleneksel sorunların yanı sıra asimetrik tehditlerle baş edebilmenin teknik araçlarını da kapsamaktadır. Bu çerçevede strateji ve istihbarat çalışmaları özellikle lisans üstü eğitimlerde artan bir oranda talep görmeye başlamıştır. Türkiye'de de son zamanlarda bu alanlarda lisans üstü programları açılmaya başlamıştır.

Hâlihazırda 25 Temmuz 2016 tarihli ve 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Milli Savunma Üniversitesi bünyesinde, strateji, sosyal, beşeri ve idarî bilimler alanlarında eğitim-öğretim ve araştırma yapmak maksadıyla, Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (ATASAREN) faaliyete geçmiştir. Bu maksatla Enstitü, eğitim-öğretim haricinde, teşkili planlanan MSÜ SÜREM ile de koordineli olarak, öncelikle Milli Savunma Bakanlığına bağlı kurumlar olmak üzere diğer kamu ve sivil kurumlara akademik danışmanlık hizmeti vermektedir. Enstitü ayrıca milli araştırma projelerine katılım sağlamakta, strateji ve güvenlik alanlarında, sertifika, kurs, hizmet içi eğitim programlarını planlamakta ve yürümektedir. ATASAREN bu faaliyetlerini yurt içi ve yurt dışındaki akademik ve eğitim kurumlarıyla işbirliği içerisinde gerçekleştirmektedir. Mevcut durumda ATASAREN'de Uluslararası İlişkiler, İstihbarat, Güvenlik Araştırmaları, Savunma Yönetimi, Harp Tarihi, Harp ve Silahlı Çatışma Hukuku olmak üzere altı lisansüstü programı faaliyettedir.

Uluslararası İlişkiler Eğitiminde İstihbarat Kavramı: Bir Ders İçeriği Önerisi

Serhat Erkmen, Doç. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Uluslararası İlişkiler eğitiminde istihbarat ister istemez yer alan bir kavramdır. Ancak, özellikle son dönemde ülkemizdeki genel atmosferin de etkisiyle istihbarat-casusluk-komplo hikayeleri Uluslararası İlişkilerin anlatımının ve anlaşılmasının maalesef bir parçası haline gelmiştir. Oysa, birçok bölümde I. Sınıfta ders programlarında yer alan Uluslararası İlişkilere Giriş ya da Uluslararası Politika derslerinden itibaren doğrudan ya da dolaylı olarak öğrencilerin karşısına çıkan istihbarat kavramının tam ve doğru olarak anlatılamaması/anlaşılamaması öğrencilerin hem dünya algısını hem de uluslararası ilişkiler eğitimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, bu bildiride Uluslararası İlişkiler Eğitimi'nde 3. sınıftan itibaren Uluslararası İlişkilerde Güvenlik ve İstihbarat konulu seçmeli bir dersin verilmesinin faydaları, olası sorunları ve ders içeriği önerisi tartışılacaktır.

Bildiride, öncelikle Uluslararası İlişkiler ile İstihbarat kavramı arasındaki ilişkinin önemi ve tarihsel boyutu ele alınarak, komplocu düşüncenin reddedilmesinde istihbarat kavramının doğru olarak işlenmesinin üzerinde durulacaktır.

İkinci olarak, dünyada gittikçe gelişen bir literatürü olan bu konunun uluslararası ilişkiler çalışanlarınca dikkate alınması gerekliliği işlenecektir. Dünyada gittikçe artan bir biçimde kariyerinde güvenlik bürokrasisi geçmişi olmayan akademisyenlerin çalışma alanlarına giren konunun ülkemizdeki yayınları ele alınarak literatürün geliştirilmesi için çalışmalar yapılabileceğinden bahsedilecektir.

Ayrıca uluslararası ilişkiler bölümü mezunlarının MİT, MSB, Genelkurmay Başkanlığı başta olmak üzere çeşitili güvenlik ve istihbaratla ilgili çalışlma alanlarına yönelmesinin de bir sonucu olarak bu konularda bir giriş niteliği taşıyan dersin olası faydaları tartışılacaktır

Bildirinin sonunda sözkonusu önerilen dersle ilgili hazırlanan bir ders içeriği sunulacak, oluşturulan kaynakça paylaşılacak ve konuyla ilgili diğer uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin görüşleri ders içeriğini geliştirmek üzerek dikkate alınacaktır.

Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı ve Etik: Gerçekçilik Perspektifinden bir Değerlendirme

Gökçen Yavaş, Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi

Güvenlik kavramı, yirminci yüzyılın siyasi ortamının ve devletlerin dış politika yapım süreçlerinin - kuramsal düzeydeki - açıklamalarında sıkça yer almaktadır. Örneğin, iki dünya

savaşı arasında özellikle Milletler Cemiyeti Sözleşmesi'nde (1919) yer aldığı üzere güvenlik kavramının barışın sağlanmasında destekleyici ve pekiştirici rolü söz konusudur. Liberal düşünceye eleştiri olarak ortaya çıkan Gerçekçilik yaklaşımı güvenliği, barışın sağlanmasında özellikli bir unsur olarak görmemekte, daha çok "ulusal çıkar" meselesi düzeyinde ele almaktadır. İngiliz tarihçi E. H. Carr, güvenlik merkezli uluslararası politikayı ütopyacı düşünce ve gerçekçilik düzleminde oluşturduğu tartışmayla açıklamıştır. Bu yaklaşıma benzer şekilde, güvenlik meselelerinde etiğin yeri, Uluslararası İlişkiler disiplininde önemli bir kuram haline gelen Gerçekçilik tarafından da bir ölçüde ele alınmıştır. Etik düzeyler öncelikli olarak ele alınmasa da kurama göre, güvenlik politikaları devletlerin değer biçtiği ölçüde siyasi ve etik bir çerçeveye oturmaktadır. Bu çalışmada, Uluslararası İlişkiler alanında güvenliğin kavramsallaştırılmasında etiğin yeri ve sınırları, Gerçekçilik kuramı yoluyla tartışılacaktır. Çalışmanın amacı, yirminci yüzyılda sıklıkla kullanılan güvenlik kavramını metafiziksel bir anlayışla değer düzeyinde incelemektir ve etik boyutlarını tartışmaktır. Çalışmada ilk olarak güvenlik kavramı açıklanmaktadır. Güvenlik sözcüğünün kullanımına Avrupa tarihinin çok eski dönemlerinde rastlansa da güvenlik Uluslararası İlişkiler alanında ortaya çıkan yirminci yüzyıl düşünce kuramlarıyla devlet davranışları arasındaki ilişki çerçevesinde kavramsallaştırılmıştır. Bu çalışmada güvenlik, Dillon'un belirttiği üzere korku ya da tehlikelerden arınmış bir yaşama yönelik hedef, hal ya da süreç olarak tanımlanmaktadır. Güvenliğin bu şekilde değer olarak ele alınması, kavramın etik ve normatif boyutlarını da beraberinde getirmektedir. İkinci olarak, çalışmada, siyaset ve etik ilişkisi tartışmalarının yirminci yüzyılın ilk yarısında gerçekleşen sosyal bilim çalışmalarındaki öneminden söz edilmektedir. Bu tartışma, daha sonraki yıllarda sürekliliğini bir ölçüde korumuştur. Son olarak, Gerçekçilik kuramının "insan doğası" ve "ulusal çıkar" tanımına dayalı olarak geliştirilen güvenlik ve "ulusal güvenlik" anlayışlarındaki etik düzeyleri üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede Gerçekçiliğin öncüleri olarak varsayılan E. H. Carr, H. J. Morgenthau ve R. Niebuhr'un düşünceleri ele alınmaktadır. Ayrıca, bu kuramın uluslararası düzen ve istikrarın sağlanması ve dış politika davranışlarının oluşturulmasındaki normatif unsurları çeşitli örnek olaylarla birlikte vurgulanmaktadır.

Panel 9B

Uluslararası İlişkiler Çalışmak-II: Doktora Öğrencileri Tezlerini Anlatıyor

Toplumsal Güvenlik Teorisine Sektörel Bir Yaklaşım: Baas Dönemi Irak Örneği

Gökçe Gezer, Kadir Has Üniversitesi

Bu bildiride Güvenlik Çalışmaları alanında iki genel araştırma konusu ele alınmaktadır. İlk olarak Güvenlik Çalışmalarının devlet merkezli ve Batı odaklı kavramları Batı dışındaki örnek olayların güvenlik analizi bağlamında sorunsallaştırılmaktadır. İkinci olarak da Kopenhag Okulunun öne sürdüğü toplumsal güvenlik kuramının Batı dışındaki örnek olayları bağlamında devlet dışı aktörleri merkezine alan güvenlik analizi konusundaki açıklayıcı potansiyeli değerlendirilmiştir. Kuramsal bir katkı olarak sektörel güvenlik analizi toplumsal güvenlik kuramına dahil edilmiş ve 1968-2003 yılları arasında Baas dönemi Irak örneğine uygulanmıştır. Bu iki araştırma alanı altında bu çalışma iki genel argüman öne sürmektedir. Kavramsallaştırma bağlamında, Orta Doğu Güvenlik Çalışmalarının kuramsal yaklaşımları güvenlik sorunlarının altında yatan toplumsal dinamikleri açıklayan ve devlet dışı aktörleri konu alan kuramsal bir yaklaşım geliştiremediği öne sürülmektedir. Öte yandan, toplumsal güvenlik dinamiklerini ve güvenliğin toplumsal aktörlerini, referans nesnelerini ve tehdit unsurlarını anlamak bölgede kapsamlı bir güvenlik analizi için önem teşkil etmektedir. Analitik bakış açısından ise sektörel bir yaklaşımla ele alınan toplumsal güvenlik kuramı Irak gibi örnek olaylardaki güvenlik dinamiklerini anlamak için güçlü bir teorik alt yapı sağlamaktadır. Bu argümanlar dahilinde bu çalışma Batı dışı bir örnek olay olarak Irak özelinde güvenlik sorunlarının analizi için toplum merkezli alternatif bir bakış açısı önermektedir. Baas dönemi Irak'taki yerel güvenlik sorunları örnek olayla bağlantılı olan beş farklı güvenlik sektörü bağlamında incelenmiştir. Bu sektörler politik, askeri, dini, kültürel ve ekonomik sektörler olarak ele alınmaktadır. Bu sektörler, güvenlik aktörleri, referans nesneleri ve devlet-toplum ilişkisi yapısının bir sonucu olarak ortaya çıkan tehditleri bağlamında incelenmektedir.

Kapitalizmin Dönüşüm Dinamikleri Işığında Rusya Petrol Politikası: Rosneft İncelemesi

Mühdan Sağlam, Ankara Üniversitesi

Rusya, doğal gaz ve petrol kaynakları açısından dikkat çekici rezervlere sahiptir. Ülkenin enerji rezervleri dikkate alındığında dünyadaki sayılı enerji üreticilerinden birisi olduğu görülmektedir. Doğal gaz üretimi ve ihracatıyla Avrupa başta olmak üzere pek çok küresel piyasada başat bir rol üstlenen Moskova, petrol ihracatındaysa, Suudi Arabistan'la liderliği paylaşmaktadır. Rusya'nın petrol ve doğal gaz temelindeki ihracatı toplam ihracatında payı yüzde 55-60'lık bir dilime sahiptir. Benzer bir biçimde kriz ve olağanüstü ekonomik koşullarda kullanılmak üzere oluşturulan rezerv fonu ve bütçe gerilerinin yüzde 35-40'ı yine enerji kaynakları gelirlerine dayanmaktadır. Bu noktadan hareketle bu tez çalışması temelde " Petrol ihracatçısı bir ülke olarak Rusya küresel kapitalist sistemle nasıl bir ilişkiye sahiptir?" sorusuna yanıt araya çalışmaktadır. Sorunun çıkış noktasında iki dinamik rol oynamıştır. Birincisi sadece enerji zengini ülkeleri değil, küresel düzenin tamamını ekonomi-politik ajandasıyla şekillendiren kapitalist sistemdir. Sistemin dinamikleri, krizleri, kırılma noktaları piyasaların içiçeliği dikkate alındığında uluslararası kurum ve forumların, devletlerin, şirketlerin, emeğin yeninden düzenlemesiyle neden olmaktadır. Bu noktadan hareketle ilk olarak kapitalist sistemin 20 ve 21. Yüzyıldaki dönüşümünü devletler, şirketler ve küresel sisteme etkisi üzerinden ele almak Rusya'nın hayat bulduğu ve varlığını daim kılmaya çalıştığı genel sistemin resminin çıkarılmasını sağlar. Kapitalist sisteme dönük bu perspektif, daktörlerin yalnızca makro ekonomik dinamiklerini değil, şirketlerle uluslararası ekonomi kurumlarıyla ilişkisini ele alınmasına zemin sunar.

Çalışma Rusya petrol politikasına odaklandığı için araştırma sorusunun ikinci ayağını oluşturan petrol ihracatı kavramına odaklanılacaktır. Petrol piyasaları 19. Yüzyılın sonundan itibaren küresel rekabetin baskın olduğu, kapitalist sistemin içsel ve dışsal dinamiklerine göre şekillenen bir sektördür. Sektörü kapitalist sistemle olan karşılıklı etkileşimi, üretici ülkelerin işbirliği, çatışma ve alternatif yöntemler benimseyerek petrol kaynaklarının arzının düzenlenme biçimine etki etmektedir. Bu noktadan hareketle tez çalışması küresel petrol piyasası dinamiklerinin kapitalist dönüşümle olan ilişkisini gözeterek, üreticilerin sistemle, diğer devletlerle ve üretici ülkelerin kendileri arasındaki ilişkiyi genel bir çerçevede ele almaya çalışmaktadır.

Rusya özelindeyse Rusya'nın ekonomik-politik dönüşümünün kapitalist sistemle olan paralellik ve ayrıksılıkları, kurulan bağın niteliği ve içerdiği öğeler Rusya'nın küresel sistemdeki yerinin anlaşılmasını hedefler. Petrol gelirlerinin ekonomik ve politik olarak

Rusya'ya sağladığı imkan ve zorluklarsa bu ilişkinin nasıl ele alınması gerektiği konusunda önemli bir yol haritası sunar.

Bu noktadan hareketle araştırma sorusunu oluşturan dinamiklerin geniş ve anlaşılır bir çerçevede ele alınmasını sağlayacak olan Rusya'daki en değerli şirket olan Rosneft'tir. Rsoneft, SSCB'nin dağılmasından bu yana var olan bir şirket olarak Putin döneminde önemli kırılmalardan geçerek Rusya'nın hem ekonomik hem politik hem de küresel sistemle ilişkilerinin ele alınmasını sağlayacak kırılma ve örnekleri içerisinde taşımakdır. Şirketin gerek özelleştirme süreci, gerek devlet eliyle yeniden güçlendirilmesi, yabancı ortaklıkları (seçilen şirket ve devletlerin kimliği) küresel projeleri Rusya 'nın enerji ekonomi-politiğinin anlaşılmasını sağlayacaktır.

Petrol kaynakları çerçevesinde Rosneft'in diğer üretici ülkelerin şirketleri, çokuluslu enerji şirketleri ve devletler kurduğu ilişki Rusya dış politikasında petrol kaynaklarının oynadığı rolün anlaşılmasına ve dış politikaya yön veren petrol ekonomi politiğinin anlaşılmasına imkan verecektir.

Panel 9D

Uluslararası İlişkilerde Güncel Konular-VII: Ortadoğu'da Siyaset, Vatandaşlık ve Aidiyet

Ortadoğu'da Kimliğe Dayalı Kadın Hareketinin Olanakları ve Sınırları: Türkiye ve Tunus Örneği

Serpil Açıkalın Erkorkmaz, Marmara Üniversitesi

Günümüzde sosyal hareketler kapsamında değerlendirilen kadın hareketi, performatif vatandaşlık tartışmalarında siyasal ve sosyal değişimin temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Uzun yıllar istisna olarak değerlendirilen Ortadoğu bölgesinde ise özünde tabanı temsil ederek gündelik yaşam koşullarında kitlelere ulaşan ve aynı zamanda da makro düzeydeki siyaseti etkileme amacı güden kadınlar, bölgeye yönelik kabulleri tekrar sorgulamamıza neden olan taleplerle gündeme gelmektedirler. Bu çalışmada, kadına yönelik modernleşmeci politikaların kuruluş yıllarında hakim olduğu ve diğer bölge ülkeleriyle karşılaştırıldığında seküler eğilimi daha yüksek olan Türkiye'deki ve Tunus'taki kadın hareketi, iki ülkede karşıt ideolojileri temsil eden kadın sivil toplumu ile yürütülen alan çalışmasına dayalı olarak incelenmektedir. Araştırma kapsamında, kültürel, sosyal ve ideolojik temeller bakımından farklılık gösteren kadın sivil toplumunun gerek siyasi kararları

ve iktidarın kimliğini gerekse de uluslararası işbirliklerini etkileme kapasiteleri ve sınırları tartışılmaktadır. Uluslararası bağlantıların ve bilgi akışının kimi kadın kuruluşlarının ideolojisini ve dolayısıyla politika önerilerini etkilediği, uluslararası tartışmalar bağlamında toplumsal adalet, refah ve insan hakları konularının yanı sıra bireysel taleplerin de diğer ülke örnekleriyle şekillendiği çalışmada ortaya konulmuştur. Ayrıca, iktidarların konsolidasyon sürecini tamamlamış olmasına ve muhalefet baskısına paralel olarak kadın hareketi ile işbirliğine gidildiği ve kimlik yapılandırmasında yararlanıldığı gözlemlenmiştir.

Politik Aksiyon Yoluyla Siyasete Katılım: İstanbul Park Forumları

Hande Ramazanoğulları, Dr., Okan Üniversitesi

Çalışmamda, 2013 yılının yazında sosyal protesto hareketi olarak bilinen Gezi olaylarıyla birlikte olarak ortaya çıkmış olan İstanbul Park Forumlarına genel bir bakış sunmaktayım. Gezi olaylarının kısa ömürlü, fevri ve neticesiz olması gibi eleştirilere karşılık, sahadan topladığım etnografik data ve mülakatlar, Gezi olaylarının neticesinde yeni bir demokratik bilincin (Gezi ruhu) ve İstanbul Park Forumları olarak bilinen yeni bir siyasi aksiyon modelinin ortaya çıktığını ortaya koymaktadır. Sunumum,'siyaset'i tanımlamak üzere Hannah Arendt'in politik düşüncesine ve "politik aksiyon" tanımına başvurmaktadır. 1,5 yılı aşkın bir süre içinde lstanbul'da yer almış iki park forumunu, tüm forumların temsil edildiği forum koordinasyon toplantılarını ve üç farklı forumun bir araya geldiği birleşik toplantıları kapsayan çalışma, Arendt'in geliştirdiği 'vita activa' kavramı üzerinden teorik çatısını kurmakta; ve yine Arendt'in siyasi düşüncesinin gözüyle, park forum süreçlerini ele almakta, ve Gezi olaylarının neticesi olarak alternatif bir siyasi bakış sunmaktadır. Alışılmadık yenilikteki siyasi gelişmeleri, ulus-devletin alışılagelmiş, hazır kategorileri üzerinden değerlendirmek yerine, Türkiye'de 2013 yılının yazı ve sonrasındaki süreçte yaşanmış siyasi gelişmeleri alternatif bir siyasi düşünce modellemesi üzerinden yeniden okumayı önermekteyim. 2013 yaz sonu Gezi protestolarının son bulmasıyla, konvansiyonel siyasetin araçları olan siyasi partiler dışında, toplumu siyasi hayatla buluşturan alternatif kanallara başvurmak 'bir avuç idealistler' kategorisini yaratmış, ve park forumlarının girişimleri kurulu sistem tarafından ciddiye alınmamıştır. Park forumları, rejimin siyasi kurumlarının özellikle siyasi parti yapılanmalarının parçası olmamayı ve seçim süreçlerine katılmamayı tercih etmişlerdir. Forum süreçleri, siyasi partiler üzerinden rejimle bağ kurmanın, öncelik olarak ele aldıkları demokratik değer ve tutumların yok olması tehlikesi olarak nitelendirildiği süreçler olmuşlardır. İstanbul park forumları, siyasi rejimle bağlarını, politik aksiyon üzerinden kurmuşlardır. Çalışmamla, siyasi gelişmeleri, kent ve kişiler perspektifinden değerlendirmenin, Gezi hareketinin siyasi analizini yaparken bizlere gerekli ve isabetli akışı

sağlayacağını savunmaktayım. Sahadan edindiğim katılımcı gözlemci bilgileri, Türkiye'de demokrasinin gelişimini talep eden gruplar ve ülkenin rejimi arasındaki siyasi bağın aracı olarak İstanbul Park Forumlarının ortaya çıktığını ve, yerel ve ulusal siyasi gelişmeler üzerinde etki yaratmak isteyen gruplar için bu fonksiyonu temin ettiğini ileri sürmektedir.

İran Yeşil Hareketi İçerisinden İranlı Gençlik

Alev Irmak Kurtulmuş, Arş. Gör., Okan Üniversitesi

Bu çalışmanın konusu İran Yeşil Hareketi üzerine olacaktır. Bu konunun araştırma için seçilmesinin sebebi, ağırlıklı olarak kentli ve eğitimli gençlerin katıldığı İran'ın en büyük sivil hareketlerinden biri olmasıdır. Gençliğin çoğunlukla apolitik olarak etiketlendiği bir çağda, gençler tarafından liderlik edilen yaygın protestolar tüm dünyada dikkat çekmektedir. Bu yüzden, bu kuşağın özelliklerini, hayal kırıklıklarının nedenlerini ve devlet politikalarının hayatlarını nasıl etkilediğini belirleyebilmek ve incelemek çok önemlidir.

Nüfusunun yarısından fazlasının 25 yaşın altında olduğu bir ülkede, çoğunluğu gençlerden oluşan bu hareket, tüm dünyaya yayılmış olan İran diasporasının da desteğiyle 2009 yılında başlayarak tüm dünyanın ilgisini üzerine çekti. Hareketin kaynağını oluşturan nedenlerin başında gelen Mahmud Ahmedinejad' ın kazandığı seçimlerde dolandırıcılık olduğu iddiası 'Benim oyum nerede?' sloganıyla ciddi bir kesimi ayağa kaldırmıştı. Tüm seçim kampanyaları boyunca gençlere reformlar ve özgürlük vaadinde bulunarak dikkat çeken reformist aday Mousavi'nin seçimleri kazanacağını düşünen bu kitle, Ahmedinejad'ın zaferini ilan etmesi ve dini liderin bunu onaylamasının ardından sokaklara dökülerek rejime karşı 'isyan' olarak algılanacak ve ağır yaptırımları olacak bu hareketin tüm tehlikelerini göze almıştı.

Bu çalışmanın amacı, hareketin öncülüğünü üstlenen bu genç neslin kamusal ve özel alanlarda çelişen yaşamlarına neden olan bu otoriter rejimin politikalarına karşı nasıl bir itaat ve isyan sistemi geliştirdiklerini anlamaya çalışmaktır. Bu nesil, kültürel ve dini açıdan hem eski jenerasyonlara hem de sorunlarına çözüm bulamayan yönetime bir şekilde karşı çıkıyor. Bu çalışma, harekete katılan gençlerle yapılacak görüşmelerin ve geniş literatür taramasının ışığında hareketin köklerini, bu genç neslin içine doğdukları siyasi konjonktürün üzerlerinde oluşturdukları etkiyi ve onların mücadele ile boyun eğme arasındaki yaşam tarzlarını incelemeye çalışacaktır.

İNDEKS

A

Alev Irmak Kurtulmuş, 21, 104
Ali Engin Oba, 14, 72
Ali L. Karaosmanoğlu, 6, 7
Ali Onur Tepeciklioğlu, 8, 30
Ali Şevket Ovalı, 10, 16, 81
Alp Eren Topal, 16
Alpaslan Özerdem, 7, 14
Altuğ Günal, 10, 48
Asuman Göksel, 17
Aşkın İnci Sökmen Alaca, 14, 70
Atakan Yılmaz, 9, 38
Atila Eralp, 13, 17
Ayça Ergun, 18

B

Bahar Rumelili, 17
Balkan Devlen, 8
Behlül Özkan, 12
Berk Esen, 19, 95
Berrina Sharri, 15, 76
Betül Yavuz, 9, 35
Bezen Balamir Coşkun, 11, 14
Bezen Balamir-Coşkun, 71
Bihter Çarhoğlu, 12, 60
Birgül Demirtaş, 10, 16, 18, 82, 90
Birol Başkan, 16, 78
Burak Toygar Halistoprak, 8, 13, 31
Bülent Arı, 15

C

Caner Kalaycı, 10, 46
Cem Savaş, 7, 9, 23, 38
Cenker Korhan Demir, 17, 83
Cerem I. Cenker, 19, 95
Ceren Uysal Oğuz, 9, 34
Cihan Dizdaroğlu, 10

Ç

Çağrı Erhan, 2, 13, 15
Çiğdem Kentmen Çin, 8, 29
Çiğdem Üstün, 11, 15, 52, 75

D

D. Arıkan Açar, 15, 74
Deniz Kuru, 16, 80
Derya Göçer Akder, 8, 28
Dicle Korkmaz, 9, 18, 32
Didem Çakmaklı, 19, 95
Duygu Öztürk, 18, 89
Duygu Sever, 9, 35

E

E. Serra Yurtkoru, 14, 66
Ebru Canan Sokullu, 8, 15, 29, 77
Elem Eyrice Tepeciklioğlu, 9, 37
Elif Uzgören, 11, 50
Elvan Çokişler, 10, 44
Emirhan Göral, 13, 66
Emre Eldem, 9, 38
Emre Erdoğan, 8, 10, 14, 26, 44
Emriye Özlem Şeker, 12, 59
Enes Ayaşlı, 19, 95
Engin Avcı, 17, 86
Erhan Akdemir, 13
Ersel Aydınlı, 2, 6, 16, 82
Ersin Embel, 20
Ersoy Önder, 12
Esra Hatipoğlu, 2, 7
Evren Küçük, 9, 38

F

Fırat Yaldız, 12
Füsun Özerdem, 14, 17, 67

G

Gencer Özcan, 2, 7, 20
Gökay Özerim, 20
Gökçe Balaban, 11, 56
Gökçe Gezer, 3, 20, 100
Gökçen Yavaş, 19, 98
Gözde Turan, 18, 90

H

H. Deniz Genç, 19, 93
Habibe Özdal, 9, 39
Haldun Yalçınkaya, 2, 9

Halil Kürşad Aslan, 11, 55
Haluk Karadağ, 10, 42
Hamid Akın Ünver, 14, 68
Hamza Kandur, 6
Hande Ramazanoğulları, 21, 103
Hasan Deniz Pekşen, 17, 83
Hayriye Kahveci, 18
Helin Sarı Ertem, 18, 91

I

Işık Kuşçu, 18
Itır Toksöz, 16, 79

İ

İdil Aybars, 14, 67
İlhan Uzgel, 21
İlke Göçmen, 12, 58
İnan Rüma, 11, 53

K

Kaan Kutlu Ataç, 19, 97

M

Mehmet Kurum, 17, 85
Mehmet Osman Çatı, 13, 64
Mehmet Öcal, 20
Mehmet Sait Dilek, 11, 49
Melih Görgün, 19, 94
Meliha Altunışık, 15, 21
Merve Ağzıtemiz, 12, 59
Merve Mesçioğlu Fedai, 13
Merve Mesçioğlu-Fedai, 61
Merve Özdemirkıran Embel, 7, 11
Merve Özdemirkıran-Embel, 22, 54
Mesut Uyar, 19
Mitat Çelikpala, 18
Murat Demirel, 8, 15, 31, 73
Mustafa Aydın, 2, 6, 21
Muzaffer Dartan, 13, 66
Muzaffer Şenel, 18, 91
Müge Dalkıran, 3, 20
Mühdan Sağlam, 20, 101

N

Nihat Ali Özcan, 10, 40

Ö

Öner Akgül, 10, 40
Özge Zihnioğlu, 6, 12
Özgehan Şenyuva, 15, 17, 20, 76
Özgür Özdamar, 12, 19
Özlem Özdemir, 17, 87

P

Pınar Yürür, 13, 65

R

Radiye Funda Çamkıran, 18, 92
Radiye Funda Çamkıran Karadeniz, 92

S

Sait Akşit, 11, 51
Salih Bıçakcı, 14, 15, 69
Sanem Baykal, 12, 15, 16, 74, 82
Sanem Özer, 7, 25
Seçkin Barış Gülmez, 11, 56
Seçkin Köstem, 13, 63
Selcen Öner, 19, 20
Selin Çetin, 14, 70
Senem Atvur, 9, 34
Senem Aydın Düzgit, 3, 16
Serdar Yılmaz, 7, 24
Serhat Erkmen, 19, 98
Serhat Güvenç, 7, 17
Serkan Sert, 97
Serpil Açıkalın Erkorkmaz, 20, 102
Sinem Akgül Açıkmeşe, 3, 6
Sinem Kocamaz, 10, 12, 47
Soli Özel, 17, 21

Ş

Şuhnaz Yılmaz, 9, 35
Şule Kut, 2, 21

T

Tarık Oğuzlu, 3, 6, 9

Teyfur Erdoğdu, 15
Tuğrul Arat, 12, 57

U

Uğur Özdemir, 8, 28

V

Volkan Şeyşane, 13
Vügar İmanbeyli, 18, 92

Y

Yaşar Sarı, 10, 18, 46
Yelda Erçandırlı, 9, 33
Yusuf Çınar, 13, 63
Yüksel Alper Ecevit, 8, 27

Z

Zekeriya Tüzen, 15, 77
Zeynep Alemdar, 3, 14, 20
Zuhal Yeşilyurt Gündüz, 18, 90

Katkılarıyla;